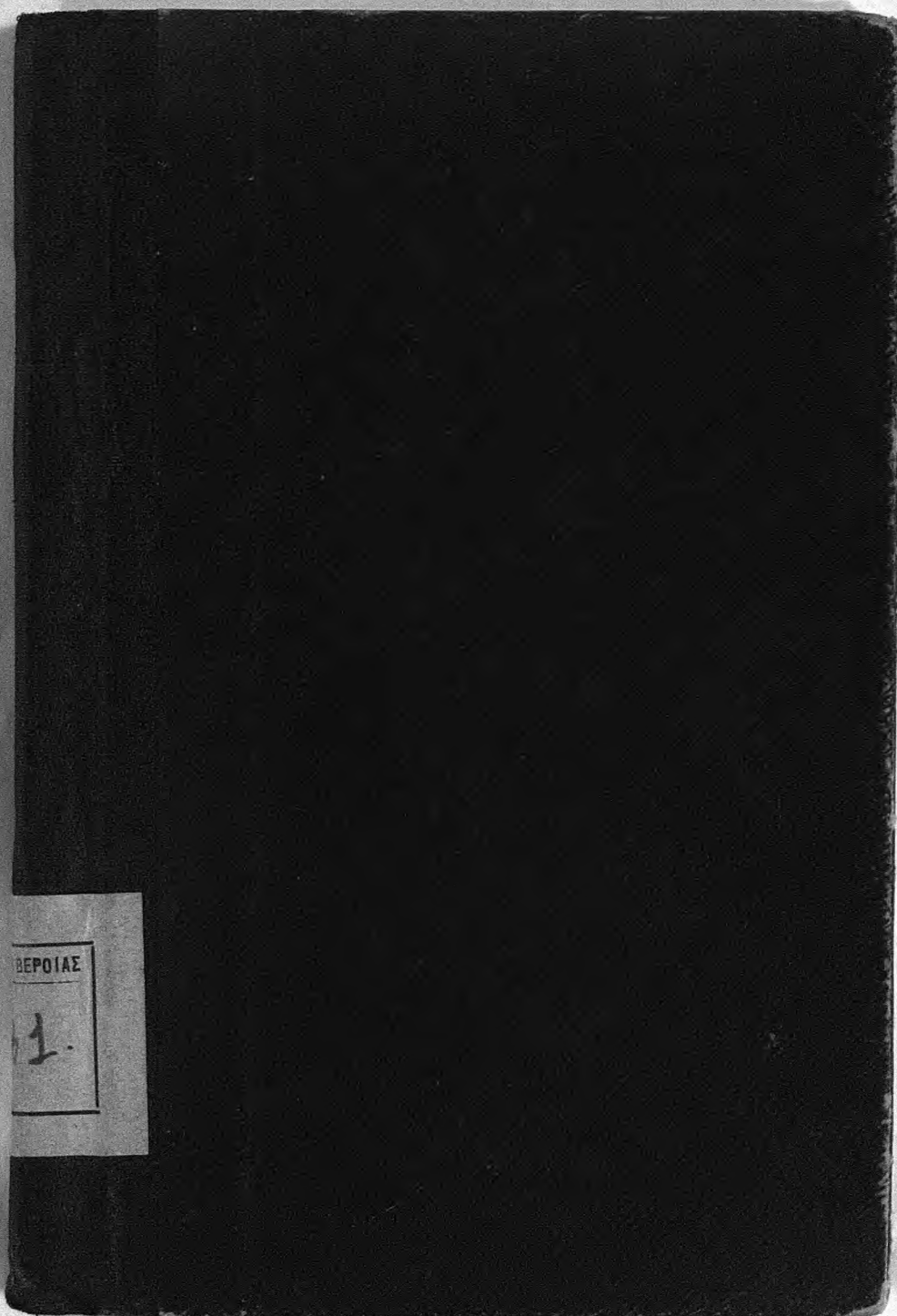

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+8005 ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΣ

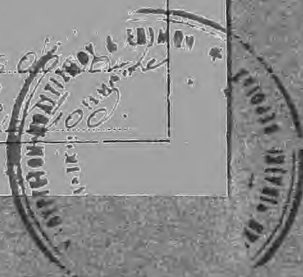
Αριθ. εισ.

680

ΔΩΡΕΑ

Δωρεά Πατριάρχου

Απριλίου 1910

GRVER - 00185

Дружеское жительство. Византизм. Версия

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ (Ἀριθ. 38).

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ
Ἡ
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

«Κεραμία ἱσθλὰ καὶ νίσιαι χρήσιμα.»
(Εὐριπίδου),

ΥΠΟ
ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ
III.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ
100 Ὁδὸς Ἑρμοῦ Ὁδὸς Νίκης 14

1892

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ Αρ. 9. 38.

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ
Ἡ
ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ
ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΤΕΧΝΙΑΝ
«Κριτικὴ τῆς παιδικῆς λογιῆς»
(ἑξήκοντα)
ΥΠΟ
ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ
III

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λέων Μυζι

ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΤΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ.

• Τελευταίος γίνου περί τοὺς γονεῖς,
εἶπός ἀν εὐχαιο περί σεαυτὸν γε-
νέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας •
(Ἰσοκράτους.)

ΗΤΟ Κυριακὴ τῶν Βατῶν ὅτε, ἐπισκεφθέντες τὸν Γερο-
στάθην, εὗρομεν αὐτὸν συνομιλοῦντα μετὰ τοῦ συμμα-
θητοῦ μας Κωνσταντίνου, τὸν ὁποῖον, ἀγαπήσας διὰ τὴν
φιλομάθειάν του, εἶχε προσλάβει ὡς ψυχουῖόν.

Ὁ πατὴρ τοῦ Κωνσταντίνου εἶχε μετοικήσει μετὰ τῆς
λοιπῆς οἰκογενείας του εἰς Σκόδραν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος,
ὕπηρετῶν ἔκτοτε τὸν Γεροστάθην, ἐξηκολούθει συγχρόνως
ιετ' ἄκρας ἐπιμελείας καὶ τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου.

Ὅτε εἰσῆλθομεν εἰς τὸ δωμάτιον, ἡ ὁμιλία διεκόπη·
παρετηρήσαμεν δὲ τὸν Κωνσταντῖνον σπρώχοντα πρὸς τὸ
μέρος, ὅπου ἐκάθητο ὁ γέρον, χρήματά τινα, τὰ ὅποια
ἦσαν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ὁ Γεροστάθης, ἅμα ἰδὼν ἡμᾶς ἐρχομένους, — Εἰς καλὴν ὥραν ἤλθετε, φίλοι μου, μᾶς εἶπεν· ἔχω νὰ σᾶς κοινοποιήσω ἀγγελίαν, ἥτις βεβαίως θέλει σᾶς χαροποιήσει, καὶ αὐξήσῃ τὴν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον ἀγάπην σας.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἅμα ἀκούσας τὸ ὄνομά του, συσταλὲς ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

— Ἐξεύρετε, παιδιά μου, μᾶς εἶπε τότε ὁ γέρον, ὅτι τὴν προσεχῇ Κυριακὴν θέλομεν ἐορτάσει τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Γνωρίζετε προσέτι μὲ πόσῃν προθυμίαν μὲ ὑπηρετεῖ ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐνόμισα λοιπὸν σήμερον δίκαιον νὰ τῷ δώσω ὀλίγα χρήματα, διὰ νὰ προμηθευθῇ ἐνδύματα νέα διὰ τὸ Πάσχα· ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ αὐτά, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχει ἀνάγκην νέων ἐνδυμάτων. Ὅτε δὲ ἐγὼ ἐπέμεινα, ἐξεύρετε τί μὲ εἶπεν; — Ὑπακούω, τὰ λαμβάνω, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ· ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ τὰ στείλητε ἐκ μέρους μου πρὸς τοὺς πτωχοὺς γονεῖς μου, διότι, ὅτε αὐτοὶ ἦσαν ἐδῶ, ἐβοήθουν τὸν πατέρα μου εἰς τὸ ἐπάγγελμά του· ἀλλὰ κατὰ τὸ παρὸν οὐδεμίαν ἄλλην βοήθειαν δύναμαι νὰ τῷ δώσω. Καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς συνώδευσαν δάκρυα καρδίας, συναισθανομένης βαθύτατα τὸ ἱερὸν αἶσθημα τῆς υἱικῆς ἀγάπης.

Οἱ λόγοι τοῦ Κωνσταντῖνου μ' ἐνθύμισαν τὴν νεότητά μου, τοὺς γονεῖς μου, συνεκίνησαν δὲ καὶ τὴν ἰδικήν μου γεροντικὴν καρδίαν. Πόσον ἡγάπων καὶ ἐγὼ τοὺς γονεῖς μου, πόσον τοὺς ἐσεβόμην, πόσον εὐτυχῆς ἦμην ὁσάκις ἠμπόρουν νὰ τοὺς εὐχαριστῶ! Ἀνέφραστος ἦτο ἡ χαρά, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθην, ὅτε εἰς τὴν ξενιτείαν μου ἠξιώθην διὰ τῶν πρώτων μου κόπων νὰ κερδήσω μικρὸν χρημα-

τικόν ποσόν, καὶ ἐξ αὐτοῦ νὰ στείλω μέρος πρὸς τὴν καλὴν μητέρα μου, ὡς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης μου. Αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ εὐλογίαι τῆς με κατέστησαν ἔκτοτε εὐτυχῇ!

Μιμούμενοι τὸν ἀγαθὸν Κωνσταντῖνον προσπαθήσατε καὶ σεῖς, φίλοι μου, νὰ κατασταθῇτε ἄξιοι τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῶν γονέων σας. Εἰς αὐτοὺς, μετὰ τὸν Θεόν, χρεωστεῖτε τὴν ὑπαρξίν σας, τὸ παρελθόν, τὸ παρόν, τὸ μέλλον σας, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ πᾶν.

Βρέφη γυμνά, πεινῶντα, καὶ ἀδύνατα, ἡ μήτηρ σας πρώτη θερμῶς σᾶς ἐνέδυσσε, καὶ μετὰ τὸ γάλα τῆς σᾶς ἐθρεψε, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς σᾶς περιέθαλψε, καὶ διὰ τῶν φιλοστόργων φροντίδων τῆς τὴν ἀδυναμίαν σας ἐπροστάτευσεν.

Ἀσθενῇ καὶ πάσχοντα ἡ μήτηρ σας ἐφρόντισε νὰ σᾶς θεραπεύσῃ, νύκτας ὀλοκλήρους ἀγρυπνοῦσα εἰς τὸ προσκεφάλόν σας, μετὰ τὴν μίαν χεῖρα τὸ ἱατρικὸν κρατοῦσα, καὶ μετὰ τὴν ἄλλην τὰ σιωπηλὰ τῆς δάκρυα σπογγίζουσα.

Κλονιζόμενα ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων ποδῶν σας αὐτὴ σᾶς ὑπεστήριξε, καὶ σᾶς ἐνεθάρρυνεν εἰς τὰ πρῶτα ἀδέβαια βήματά σας.

Ψελλίζοντα φωνὰς ἀνάρθρους, αὐτὴ πρώτη σᾶς ἐδίδασκε τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν δι' αὐτὸ καὶ μητρικὴν ἀποκαλεῖτε.

Ἐγειρόμενα δὲ τὴν αὐγὴν ἐκ τῆς κλίνης, ἡ μήτηρ σας πρώτη σᾶς ἐδίδασκε τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, καὶ σταυρόνουσα μετὰ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ ἀθώου σας στήθους, αὐτὴ πρώτη σᾶς ὠδήγησε, πρὸς ἀνατολὰς στεφόμενα, νὰ ἐπικαλῆσθε τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν.

Τὸ πᾶν, τὸ πᾶν, παιδία μου, χρεωστεῖτε εἰς τοὺς καλούς γονεῖς σας· αὐτοὶ ἐκοπίασαν διὰ τὸ παρελθόν, καὶ κοπιᾶζουσιν διὰ τὸ παρόν σας, ἀγωνιζόμενοι πάντοτε ὅπως προετοιμάσωσι καὶ τὸ μέλλον σας εὐχάριστον καὶ εὐτυχές.

Τέκνα, τὰ ὅποια δὲν ἀγαπῶσι, δὲν σέβονται, δὲν τιμῶσι τοὺς γονεῖς των, καὶ τὰ ὅποια ἐπομένως δὲν προσπαθοῦν νὰ δεῖξωσι τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην των, ὑπακούοντα εἰς τὰς θελήσεις των, καὶ περιθάλποντα τὰς ἀνάγκας, τὰς ἀδυναμίας, τὴν ἀσθένειαν, τὸ γῆρας αὐτῶν, εἶναι θηρία, εἶναι ἐκτρώματα· ἔχοντα δὲ καρδίαν ἀνεπίδεκτον ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, θέλουν ζῆσει βεβαίως δυστυχῇ καὶ ἄθλια.

Οἱ ἄρχαιοι Ἀθηναῖοι τόσον ἐπικινδύνους ἐθεώρουν τοὺς ἀχαρίστους υἱούς, ὥστε οὔτε ἄρχοντας τῆς πόλεως διώριζον ἐξ αὐτῶν, οὔτε ἐπὶ τοῦ βήματος ἐσυγχώρουν αὐτοὺς ν' ἀναβῶσιν ὅπως ἀγορεύσωσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων· διότι ὅστις δὲν ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς του, οὔτε τὴν γεννήσασαν αὐτὸν πατρίδα δύναται ποτε ν' ἀγαπήσῃ, καὶ ἐπομένως οὔτε διὰ τῶν ἔργων ἢ διὰ τῶν λόγων του δύναται ποτε νὰ ὤφελήσῃ αὐτήν.

«*Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἰνα εὖ σοι γένηται,*» λέγει μία τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Ὑψίστου.

«*Ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἐυάρεστον τῷ Κυρίῳ*» λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

«*Εὐχαὶ γονέων στηρίζουσι θεμέλια οἰκῶν*» μᾶς λέγουν τὰ ἱερὰ βιβλία.

Ὁ δὲ θεάνθρωπος Ἰησοῦς διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ διὰ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ παραδείγματος τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς ὑπα-

κοὴν καὶ ἀφοσίωσιν, καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς παρουσίας του προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἠκολούθησε τὴν μητέρα του καὶ τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὡς ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, ὡς λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὅτε ἐπρόκειτο ν' ἀποχωρισθῇ τὴν μητέρα του καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ νὰ ἐκπνεύσῃ, εἰς τὸν ἐπιστήθιον φίλον του Ἰωάννην θερμῶς τὴν ἐσύστησε.

Καὶ ὁ οὐρανὸς λοιπὸν καὶ ἡ γῆ ἀποστρέφονται τὰ ἄστοργα, τὰ ἀπειθῆ, τὰ ἀγνώμονα τέκνα.

Ὁ δὲ σοφὸς Πιττακὸς δικαίως ἔλεγεν ὅτι ὁποίας προσφοράς προσφέρομεν πρὸς τοὺς γονεῖς, τοιαύτας πρέπει νὰ περιμένωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ γηρατεῖα ἀπὸ τὰ τέκνα ἡμῶν· «Οἷους ἐράκους εἰσερέγκῃς τοῖς γονεῦσι, τοιούτους αὐτὸς ἐν τῷ γῆρα παρὰ τῶν τέκνων προσδέχου.»

Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τοῦτου διηγήθη ὁ Γεροστάθης περιστατικόν τι συμβάν ἐσχάτως εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ο ΠΑΠΠΟΣ, Ο ΥΙΟΣ, ΚΑΙ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΘΩΜΑΣ.

Πτωχὸς γέρων συνέζη μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του, παρὰ τοῦ ὁποίου ἤλπιζε περίθαλψιν καὶ παρηγορίαν εἰς τὰ ἔσχατα καὶ ἀσθενῆ γηρατεῖά του.

Ἀλλ' ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ καιρὸν διέθρεψεν ὁ υἱὸς τὸν γέροντα πατέρα του, δυσαρεστηθεὶς ἡμέραν τινὰ τοῦ χειμῶνος κατ' αὐτοῦ, τῷ λέγει ὅτι πρέπει ν' ἀνεχωρήσῃ ἐκ τῆς οἰκίας του, διότι δὲν δύναται πλέον νὰ τὸν διατηρῇ.
— Καὶ πῶς θέλω ζῆσαι; ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ δυστυχὴς γέρων.
— Ζητῶν ἐλεημοσύνην, τῷ ἀπαντᾷ ὁ σκληροκάρδιος υἱός.

Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ ὀκταετοῦς Θωμά, ὅστις ἀγαπῶν τὸν πάππον του, ἐπερίμενε τεθλιμμένος νὰ

ἴδῃ ὅποια θέλει εἶσθαι ἡ ἐκβασίς τῶν σκληρῶν λόγων τοῦ πατρὸς του.

Ὁ γέρον ἐστέναξε βαθέως, ἐδάκρυσεν, καὶ παρεκάλεσε τὸν ἐγγονόν του Θωμᾶν νὰ τῷ φέρῃ ἐκ τοῦ παρακειμένου βωματίου ἓν μάλλινον κάλλυμα, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸ ὡς στρώμα καὶ ἐφάπλωμα εἰς τὴν πλανητικὴν καὶ ὑπαιθρον ζωὴν του.

Ὁ Θωμᾶς ἔτρεξεν ἀμέσως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς τοῦ πάππου του· ἀλλὰ φέρων τὸ περικάλλυμα, ἀντὶ νὰ δώσῃ αὐτὸ εἰς τὸν πάππον, τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν πατέρα του, πρὸς τὸν ὅποιον, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, εἶπε νὰ κόψῃ αὐτὸ εἰς δύο.—Καὶ διατί; τὴν ἠρώτησεν ὁ κατήρ του.

— Διότι εἶναι πολὺ μεγάλον, ἀπήντησεν ὁ Θωμᾶς τοῖς ἡμισυ θέλει εἶσθαι ἀρκετὸν διὰ τὸν πάππον μου· τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ ἴσως χρειασθῇ σὺ, πάτερ, ὅταν καὶ σὺ γηράσῃς, καὶ ἐγὼ σὲ διώξω τότε ἐκ τῆς οἰκίας μου, καθὼς σὺ διώκεις σήμερον τὸν γέροντα πατέρα σου.

Οἱ ἀφελεῖς οὗτοι λόγοι βαθυτάτην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς τὸν ἀχάριστον καὶ σκληροκάρδιον υἱόν. Συνελθὼν δὲ εἰς ἑαυτόν, ἔπεσε γονυπετὴς ἐνώπιον τοῦ γέροντος πατρὸς του, καὶ χύνων δάκρυα μετανοίας ἐζήτει συγγνώμην.

Σωφρονεθεὶς δὲ ἔκτοτε ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ παιδὸς του, ἐξηκολούθησε διατρέφων καὶ περιθάλπων τὸν ἰσθενῆ πατέρα του, μέχρις οὗ ὁ γέρον μετέβη εἰς τὴν ἑλλην ζωὴν, εὐλογῶν καὶ τὸν μετανοήσαντα υἱόν του καὶ τὸν ἀγαπητόν του Θωμᾶν.

Πόσον διάφορος τοῦ ἀχαρίστου τούτου υἱοῦ ἦτο ὁ ἀρχαῖος Αἰνείας! ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάτης.

Ὁ Αἰνεΐας ἦτο εἰς τῶν σημαντικωτέρων ἡρώων, οἵτινες μετὰ τοῦ Ἑκτορος γενναίως ὑπεράσπισαν τὴν Τρωάδα κατὰ τῆς δεκαετοῦς πολιορκίας τῶν Ἑλλήνων. Διηγοῦνται δὲ ὅτι, ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ἐπὶ τέλους τὴν Τρωάδα οἱ Ἕλληνες, εὐσπλαγχνισθέντες τὴν δυστυχίαν τῶν νικηθέντων, ἐκήρυξαν ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἠδύνατο νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῶν πολυτιμοτέρων του καὶ ν' ἀναχωρήσῃ.

Ὁ Αἰνεΐας, παραβλέψας πᾶν ἄλλο, ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸ ἄγαλμα τῆς Ἑφεστίου Θεότητός του, ὅπως ἔχῃ αὐτὴν βοηθόν, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, εὐχαριστηθέντες διὰ τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρός, ἐσυγχώρησαν τότε εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον τῶν πολυτιμοτέρων ἀντικειμένων του. Ὁ δὲ Αἰνεΐας, ἀγαπῶν μετὰ τὸν Θεὸν τὸν πατέρα του Ἀγχίσην, ὄντα ὑπέργηρων, ἀσθενῆ, καὶ τυφλόν, ἔλαβεν ἀμέσως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ ἐκίνησε, παραβλέψας πάντα ἄλλον θησαυρόν. Τόσον δὲ ἐθέλχθησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ταύτην τοῦ Αἰνεΐου, ὥστε τῷ ἀπέδωκαν ἀμέσως ὅλην τὴν πολυτιμὸν του περιουσίαν, ἀποδείξαντες οὕτως ὅτι τοὺς εὐσεβεῖς καὶ φιλοστόργους υἱοὺς καὶ αὐτοὶ εἰ ἐχθροὶ των τιμῶσι καὶ σέβονται.

Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ γέρων, οἱ Σπαρτιάται διεκρίνοντο διὰ τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ ἐν γένει διὰ τὸ πρὸς τοὺς γέροντας σέβας των· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Σπαρτιάται ἦσαν καὶ περισσότερον παντὸς ἄλλου λαοῦ ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς ἀγάπη εἶναι ἡ πρώτη ἀγάπη, τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἐπὶ τῆς γῆς, εἶναι δὲ καὶ

τὸ πρῶτον δείγμα τῆς ἀγαθῆς, τῆς εὐαισθήτου, καὶ ἐναρέτου καρδίας. Ὁ ἀγαπῶν τοὺς γονεῖς του δύναται ν' ἀγαπήσῃ καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς συγγενεῖς, καὶ τοὺς φίλους, καὶ τοὺς συμπολίτας του, καὶ τὴν κοινὴν μητέρα, τὴν πατρίδα. Ἀλλ' ὁ μὴ αἰσθανόμενος εὐγνωμοσύνην, σέβας, καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς γεννήσαντας καὶ ἀναθρέψαντας αὐτὸν γονεῖς, πῶς εἶναι ποτὲ δυνατόν ν' ἀγαπήσῃ ἄλλους, νὰ εὐγνωμονήσῃ πρὸς τοὺς εὐεργέτας, νὰ σεβασθῇ ἀνωτέρους, καὶ ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν πατρίδα;

Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ὥραϊον παράδειγμα τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς Σπαρτιατικῆς ἀφοσιώσεως.

Η ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣ ΧΕΙΛΩΝΙΣ.

Ἐβασίλευε ποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην ὁ Λεωνίδας, ὁμώνυμος τοῦ ἐνδόξου ἥρωος τῶν Θερμοπυλῶν, ἔχων δι' θυγατέρα, ὀνομαζομένην Χειλωνίδα, ἐνύμφευσεν αὐτὴν μετὰ τοῦ Κλεομβρότου, καταγομένου ἐπίσης ἐκ γένους βασιλικοῦ.

Ἀλλ' ὁ Κλεομβρότος, ὢν δοξομανής, ἐνήργησεν ὥστε ὁ Λεωνίδας νὰ στερηθῇ τὸ βασιλικόν του ἀξίωμα, καὶ ἀντ' ἐκείνου ν' ἀναβῇ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης.

Ὁ Λεωνίδας, φοβηθεὶς τότε τὴν καταδρομὴν τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν ἱκέτης εἰς τὸν ἐν Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς. Ἡ δὲ Χειλωνὶς τόσον ἠγάπα τὸν γέροντα πατέρα της, καὶ τόσον συνεκινήθη ὑπὸ τῆς δυστυχίας αὐτοῦ, ὥστε ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ τὸν βασιλέα σύζυγόν της, καὶ ὅλας τὰς βασιλικὰς τιμὰς, πενθηφοροῦσα δὲ καὶ μὲ λυμένην κόμην νὰ τρέξῃ εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ συνικετεύσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς της,

καὶ παρηγορήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ ἀπομόνωσίν του.

Ὅτε δὲ ὁ Λεωνίδας ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ ναοῦ μακρὰν τῆς Σπάρτης, ἡ θυγάτηρ του Χειλωνίς προθύμως συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐξορίαν του, προτιμήσασα νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἐξορίστου πατρὸς της, παρὰ τὴν δόξαν τοῦ βασιλέως συζύγου της.

Μετὰ τινα καιρὸν οἱ φίλοι τοῦ ἐξορίστου Λεωνίδου κατώρθωσαν ν' ἀνακηρύξωσιν αὐτὸν πάλιν βασιλέα τῆς Σπάρτης.

Ὅτε δὲ ὁ Λεωνίδας καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην, ὁ Κλεόμβροτος κατέφυγεν ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Λεωνίδας, λαβὼν στρατιώτας, διευθύνθη πρὸς τὸν ναόν, ὥπως τιμωρήσῃ τὸν ἐπίβουλον Κλεόμβροτον.

Ἀλλὰ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς καὶ τοῦ Λεωνίδου καὶ ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτε, ἐμβάντες εἰς τὸν ναόν, εὗρον ἐκεῖ τὴν Χειλωνίδα πενθηφοροῦσαν πάλιν καὶ κλαίουσαν, ἠναγκαλιζομένην τὸν ἰκέτην σύζυγόν της, καὶ πλησίον της ἔχουσιν τὰ δύο ἀθῶά της τέκνα.

Ἡ Χειλωνίς, ἀναφανείσα ἅπαξ φιλόστοργος καὶ εὐαίσθητος θυγάτηρ, ἀνεφάνη καὶ σύζυγος ἀφωσιωμένη. Ἡρχισε λοιπὸν νὰ παρακαλῇ θερμῶς τὸν βασιλέα πατέρα της ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ δυστυχοῦς συζύγου της.

Ἀπαντες δὲ συνεκινήθησαν καὶ ἐδάκρυσαν, καὶ πάντες ἐθαύμασαν τὴν ἀρετὴν τῆς Χειλωνίδας.

Ὁ δὲ πατὴρ της Λεωνίδας τὸν μὲν Κλεόμβροτον διέταξε νὰ φύγῃ ἀμέσως μακρὰν τῆς Σπάρτης, τὴν δὲ θυ-

γατέρα του προσεκάλεσεν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὰς τιμὰς τοῦ θρόνου.

Ἄλλ' ἡ ἐνάρετος Χειλωνίς, προτιμήσασα καὶ τότε νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ συζύγου της παρὰ τὴν δόξαν τοῦ πατρός της, ἔθεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κλεομβρότου τὸ ἐν τῶν τέκνων της, λαβοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τὰς ἰδικάς της τὸ ἄλλο, μὲ βῆμα σταθερὸν ἠκολούθησε τὸν σύζυγόν της εἰς τὴν ἐξορίαν του.

Ὅλοι οἱ ἐνδοξοὶ καὶ ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες διεκρίθησαν διὰ τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς των ἀγάπην. Ὅσάκις καρδία, συναισθανομένη ζωηρῶς τὸ ἱερὸν αἶσθημα τῆς υἱικῆς ἀγάπης, διευθύνῃ τὸν βίον, ἡ ἀγάπη τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων βεβαίως συνοδεύει αὐτήν, ὃ δὲ βίος εὐκόλως τότε ἀποκαθίσταται εὐδαίμων καὶ ἐνδοξος.

Ο ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΟΥ.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας, αὐτὸς ὁ μέγας πολίτης καὶ εὐεργέτης τῶν Θεβῶν, διεκρίθη διὰ τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς του ἀγάπην, χαίρων ὅσάκις ἐκεῖνοι ἔχαιρον, καὶ εὐτυχῶν ὅσάκις ἐκεῖνοι ἠτύχουν.

Ὅτε εἰς τὰ Λεῦκτρα τῆς Βοιωτίας ἐνίκησε τὴν λαμπράν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν νίκην, στραφεὶς πρὸς τοὺς φίλους του εἶπεν ὅτι «κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο εὐδαίμων, οὐχὶ διότι ἐνίκησεν, ἀλλὰ διότι θέλουν χαρῇ οἱ γέροντες γονεῖς του, μανθάνοντες τὴν νίκην τοῦ υἱοῦ των.»

Οἱ λόγοι αὗτοι ἀποδεικνύουν πόσον τρυφερὰ ἦτο ἡ καρδία του πρὸς τοὺς γεννήσαντας καὶ ἀναθρέψαντας αὐτόν. Ἄν ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτο σκληροκάρδιος πρὸς τοὺς γονεῖς του, δὲν ἤθελε βεβαίως ἀναφανῇ εὐεργέτης καὶ προσ-

τάτης ὅλων τῶν πτωχῶν καὶ δυστυχῶν συμπολιτῶν τοῦ οὔτε ἤθελεν ἀναδειχθῆ τέκνον ἀφωσιωμένον εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρίας του ἐδόξασε, καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του εἰς τὴν Μαντίνειαν ἥρωικῶς ἐθυσίασεν.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Η ΟΛΥΜΠΙΑΣ.

Καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, μᾶς εἶπεν ὁ Γεροστάθης, διεκρίθη διὰ τὴν πρὸς τὴν μητέρα του Ὀλυμπιάδα ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσίν του.

Ἡ Ὀλυμπιάς ἦτο δυστυχῶς χαρακτῆρος δυστρόπου καὶ αὐστηροῦ· ἐπεθύμει νὰ ἐπεμβαίῃ εἰς τὰ τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ της Ἀλεξάνδρου. Καὶ ὅμως ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὡς καλὸς υἱός, ὑπέφερε πρᾶως καὶ τὰς δυστροπίας, καὶ τὰς ἐπεμβάσεις τῆς μητρός του.

Ὅτε ὁ Ἀντίπατρος, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀφήσει τοποτηρητὴν του εἰς τὴν Μακεδονίαν, τῷ ἔγραψεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπιστολὴν ἐκτεταμένην καὶ πλήρη παραπόνων κατὰ τῆς Ὀλυμπιάδος, ὁ Ἀλέξανδρος, ἀναγνούς τὴν ἐπιστολήν, εἶπε «δὲν γνωρίζει ὁ Ἀντίπατρος ὅτι ἐν μόνον δάκρυον τῆς μητρός μου ἀρκεῖ νὰ σβύσῃ μυρίας τοιαύτας ἐπιστολάς.»

Πολλὰ δὲ δῶρα καὶ πολλὰ ἐκ τῶν πολυτίμων λαφύρων, τὰ ὁποῖα ἐκυρίευεν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀγῶνάς του, ἀπέστελλε πρὸς τὴν μητέρα του, δεικνύων οὕτως ὅτι ποτὲ δὲν ἐπαυεν ἐνθυμούμενος καὶ ἀγαπῶν αὐτήν.

Τοιαῦτα πρὸς τὴν μητέρα του αἰσθήματα ἔχων ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ἀνατραφεὶς δὲ ἐναρέτως ὑπὸ τοῦ πατ-

δαγωγού του Λεωνίδου και του σοφού Ἀριστοτέλους, ἀνεφάνη ἀνὴρ εὐαίσθητος, εὐγνώμων, εὐεργετικός, καὶ μεγαλόδωρος, οὐχὶ μόνον πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους του· ὥστε ἐὰν ἡ ἀνδρία καὶ ἡ ἐξοχος στρατηγικὴ ἱκανότης κατέστησαν μέγαν τὸν Ἀλέξανδρον, ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς του κατέστησεν αὐτὸν ἀγαπητὸν καὶ ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον.

Ο ΚΗΠΟΣ ΚΑΙ Η ΚΑΡΙΑ.

Ὁ Γεροστάθης μετὰ τὰς ἀνωτέρω διηγήσεις μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὸν κήπὸν του, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὰς νεωργικὰς προόδους τοῦ συμμαθητοῦ μας Ἰωάννου.

Μᾶς ἔδειξε δὲ διάφορα νεόφυτα δένδρα ὑγιέστατα καὶ ἀνθισμένα, διάφορα ὠραιότατα ἄνθη, καὶ ἄλλα ἀξιόλογα προϊόντα, τὰ πάντα καλλιεργηθέντα ὑπὸ τοῦ φίλου μας Ἰωάννου. Παρὼν δὲ ὁ Ἰωάννης παρετήρει μειδιῶν καὶ χαίρων τὰ ἔργα του, καθὼς μειδιᾷ καὶ χαίρει φιλόστοργος πατήρ, ὁσάκις τρυφερῶς ἀτενίζῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων τέκνων του.

Ὁ Γεροστάθης, βλέπων ἡμᾶς θαυμάζοντας τὰς ὠραιότητας τοῦ κήπου, μᾶς ἠρώτησεν ἂν εὕρισκωμεν ὁμοιότητά τινα μεταξὺ τοῦ κήπου του καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ἡμεῖς δὲ μὲ ἀπορίαν ἀντηρωτήσαμεν ποῖα ποτὲ ὁμοιότης δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ ἐνὸς κήπου καὶ ἐνὸς ἀνθρώπου;

— Μεγάλη, ἀπήντησεν ὁ Γεροστάθης. Αἱ καλαὶ καὶ ἐνάρετοι πράξεις, αἵτινες στολίζουν τὴν ζωὴν τῶν ἀν-

θρώπων, εἶναι τὰ καλὰ προϊόντα καὶ τὰ ὠραῖα ἄνθη, τὰ στολίζοντα τοὺς κήπους. Καὶ καθὼς, ἐὰν τὸ ἔδαφος τοῦ κήπου ᾖναι ἀμμῶδες ἢ πετρώδες, ὁ κήπος δὲν εὐδοκίμει, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἔχων καρδίαν σκληράν καὶ ἀναίσθητον δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ, καὶ ἀληθῶς νὰ εὐτυχῇ. Καθὼς δὲ ὅσον εὐφορος καὶ εὐγνώμων καὶ ἂν ᾖναι ἡ γῆ τοῦ κήπου, ὁ κήπος δὲν προοδεύει, ἂν κηπουρὸς ἀξίος δὲν ἐπιμεληθῇ καὶ καλλιεργήσῃ αὐτόν, τοιουτοτρόπως δύναται τις νὰ ἔχῃ μὲν ἐκ φύσεως καρδίαν ἀγαθὴν, καὶ ὅμως νὰ μὴ διαπρέψῃ εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου του, διότι δυστυχῶς παρημέλησε τὴν προσήκουσαν καλλιέργειαν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς ψυχῆς του.

Ἡ καρδία τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθὼς τὸ ἀπέδειξεν ἡ πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα ἀγάπη του, ἦτο φύσει εὐαίσθητος καὶ καλὴ, ὅσον καλὴ καὶ εὐφορος εἶναι ἡ γῆ τοῦ κήπου μου.

Καθὼς δὲ ὁ κήπος μου ἐπέτυχε δύο ἐπιμελεῖς κηπουροὺς, ἐμὲ καὶ τὸν Ἰωάννην, οὕτω καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέτυχε, νέος ὢν, δύο ἀξιολόγους κηπουροὺς, τὸν Δεωνίδαν καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, πρὸς καλλιέργειαν καὶ μόρφωσιν τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας του.

Καθὼς δὲ ἡ φυσικὴ εὐφορία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ κήπου μου παρήγαγον αὐτὰ τὰ πικρὰ ἄνθη, τὰ θάλλοντα ἔνδρα, καὶ τὰ ὠραῖα προϊόντα, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ἐκ φύσεως ἀγαθὴ ψυχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκπαιδευθεῖσα ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου του, παρήγαγε τὰς πνευματικὰς, τὰς ἐναρέτους, τὰς φιλενθρώπους πράξεις, εἴτινες καθωρατίζουν τὸν βίον αὐτοῦ.

Ἰδοὺ, φίλοι μου, ἡ ὁμοίτης, τὴν ὁποίαν ἐγὼ εὕρισκω

μεταξὺ τοῦ κήπου μου καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἄλλ' ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ διαφορὰ οὐσιώδης· διότι ἡ μὲν καλλονὴ τοῦ κήπου μου εἶναι φθαρτὴ καὶ πρόσκαιρος, τὸ δὲ κάλλος τῶν ἐναρέτων πράξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου θέλει διαμένει ἀμάραντον καὶ ἀθάνατον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Γεροστάθου ὁ συμμαθητής μας Ἀθανάσιος ἐξήγαγε τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα—Λογικὸν δὲν ἀρκεῖ ν' ἀγαπᾷ τις τοὺς γονεῖς του, καὶ νὰ ἔχη ἐκ φύσεως καλὴν καρδίαν, διὰ νὰ εὐτυχῇ.

— Ὅχι βέβαια, ἀπήντησεν ὁ Γεροστάθης, δὲν ἀρκεῖ μόνον καλὴ γῆ διὰ νὰ ὑπάρξῃ καὶ καλὸς κήπος, ἀπαιτεῖται καὶ καλλιέργεια τῆς καλῆς γῆς. Τοῦτο δὲ μᾶς ἀποδεικνύει ὁ βίος τοῦ Ῥωμαίου Κοριολάνου.

Ο ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ.

Ὁ Κοριολάνος κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἐκ νεανικῆς ἡλικίας ἠσπάσθη τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· ἔθαυμάζετο δὲ διὰ τὴν ἀποχὴν τοῦ ἀπὸ τὰς ἡδονῶν καὶ τὴν φιλοχρηματίαν, διὰ τὴν καρτερίαν του εἰς τοὺς κόπους, διὰ τὴν ἀνδρίαν του, καὶ ἰδίως διὰ τὴν πρὸς τὴν μητέρα μεγίστην ἀγάπην του.

Ὅσάκις ἡ μήτηρ του ἐπαινούμενον ἢ ἐστεφανωμένον, μὲ δάκρυα χαρᾶς, ἔσφιγγεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας· ὁ Κοριολάνος ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀληθῶς εὐτυχῆ.

Ἐφρόντιζε δέ, ὥς καλὸς υἱός, νὰ διπλασιάζῃ τὸ πρὸς τὴν μητέρα του σέβας καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ ὑπακοήν του, προσφέρων εἰς αὐτὴν καὶ τὸ σέβας, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν ὑπακοήν, τὴν ὁποίαν πρὸς τὸν ἀποθανόντα πατέρα του ἐχρεώσται.

Ὁ Κοριολάνος ἐνυμφεύθη, διότι ἡ μήτηρ του τὸ ἡθέλησεν. Ἀλλὰ, καὶ ἀφοῦ ἐγινε σύζυγος καὶ πατήρ, ἐξήκολούθησε συνοικῶν μετὰ τῆς μητρός του, καὶ περιποιούμενος αὐτὴν μεθ' ὅλης τῆς υἱικῆς τρυφερότητος.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν προκύπτει ὅτι ἡ καρδιά τοῦ Κοριολάνου δὲν ἦτο κακὴ· ἀλλὰ δυστυχῶς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἔμεινεν ἄνευ ἀνατροφῆς καὶ παιδείας· ὥς μετὰ τῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἡ φύσις τῷ ἐχάρισε, τῷ ἔμειναν καὶ πολλὰ ἐλαττώματα· ὁμοιάζε λοιπὸν γῆν εὐφορον μὲν, ἀλλ' ἀκαλλιέργητον, ἥτις μετὰ τῶν αὐτοφυῶν ὠραίων ἀνθέων παρουσιάζει καὶ ἀκάνθας καὶ τριβόλους.

Ὁ Κοριολάνος ὑπέκειτο εἰς τὸ ὀλέθριον πάθος τοῦ θυμοῦ, ὥστε ἀπέκτησε πολλοὺς ἐχθρούς· ἡγάπα τὰς πεισματώδεις φιλονεικίας, καὶ ἐπομένως οἱ συμπολιταὶ του τὸν ἀπέφευγον· ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν του, ἀγνοῶν ὅτι οὐχὶ ἡ καταγωγὴ, ἀλλ' ἡ διαγωγὴ τιμᾷ ἢ ἀτιμάζει· ἐπὶ τέλους ὑπερηφανευόμενος διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του, περιεφρονε τοὺς συμπολίτας του, ἀγνοῶν ὅτι διὰ τῆς ὑπεροψίας καθίστατο μισητός, ἐνῶ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἤθελε προσελκύσει τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ.

Ἐὰν ὁ Κοριολάνος ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνετρέφετο πρεπόντως, ἴσως ἐνῆλιξ δὲν ἤθελεν ἔχει τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, τὰ ὅποια ἐπὶ τέλους ἐκορύφωσαν τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, καὶ ἐπροκάλεσαν τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξορίαν του.

Ἐξορισθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς Ῥώμης, οὔτε τὸν Θεμιστοκλέα οὔτε τὸν Ἀριστείδην ἐμιμήθη.

Ὁ ὀργίλος καὶ ὑπερήφανος χαρακτήρ του ἐπροκάλεσε τὸ βδελυρὸν πάθος τῆς ἐκδικήσεως. Προσφυγὼν εἰς τοῦ

Βουλούσκους, ἐχθρούς τῶν Ῥωμαίων, καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς πατρίδος του ! Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἐνώπιον τῆς Ῥώμης καὶ ἐπαπεῖλει τὴν καταστροφὴν αὐτῆς, οἱ Ῥωμαῖοι ἔντρομοι τῷ ἀπέστειλαν διαφόρους πρεσβείας· ἀλλ' ὁ Κοριολάνος ἐπέμενεν ἄκαμptos εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος.

Τότε ἡ μήτηρ του, παραλαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν σύζυγον καὶ τὰ δύο τέκνα τοῦ Κοριολάνου, καὶ τεθεῖσα ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σημαντικωτέρων γυναικῶν τῆς Ῥώμης, ἐξῆλθε τῶν τειχῶν· παρουσιασθεῖσα δὲ εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν της

— Κοριολάνε, ἐὰν ἐπιμείνης νὰ εἰσέλθῃς ἐχθρικῶς εἰς τὴν Ῥώμην, θέλεις πατήσῃς πρότερον ἐπὶ τοῦ πτώματος τῆς μητρός σου· διότι βεβαίως δὲν θέλω ὑποφέρει ποτὲ νὰ ζήσω καὶ νὰ ἴδω τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ υἱός μου θέλει θριαμβεύσει κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος. Συλλογίσθητι ὅτι δὲν εἶναι ἴδιον ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ν' ἀποκαθίσταται δοῦλος τῆς ὀργῆς του, τῆς μνησικακίας του, τῶν παθῶν του. Ἐὰν δὲ ἦσαι φιλόστοργον τέκνον μου, σεβάσθητι τὴν μητέρα σου, καὶ ὑπάκουσον εἰς αὐτήν, ἵκετεύουσαν ὑπὲρ τῆς Ῥώμης, τῆς μεγάλης μητρός σου.

Γονυπετεῖς δὲ ἔπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Κοριολάνου καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του.

Ὁ Κοριολάνος τότε ἐγείρων τὴν μητέρα του, καὶ σφίγγων τὴν δεξιάν της, — Ἐνίκησας, εἶπεν, ὦ μήτερ, νίκην εὐτυχῇ διὰ τὴν πατρίδα, ἀλλ' ὀλεθρίαν εἰς τὸν υἱόν σου· ἀναχωρῶ, ἐπρόσθεσε, μακρὰν τῆς Ῥώμης, νικημένος ὑπὸ τῆς μητρός μου. Καὶ ἡ πολιορκία διελύθη ἀμέσως.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἐγάπη καὶ τὸ σέβας τοῦ Κοριολάνου

πρὸς τὴν μητέρα του ἔσωσαν καὶ τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τῆς, καὶ τὸν Κοριολάνον ἀπὸ τὸ αἰώνιον αἶσχος, τὸ ὁποῖον ἤθελε περικαλύψει τὴν μνήμην του, ἂν ἤθελον ἐκτελεσθῇ οἱ κατὰ τῆς πατρίδος πατροκτόνοι σκοποί, τοὺς ὁποίους ὡς ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς κακῆς ἀνατροφῆς εἶχε συλλάβει.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ.

Καὶ ὁ μέγας πολίτης τῆς Ἀμερικῆς Βάσιγκτων, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάτης, ἔδωκε δείγματα τῆς πρὸς τὴν μητέρα του ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς.

Περὶ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐπεθύμησε ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὸ ναυτικὸν στάδιον, τὸ ὁποῖον χωρὶς ποτε νὰ γνωρίσῃ ὑπερβολικὰ ἠγάπησεν.

Ἡ μήτηρ του, ἥτις καὶ τὸν υἱὸν τῆς δὲν ἤθελε ν' ἀποχωρισθῇ, καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τὰ δεινὰ τοῦ ναυτικοῦ βίου κάλλιον τοῦ ἀπείρου υἱοῦ τῆς ἐγνώριζεν, ἀπέκρουε τὰ σχέδια τοῦ νέου Βασιγκτῶνος· ἀλλ' αὐτὸς ἐπιμένων, συμφωνεῖ μετὰ τινος πλοιάρχου ὅπως παραλάβῃ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἔτοιμον ἤδη πρὸς ἀπόπλουν· μετακομίσας δὲ τὸ μικρὸν κιβώτιόν του εἰς τὴν λέμβον, παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς μητρός του διὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ αὐτήν, καὶ λάβῃ τὴν εὐχὴν τῆς. Ἀλλ' ἡ μήτηρ του σιωπῶσα ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Τὰ σιωπηλὰ αὐτὰ δάκρυα τόσην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τοῦ νέου Βασιγκτῶνος, ὥστε ἀμέσως ἐπαναφέρει τὸ κιβώτιον ἀπὸ τὴν λέμβον εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ θυσιάζει προθύμως τὸν ναυτικὸν ἔρωτά του ἐνώπιον τῆς υἱικῆς του ἀγάπης.

Ἡ θυσία αὕτη τοῦ εὐαισθήτου υἱοῦ, καὶ ἐπομένως ἡ εὐλογία καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς μητρός του ἤξιώσαν ἐπὶ τέλους τὸν Βασιγκτῶνα ν' ἀναφανῇ ὁ πρῶτος πολίτης τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ νὰ ἐπονομασθῇ πατὴρ τῆς πατρίδος.

Ἄν ὁ νέος Βάσιγκτων, μὴ ἀγαπῶν τὴν μητέρα του, δὲν ὑπήκουεν εἰς τὰ μητρικὰ δάκρυά της, ἀλλ' ἠσπάζετο τὸ ριψοκίνδυνον στάδιον τοῦ ναύτου, καὶ βίον ἰσως ἄσημον καὶ δυστυχῇ ἤθελε ζῆσει, καὶ δυστυχέστερον ἰσως θάνατον ἐντὸς τῶν κυμάτων ἤθελεν εὐρεῖ, καὶ τὴν πατρίδα του δὲν ἤθελεν ἐλευθερώσει, καὶ τὸ ὄνομά του δὲν ἤθελεν ἀπαθανατίσει.

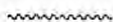
Ἀγαπᾶτε λοιπὸν καὶ σεῖς, παιδιά μου, τοὺς γονεῖς σας. Ἡ ἀγάπη σας ὅμως ἅς μὴ ἦναι νεκρά, ἀλλὰ ζωηράν καὶ ἀκμαίαν διατηρεῖτε αὐτὴν διὰ τῆς καλῆς διαγωγῆς καὶ τῶν καλῶν σας ἔργων.

Ὁ συμμαθητής σας Κωνσταντῖνος δι' ἔργου ἀπέδειξε σήμερον τὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς γονεῖς του ἀγάπην του. Δι' ἔργων λοιπὸν καὶ σεῖς προσπαθήσατε ν' ἀναφανῇτε υἱοὶ καλοὶ καὶ φιλόστοργοι, ἄξιοι τῶν εὐχῶν τῶν γονέων σας καὶ τῶν εὐλογιῶν τοῦ Ὑψίστου.

Ἐχετε δὲ πάντοτε κατὰ νοῦν ὅτι οἱ γονεῖς σας, διατρέχοντες ἤδη πρὸ καιροῦ τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν σεῖς τώρα ἐμβαίνετε, γνωρίζουν πολὺ κάλλιον ὑμῶν τοὺς κινδύνους, τὰ βάραθρα καὶ τοὺς κρημνοὺς τῆς δυσκόλου ταύτης ὁδοῦ. Ὅθεν προθύμως ὑπακούετε εἰς τὰς συμβουλὰς των, ὅπως φωτίζητε τὴν νεανικὴν ἀπειρίαν σας διὰ τῆς πείρας ἐκείνων· οὕτω δὲ θέλετε διατρέξει ἀσφαλέστερον τὸ δύσβατον καὶ κινδυνῶδες στάδιον τοῦ βίου.

Ὁ ἀγαθὸς γέρων μᾶς ὑπηγόρευσε ἀκολούθως τοὺς ἐξῆς ῥίθους.

Οἱ πρῶτοι εὐεργέται μας εἶν' οἱ καλοὶ γονεῖς μας.
 Ἄς ἀγαπήσωμεν αὐτοὺς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μας.
 Διὰ τῆς πείρας οἱ γονεῖς, διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν
 Τῆν ἀπειρίαν σώζουσι τῶν εὐπειθῶν υἱῶν τῶν.
 Λοιπὸν ἅς ὑπακούωμεν, καὶ ἅς εὐγνωμονῶμεν,
 Δι' ἔργων δὲ ἅς δείχνωμεν ὅτι αὐτοὺς τιμῶμεν.

ΜΙΑ ΨΥΧΗ ΕΙΣ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΑ.

• Φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ ἀτυ-
 χοῦσιν ὁ αὐτὸς Ἰσθι. •
 (Περιάνδρου.)

ΣΑΤΑ τὰς ἀρχὰς τῆς συστάσεως τοῦ σχολείου μας συ-
 χνάκις συνέβαινον μεταξὺ τῶν μαθητῶν λογομαχίαι, ὕ-
 βρεις, ξυλοκοπήματα, καὶ λιθοβολισμοί. Τούτων δὲ συνέ-
 πειαι δυσάρεστοι ἦσαν ἐνδύματα ἐσχισμένα, βιβλία με-
 λανωμένα, μύται αἵματωμένοι, ὀφθαλμοὶ φλογισμένοι,
 κεφαλαὶ πληγωμένοι, καὶ ἐπομένως πάθη, ἔχθραι, ἐκδι-
 κήσεις καὶ ἀντεκδικήσεις.

Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς προστάτης μας Γεροστάθης διὰ τῶν
 φρονίμων συμβουλῶν του, καὶ διὰ τῆς πραότητος τοῦ
 παρακτῆρός του ἐπροσπάθησε νὰ ἐμπνεύσῃ μεταξὺ ὅλων
 ἡμῶν τὴν ἀγάπην, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἁρμονίαν.

Ποτὲ δὲν εἶδομεν τὸν Γεροστάθην ὠργισμένον, ἐξημ-
 μένον, ἢ σκληρὸν πρὸς τινα ἐξ ἡμῶν· ἀλλὰ μὲ ὑπομονήν,

μὲ φρόνησιν καὶ μὲ ἡσυχίαν μᾶς ἐξήγει τὰ σφάλματά μας καὶ τὰς δυσαρέστους συνεπείας αὐτῶν, προσπαθῶν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς διορθώσεως.

Διὰ τοῦ λόγου, ἔλεγεν, ἐκριζόνονται διὰ παρτός, ἐνῷ διὰ τοῦ τρόμου μόνον προσωρινῶς καταθλίβονται τὰ σπέρματα τῆς κακῆς διαγωγῆς. Ὅθεν, κεντῶν εὐστόχως τὴν φιλοτιμίαν μας πρὸς τὴν ἀρετὴν, ποτὲ δὲν μᾶς ἀπεύθυνεν ὕβρεις, κακολογίας, ἢ ραβδισμούς.

Ἐγνώριζεν ὁ ἀγαθὸς γέρων ὅτι ἡ καρδία τῶν παιδιῶν ὁμοιάζει τὸ μαλακὸν κηρίον, τὸ ὁποῖον εὐκόλως λαμβάνει πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἐντύπωσιν· καὶ ὅτι ὥς ἐκ τούτου αἱ παιδικαὶ καρδίαι σχηματίζονται κατὰ τὰ καλὰ ἢ κακὰ παραδείγματα, τὰ ὁποῖα ἐνώπιόν των ἔχουν.

Ὅθεν ὁ Γεροστάθης ὄχι μόνον ἀπέφευγε τοῦ νὰ μᾶς διδῇ ἀφορμὰς κακῶν ἐξεων, θυμόνων, ὕβριζων ἢ ξυλοκοπῶν, ἀλλὰ, ἐπισφραγίζων τὰς συμβουλὰς του διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός του, καθίστανεν ἀποτελεσματικωτέραν τὴν ἠθικὴν μας βελτίωσιν.

Πολλάκις μᾶς ὑπενθύμιζεν ὁ γέρων τὰς δύο μεγάλας ἐντολάς, ἐντὸς τῶν ὁποίων, ὥς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ἐμπεριέχονται ὅλα τὰ χρέη τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ «*Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας — Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.*» Τὴν διπλὴν δὲ ταύτην ἀγάπην μᾶς ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ δεῖκνύμεν διὰ τῆς καθημερινῆς διαγωγῆς καὶ τῶν καθημερινῶν ἔργων μας.

Δὲν ἀρκεῖ, ἔλεγε, νὰ παρευρίσκησθε εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, ἢ ἐξ ἀπλῆς συνηθείας, ἢ διότι οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι σᾶς παρήγγειλαν νὰ ἐκκλησιάζησθε· ἀλλ' ἀ-

παιτεῖται νὰ εἰσέρχησθε εἰς τὸν ναὸν μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐξέλθῃτε ἠθικώτεροι καὶ χριστιανικώτεροι· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀπαιτεῖται νὰ προσέχητε εἰς τοὺς θεῖους λόγους, τοὺς ὁποίους ἐκεῖ ἀκροάζεσθε, καὶ κατὰ τοὺς θεῖους αὐτοὺς λόγους νὰ κανονίζετε τὴν καθημερινὴν διαγωγὴν σας, τὰς καθημερινὰς πράξεις σας.

Ἐὰν λοιπὸν προσέχητε εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν, θέλετε ἀκούει τὸν ἱερέα τοῦ Ὑψίστου ὑπενθυμίζοντα πάντοτε τὸ θεῖον θέλημα, καὶ λέγοντα πρὸς ἡμᾶς «*Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, — Εἰρήνη πᾶσι.*» Ἄς ἀγαπώμεθα λοιπὸν ἀμοιβαίως, ὥς ζῶμεν ἐν ἀδελφικῇ εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, ἐὰν θέλωμεν οὐχὶ μόνον νὰ ὀνομαζώμεθα, ἀλλὰ καὶ πραγματικῶς νὰ ἦμεθα χριστιανοί.

Αὐτὰ συχνάκις ἐπανελάμβανεν ὁ Γεροστάθης μ' ὅλην τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν πραότητα καὶ γλυκυτάτην ἐκφραστικότητα.

Ο ΚΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΜΑΤΙΟΝ.

Ἡμέραν τινά, περιδιαβάζοντες μετὰ τοῦ Γεροστάθου εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἶδομεν γέροντα, ὅστις ἔκοπτε κλώνους ἱτέας.

Ὁ Γεροστάθης μᾶς ὠδήγησε πρὸς τὸν γέροντα, τὸν ὁποῖον χαιρετίσας φιλοφρόνως ἠρώτησεν εἰς τί καταγίνεται.

— Κόπτω κλώνους διὰ νὰ πλέξω καλάθια, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. — Πολὺ φρόνιμα κάμνεις, τῷ εἶπεν ὁ Γεροστάθης· εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ὅστις δὲν ἐργάζεται ἢ ἀποθνήσκει τῆς πείνης, ἢ ζῇ ἀτίμως· ὁ δὲ ἄτιμος βίος εἶναι πολὺ χειρότερος τοῦ θανάτου.

Δαθὼν δὲ τὴν ἀδειαν τοῦ γέροντος ἐπῆρεν ἓνα ἐκ τῶν

λεπτῶν κλώνων, καὶ παρουσιάσας αὐτὸν εἰς ἡμᾶς ἠρώτησεν ἂν δυνάμεθα νὰ τὸν σπάσωμεν.

Ἐγείλασamen διὰ τὴν παράδοξον ταύτην ἐρώτησιν τοῦ Γεροστάθου, καὶ λαβὼν τις ἐξ ἡμῶν τὸν κλώνον, ἔσπασεν αὐτὸν ἀμέσως διὰ τῶν δύο δακτύλων του.

Τότε ὁ Γεροστάθης ἐπῆρεν εἰς τὴν παλάμην του πολλοὺς κλώνους, τοὺς ὁποίους ἀφοῦ περιέδεσε διὰ λεπτοῦ σχοινίου, μᾶς ἠρώτησεν ἂν δυνάμεθα νὰ σπάσωμεν καὶ τὸ δεμάτιον τοῦτο.

— Ὅχι βέβαια, ἀπεκρίθημεν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ σπάσωμεν αὐτούς, ἡνωμένους ὅλους ὁμοῦ;

— Ἰδοὺ, μᾶς εἶπε τότε ὁ γέρων, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνότητος, τῆς ἀγάπης, τῆς ὁμοιοῦας.

Ἐὰν οἱ ἀδελφοί, οἱ συγγενεῖς, οἱ συμμαθηταί, οἱ συμπολίται, οἱ ὁμογενεῖς, οἱ ὁμόφυλοι ᾗναι ἡνωμένοι, ἀγαπώμενοι ἀμοιβαίως καὶ ὁμονοοῦντες, βεβαίως θέλουν κατασταθῇ δυνατοὶ καὶ ἄθραυστοι ὡς αὐτοὶ οἱ λεπτοὶ κλώνοι, συνενωθέντες εἰς τὸ δεμάτιον τοῦτο· ὄντες δὲ τότε ἰσχυροί, εὐκόλως θέλουν ἀνθέξει εἰς τὰς καταδρομὰς τῆς τύχης ἢ τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλουν θριαμβεύσει, καὶ θέλουν εὐδαιμονήσει.

Ἄλλ' ἐὰν δυστυχῶς ἡ διχόνοια, ἡ ζηλοτυπία, τὸ μῖσος, ἡ φιλοπρωτία, ὁ φθόνος, ἡ ψευδοφιλοτιμία, ἡ ἰδιοτέλεια διαχωρίζωσι καὶ ἀπομονώνωσιν αὐτούς, εὐκόλως τότε ἕκαστος θέλει κατασυντριφθῇ, ὡς διὰ τῶν δύο δακτύλων σας ἐσυντρίφθη ὁ μεμονωμένος κλώνος.

Ἡ ἔνωσις λοιπόν, καὶ ἐπομένως ἡ ἀγάπη, ἡ ὁμόνοια, ἡ σύμπραξις αὐξάνει τὰς δυνάμεις· ὁ δὲ διαχωρισμός, ἡ διχόνοια, ἡ ἀντενέργεια, ἡ ἀπομόνωσις ἐλαττώνει καὶ κα-

ταστρέφει αὐτάς. Ὅσον δὲ αἱ ἠθικαὶ καὶ φυσικαὶ δυνάμεις ἔθνους τινὸς αὐξάνουν, τόσον μεγαλήτερα καὶ ἐπωφελέστερα εἶναι τὰ ἔργα του, καὶ βεβαιότερα ἢ εὐδαιμονία του.

Ὁ Γεροστάθης μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς παρήγγειλε τὸν γέροντα νὰ τῷ στείλῃ εἰς τὴν οἰκίαν του δύο καλάθια.

Ἐν τούτοις τὸ εὐθραυστον τοῦ κλώνου, τὸ ἄθραυστον τοῦ δεματίου, οἱ χριστιανικοὶ λόγοι τοῦ Γεροστάθου, καὶ κυρίως ἡ ζῶσα πράξις τοῦ ἀνδρός, κατέστησαν βαθμηδὸν καὶ ἡμᾶς πράους, εἰρηνικοὺς, εὐπροσηγόρους καὶ ὡς ἀδελφοὺς ἠγαπημένους.

Ἄλλ' ἂν καὶ πάντες ὡς καλοὶ ἀδελφοὶ ἠγαπώμεθα, δύο ὅμως τῶν συμμαθητῶν μας, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας, διεκρίνοντο διὰ τὴν μεγίστην φιλίαν, ἥτις συνέδεε τὰς τρυφεράς των καρδίας. Περὶ αὐτῶν δὲ θέλω ἐκθέσει ὀλίγα τινά.

ΟΙ ΔΥΟ ΜΙΚΡΟΙ ΦΙΛΟΙ.

Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας ἦσαν συμμαθηταὶ καὶ σχεδὸν συνομήλικες. Οἱ γονεῖς των, πτωχοὶ ἀλλὰ τίμιοι καὶ ἀληθεῖς χριστιανοί, ἦσαν γείτονες, ὥστε τὰ τέκνα των ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐσχετίσθησαν καὶ ἠγαπήθησαν.

Εἰς τὰ ἡμερὰ καὶ ἱλαρὰ πρόσωπά των ἐφαίνετο ἡ πραότης καὶ ἡ ἀγαθότης τῶν καρδιῶν των. Πληρεστάτη ἀρμονία φρονημάτων καὶ ἐπιθυμιῶν ὑπῆρχε πάντοτε μεταξὺ αὐτῶν, ἀδελφικὴ δὲ ἀγάπη καὶ στενὴ φιλία διαρκῶς συνῆνονεν αὐτούς.

Πολλὰ δὲ δείγματα ἀληθοῦς φιλίας ἐδίδον ἀμοιβαίως

οἱ δύο αὐτοὶ συμμαθηταί μας, τῶν ὁποίων αἱ καρδίαι ἦσαν βεβαίως εὐγενεῖς, διότι τὸ ἱερὸν αἶσθημα τῆς φιλίας, ὡς ὁ Γεροστάθης ἔλεγε, μόνον αἱ εὐγενεῖς καὶ ἐνάρετοι καρδίαι δύνανται νὰ αἰσθανθῶσι.

Δὲν ἐπερίμενε νὰ λάβῃ χάριν παρὰ τοῦ Ἀνδρέου διὰ τὴν ἀνταποδῶσιν αὐτῇ· ἀλλ' οὔτε ὁ Ἀνδρέας ἐπερίμενέ ποτε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς χάριτός του, διὰ νὰ προβῇ εἰς ἄλλην νέαν χάριν. Τοιούτους λεπτοὺς ὑπολογισμοὺς δὲν γνωρίζει ἡ ἀληθῆς φιλία.

Ὁ ἀληθὴς φίλος προσέτι αἰσθάνεται τὰς δυστυχίας τοῦ φίλου του πολὺ ζωηροτέρως παρὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο προθύμως θυσιάζεται ὑπὲρ τοῦ δυστυχούντος φίλου. Τοιοῦτοι δὲ φίλοι ἦσαν ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Φίλιππος.

Ἡμέραν τινά, ὅτε ἐξήλθομεν μετὰ τοῦ Γεροστάθου εἰς περίπατον, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας, συνδιαλεγόμενοι καὶ βραδέως περιπατοῦντες, ἔμειναν ὀπισθεν ἡμῶν, οἵτινες προχωρήσαντες εἶχομεν ἀναβῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὠραίου λόφου.

Ἐκεῖθεν στρέψαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν τερπινοτάτην θέαν τῆς πεδιάδος, διεκρίναμεν τὸν μὲν Ἀνδρέαν ἀναβαίνοντα ἐπὶ ὑψηλοῦ δένδρου, τὸν δὲ Φίλιππον προχωροῦντα πρὸς τινα μάνδραν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον βλέπομεν τὸν Φίλιππον ὀπισθοδρομοῦντα δρομαίως, καὶ ἐντρόμως κραυγάζοντα, διότι κατόπιν αὐτοῦ τρέχων μέγας σκύλος ὀργίλως ἐγὰύγιζε. Συγχρόνως δὲ βλέπομεν τὸν Ἀνδρέαν πίπτοντα μετὰ τὴν ταχύτητα τῆς ἀστραπῆς ἐκ τοῦ δένδρου, καὶ τρέχοντα μετὰ τοῦ φίλου του καὶ τοῦ σκύλου. Ἐκεῖ δὲ σταθεὶς, ἀτενίζει θαρρᾶλέως τὸν

σκύλον, καὶ σκύπτει διὰ νὰ λάβῃ λίθον κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ σκύλος, ἅμα ἰδὼν τὸν νέον τοῦτον ἐχθρὸν ὀπλιζόμενον, στρέφει τὰ νῶτα, καὶ κατησχυμένος ἐπανέρχεται εἰς τὴν μάνδραν του.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο, ὁ Γεροστάθης ἤρχισε νὰ καταβαίνει τὸν λόφον, τρέχων πρὸς βοήθειαν τῶν μικρῶν αὐτῶν φίλων, καὶ παρακολουθούμενος παρ' ὄλων ἡμῶν. Ἀλλ' ὅτε εἶδομεν τὸν θρίαμβον τοῦ Ἀνδρέου, καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ Φιλίππου, ὁ Γεροστάθης χειροκροτῶν ἐφώναξεν — Εὐγε! εὐγε, Ἀνδρέα! ἡμεῖς δὲ πλήρεις χαρᾶς ἐτρέξαμεν πρὸς τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὸν Φίλιππον.

Πλησιάσας καὶ ὁ ἀγαθὸς γέρον ἐσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ Ἀνδρέου, καὶ τῷ εἶπε — Σήμερον ἀνεφάνης, φίλτατε Ἀνδρέα, καὶ φίλος ἀληθής, καὶ Ἑλλήν γενναῖος· ἐνῷ ἦσο ἀσφαλέστατος ἐπὶ τοῦ δένδρου, ἐπροτίμησας νὰ κινδυνεύσης διὰ νὰ σώσης τὸν φίλον σου! Ἰδοῦ, παιδίᾳ μου, ἐπρόσθεσε, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνώσεως καὶ τοῦ διαχωρισμοῦ. Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας χωρισθέντες ἀπὸ ἡμᾶς, διεκινδύνευσαν νὰ κακοπάθωσιν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ φιλία, ἥτις συνεγόνει αὐτούς, ἔσωσε τὸν Φίλιππον. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἄς διαμένῃ εἰς τὴν μνήμην σας, ὅπως ἀγαπᾶτε πάντοτε τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ὁμόνοιαν, ἀποστραφῆτε δὲ τὴν διαίρεσιν καὶ τὰς διχονοίας.

Ἐπειδὴ δὲ πρέπει νὰ τιμῶμεν τὴν ἀρετὴν καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν, πολλῶν δὲ μᾶλλον τῶν φίλων μας, σᾶς προτείνω νὰ πλέξητε δύο στεφάνους, τὸν μὲν ἀπὸ κλάδους δρυός, τὸν δὲ ἀπὸ κλάδους μυρσίνης, διὰ νὰ προσφέρωμεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀνδρέαν, τὸν μὲν πρὸς τιμὴν τῆς ἀνδρίας του, τὸν δὲ πρὸς τιμὴν τῆς φιλίας, τὴν ὁποίαν ἀ-

πέδειξε σήμερον πρὸς τὸν Φίλιππον. — Ναί, ναί, ἐφω-
νάξαμεν ἅπαντες, καὶ ἀμέσως ἐτρέξαμεν πρὸς ἀνέυρεσιν
κλάδων δρυὸς καὶ μυρσίνης.

Ὁ Γεροστάθης καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, καθὼς
καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς, ἐπροσπάθει νὰ μᾶς συνειθίσῃ ν' ἀ-
ναγνωρίζωμεν καὶ νὰ τιμῶμεν τοὺς καλλιτέρους ἡμῶν,
σβύνων εἰς τὰς ἀπαλὰς καρδίας μας πάντα σπινθῆρα
ψευδοφιλοτιμίας, φθόνου, καὶ ἀντιζηλίας.

Πολλάκις μᾶς ἀνέφερεν ὅτι ἡ κυριωτέρα αἰτία, ἥτις
κατέστρεψε τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δόξαν, καὶ τὴν εὐδαιμο-
νίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἦτο ἡ ἀντιζηλία, ὁ φθόνος, ἡ
διχόνοια, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν προγόνων μας. Ὅσάκις ἐ-
ξοχοὶ ἄνδρες παρουσιάζοντο, ἀμέσως ἀντιζηλῖαι, φθόνοι,
καὶ καταδρομαὶ παρηκολούθουν αὐτοῦς. Ἀλλ' ὅπου οἱ διὰ
τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἱκανότητά των ἐζέχοντες, ἀντὶ νὰ
ἐνισχύωνται, κατατρέχονται ὑπὸ τῶν φθονερῶν καὶ ἰδιο-
τελῶν, ἐκεῖ βεβαίως ἡ πατρὶς δυστυχεῖ καὶ καταρρέει.

Ἐν τούτοις ἡτοιμάσαμεν τοὺς δύο στεφάνους, καὶ ἐφέ-
ραμεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Γεροστάθην, ὅστις ἐν ὀνόματι ὅλων
ἡμῶν τοὺς ἐπρόσφερε πρὸς τὸν Ἀνδρέαν.

Ὁ Ἀνδρέας μετὰ συστολῆς καὶ συγκινήσεως εὐχαρί-
στησε τὸν γέροντα καὶ ὅλους ἡμᾶς· λαβὼν δὲ μόνον τὸν
ἐκ δρυὸς στέφανον, εἶπε πρὸς τὸν Γεροστάθην — Ὁ στέ-
φανος τῆς φιλίας δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν Φίλιπ-
πον· διότι, ἂν ἐγὼ αἰσθάνωμαι φιλίαν πρὸς αὐτόν, τὴν
φιλίαν ταύτην χρεωστῶ εἰς τὴν καλὴν καρδίαν καὶ τὸν
γλυκύτατον χαρακτῆρα τοῦ Φιλίππου. Ὁ Φίλιππος εἶναι
ἡ πρώτη αἰτία τῆς φιλίας, ἥτις μᾶς συνδέει, καὶ εἰς αὐ-
τὸν ἐπομένως ἀνήκει ὁ στέφανος τῆς μυρσίνης.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Ἀνδρέου εἰς ἄκρον ἐχαροποίησαν τὴν Γεροστάθην· προθύμως δὲ ἐπρόσφερε τὸν ἄλλον στέφανον πρὸς τὸν Φίλιππον. Τοιοῦτοτρόπως δὲ εὐχαριστήθη ἡ εὐγενὴς ἐπιθυμία τοῦ Ἀνδρέου, ὅστις ὡς ἀληθὴς φίλος ἐπεθύμει νὰ συμμερισθῇ μετὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ τὴν δόξαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ὁ Γεροστάθης, ἀφοῦ ἐπήνεσε τὸν Ἀνδρέαν διὰ τὴν ἀγαθὴν του ψυχὴν, ἐπρόσθεσεν ὅτι ἡ πρὸς τὸν Φίλιππον διαγωγὴ τοῦ Ἀνδρέου ὁμοιάζει πολὺ τὴν διαγωγὴν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην εἰς τὴν μάχην τῆς Πολιδαίας, καὶ διηγήθη τὰ ἐξῆς.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ, Ο ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ, ΚΑΙ Ο ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ὁ ἐνάρετος Σωκράτης πολλάκις ἔλεγεν, ὅτι τὸ πολυτιμότερον καὶ χρησιμώτερον ἅψ' ὅσα κτήματα δύναται τις ῥ' ἀποκτήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι εἰλικρινὴς καὶ πιστὸς φίλος. Πολλάκις δὲ παρεκίνηε τοὺς ἀκροατάς του νὰ προσπαθῶσι διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀγαθοεργιῶν τῶν τὴν ἀπόκτησιν καὶ διατήρησιν τοιοῦτου πολυτίμου θησαυροῦ.

Ἀλλ' ὁ Σωκράτης δὲν ἦτο ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων, οἵτινες ἄλλα διδάσκουν καὶ ἄλλα πράττουν. Δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες, κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, θέλουρ κληθῇ ἐλάχιστοι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, διδάσκοντες τὰς ἐντολάς, ἀλλὰ μὴ φυλάττοντες αὐτάς. Ἀπ' ἐναντίας ὁ Σωκράτης ἦτο ἐκ τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες οὐχὶ μόνον διδάσκουν, ἀλλὰ καὶ πράττουν τὸ ἀγαθόν, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται.*

Τοιοῦτος ὢν ὁ Σωκράτης, ἐνίσχυε πάντοτε τὰς διδασκαλίας του διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Ὅθεν καὶ τὴν περὶ φιλίας διδασκαλίαν του ἐπεσφράγισε διὰ τῆς διαγωγῆς του· διότι διὰ τῆς προότητος τοῦ χαρακτῆρός του, διὰ τῆς ἐναρέτου ἀφιλοκερδείας του, καὶ διὰ τῶν ὠφελίμων συμβουλῶν του κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ φίλους πολλοὺς.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων προσοικειώθη καὶ τὸν νέον Ἀλκιβιάδην, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν χρήσιμον εἰς τὴν πατρίδα, διορθόνων τὰ ἐλαττώματα τῆς πολυτελείας, τῆς ὑπερηφανίας, τῆς δοξομανίας, καὶ τῆς ἀστασίας, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς ἐχαρακτῆρίζον τὸν βίον τοῦ εὐφροῦς καὶ ζωηροῦ τούτου νέου τῶν Ἀθηναίων.

Ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Ποτίδαιαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας, συνεξεστράτευσε καὶ ὁ Σωκράτης μετὰ τοῦ φίλου του Ἀλκιβιάδου. Ἀμφότεροι κατὰ τὴν μάχην ἠνδραγάθησαν· ἀλλ' ὁ νέος Ἀλκιβιάδης πληγωθεὶς ἔπεσεν· οἱ δὲ ἐχθροὶ βεβαίως ἤθελον αἰχμαλωτίσει ἢ φονεύσει αὐτόν, ἂν ὁ Σωκράτης γενναίως δὲν διεκινδύνευσεν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν πρὸς σωτηρίαν τοῦ φίλου του.

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐπρόκειτο νὰ δώσωσιν οἱ στρατηγοὶ τὰ βραβεῖα τῆς ἀνδρίας εἰς τὸν ἀριστεύσαντα κατὰ τὴν μάχην ταύτην, πρῶτος ὁ Σωκράτης ἐμαρτύρει ὑπὲρ τῆς ἀνδρίας τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅπως δοθῶσιν εἰς τὸν νέον αὐτὸν ὁ στέφανος καὶ ἡ πανοπλία, ἐνῶ ταῦτα δικαιωματικῶς εἰς τὸν Σωκράτην ἀνῆκον. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἐπεθύμει διὰ τῆς βραβεύσεως ν' αὐξήσῃ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν ζῆλον τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς τὰ ὑπὲρ πατρίδος καλὰ

ἔργα· ὡς ἀληθὲς δὲ φίλος πᾶσαν εὐτυχίαν τῶν φίλων του ὡς ἰδίαν αὐτοῦ εὐτυχίαν ἐθεώρει.

Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἀνδρέου πρὸς τὸν Φίλιππον δικαίως μ' ἐνθύμισε τὴν διαγωγὴν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην.

Ἄλλ' ὁ Σωκράτης καὶ πρὸς τὸν μαθητὴν του Ξενοφῶντα τὰ αὐτὰ γενναῖα καὶ φιλικὰ αἰσθήματα ἀπέδειξεν.

Εἰς τὴν μάχην, τὴν συγκροτηθεῖσαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν εἰς τὸ Δῆλιον, πόλιν τῆς Βοιωτίας, παρευρέθη καὶ ὁ Σωκράτης μετὰ τοῦ Ξενοφώντος. Ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι νικηθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καταδιωκόμενος μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ Ξενοφὼν ἔπεσεν ἐκ τοῦ ἵππου του, καὶ ἐκινδύνευε νὰ αἰχμαλωτισθῇ ἢ νὰ φονευθῇ. Ἄλλ' ὁ Σωκράτης, ἂν καὶ πεζός, ὁρμᾷ γενναίως πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος φίλου του, ἀρπάζει αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων του, καὶ τρέχων δρομαίως διασώζει μακρὰν τῶν ἐχθρῶν τὸν φίλον του Ξενοφῶντα.

Διὰ τοιούτων γενναίων ἔργων, διὰ τοιαύτης αὐταπαρνήσεως, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, διακρίνονται οἱ ἀληθεῖς φίλοι. Ἀλλὰ τοιούτους φίλους σπανίως κατὰ δυστυχίαν μᾶς ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Ἐκ τῶν σπανίων δὲ τούτων φίλων ἦσαν καὶ οἱ Θηβαῖοι Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας.

Η ΦΙΛΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΛΟΠΙΔΟΥ.

Ὁ γέρων Πλούταρχος, λυπούμενος διὰ τὰς διχονοίας, τὰς ζηλοτυπίας, καὶ τοὺς φθόνους, οἵτινες δυστυχῶς διέχωρισαν τοὺς πλείστους πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἄνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, δικαίως ἐπαινεῖ καὶ ἀγαλλόμενος θαυμάζει τὴν εὐγενῆ φιλίαν, ἥτις, ἐπ' ἀγαθῷ τῶν

Θηβαίων, ἤνωσε τὸν Πελοπίδαν καὶ Ἐπαμεινώνδαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου των.

Ὁ Πελοπίδας καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀσπασθέντες ἐκ νεκρᾶς ἡλικίας τὴν ἀρετὴν, καὶ ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος τῆς πατρίδος ἀμφοτέροι ἐμπνεόμενοι, δὲν ἠγωνίζοντο ὑπὲρ ἀτομικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν τῆς πατρίδος συμφερόντων· οὕτω δὲ ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσι πάντοτε φίλοι εἰλικρινεῖς καὶ ἀχώριστοι, συστρατηγοὶ ὁμονοοῦντες, καὶ συνάρχοντες συμφωνότατοι· ἐπέτυχον δὲ οὕτω νὰ ἴδωσι τὴν πατρίδα των ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα, καὶ πρώτην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.

Διηγοῦνται ὅτι εἰς τινα μάχην ὁ Πελοπίδας, λαβὼν ἑπτὰ πληγὰς, ἔπεσεν ἐντὸς σωροῦ πληγωμένων. Ἄλλ' ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἂν καὶ ἐθεώρει φονευμένον τὸν ἑπτάκις ἤδη πληγωθέντα Πελοπίδαν, τρέχει ὅμως ἀμέσως πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ σώματος καὶ τῶν ὅπλων τοῦ συμπολίτου καὶ συστρατιώτου του. Ἀγωνίζεται δὲ γενναίως, πληγύνεται καὶ αὐτὸς εἰς μὲν τὸ στῆθος διὰ λόγχης, εἰς δὲ τὸν βραχίονα διὰ ξίφους, ἀλλ' ἐπιμένει, καὶ ἐπὶ τέλους σώζει οὐχὶ μόνον τὸ σῶμα καὶ τὰ ὅπλα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ ἐνδόξου Πελοπίδου.

Τινὲς λέγουσιν ὅτι τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν παραδειγματικὴν φιλίαν τῶν δύο τούτων μεγάλων ἀνδρῶν. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, ἂν ἀμφοτέροι δὲν εἶχον καρδίας ἐναρέτους καὶ εὐγενεῖς, καὶ ὑπὸ ἀληθοῦς φιλοπατρίας φλογιζομένας, οὔτε ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤθελε διακινδυνεύσει γενναίως ὑπὲρ τοῦ Πελοπίδου, οὔτε ὁ Πελοπίδας ἤθελεν ἀναφανῆ φίλος σταθερὸς καὶ αἰκρινῆς τοῦ μεγάλου Ἐπαμεινώνδου.

Εἰς τοὺς μυθικοὺς καὶ ἡρωϊκοὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, μᾶς εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἀναφέρονται παραδείγματα φίλων πιστῶν συχνότερα παρὰ εἰς τὴν μεταγενεστέραν ἱστορικὴν ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τούτου δὲ ἐσυμπέραναν ὅτι ὅσον τὰ ἦθη φθείρονται, τόσῳ σπανιώτερον ἀποκαθίσταται τὸ ὠραῖον φαινόμενον τῆς ἀληθοῦς φιλίας.

Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Ἑλλάδος ὡς ζεύγη παραδειγματικῆς φιλίας μνημονεύονται ὁ Κᾶστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Θησεύς καὶ ὁ Πειρίθους, ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Πάτροκλος, ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης.

Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἱστορία ὡς παραδειγματικὴν ἀναφέρει καὶ τὴν φιλίαν, ἥτις ἦνωσε τὸν Δάμωνα μετὰ τοῦ Φιντίου· καὶ περὶ αὐτῶν μᾶς διηγήθη τὰ ἑξῆς.

ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ.

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν μαθηταὶ τῆς Πυθαγορικῆς Σχολῆς· ἔζων δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ὁ Φιντίας, κατηγορηθεὶς ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τυράννου τῶν Συρακουσῶν, καταδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ἔχων ἀνάγκην νὰ διαθέσῃ τὰ οἰκογενειακά του συμφέροντα, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου ν' ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τῶν Συρακουσῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀναδεχόμενον νὰ θανατωθῇ, ἂν αὐτὸς κατὰ τὴν προσδιορισθησομένην ἡμέραν δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδίᾳ δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγωισμού καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμέ-

νος ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὕρῃ ὁ Φιντίας· ἐπὶ τῇ πεποιοθήσῃ δὲ ταύτῃ εἶπεν ὅτι τῷ παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον ἀναδεχόμενον τὴν καταδίκην ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη δὲ ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἐκπληξίς, ὅτε εἶδε παρουσιαζόμενον εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸν Δάμωνα, προθύμως ἀναδεχόμενον τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας ἐπομένως ἀποφυλακίζεται, καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του· τὰ δὲ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἀλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει, καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηροῦς εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε καὶ φρυάττει κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἑτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς μειδιᾷ, ἐμπαίζων καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει πλησιάζουσιν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἠλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται, καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμή ἐπὶκειται, ὅτε

ἐξαίφνης κραυγαί θορυβώδεις ἀκούονται, λέγουσαι—'Ο Φιντίας! ὁ Φιντίας! Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη, καὶ μετὰ δακρύων πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του Δάμωνος, καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονεικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους, καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῇ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῇ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξίν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ, καὶ ἐπομένως χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν, καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην, καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπαραλάβωσι τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τῆς φιλίας των, ἥτις ἀπετέλει τὰς δύο ἐναρέτους ψυχὰς των ψυχὴν μίαν ἐντὸς δύο σωμάτων.

Τὸ ἀνωτέρω διήγημα εἰς ἄκρον εὐηρέστησε τὰς νεανικὰς μας καρδίας· ἕκτοτε δὲ ἕκαστος ἡμῶν θερμῶς ἐπεθύμησε ν' ἀποκτήσῃ, εἰ δυνατόν, φίλον ἀληθῆ ὡς τὸν Σωκράτην, τὸν Ἑπαμεινώνδαν, ἢ τὸν Δάμωνα.

Πολλάκις δὲ ἠκούσαμεν παρὰ τοῦ Γεροστάθου καὶ τὰ ἑξῆς περὶ φιλίας.

«Εἶναι ἀνάξιος φιλίας ὅστις ἀλλάζει τοὺς φίλους του συχνὰ ὡς τὰ ὑποκάμισά του.

»Πρὶν συνδέσης μετὰ τινος φιλικὰς σχέσεις, σπούδασον μετὰ προσοχῆς τὰς διαθέσεις αὐτοῦ, ἵνα μὴ, ἀντὶ φίλου ἀληθοῦς, ἀποκτήσης ἰδιοτελῆ τινα κόλακκα, ἢ κακοήθον σύντροφον.

»Βραδέως μὲν ἀπόκτα φίλον, ἀλλ' ἡ φιλία σου ἔς δια μένη σταθερὰ καὶ διαρκής.

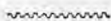
»Εἰς τὰς δυστυχίας τῶν φίλων των δοκιμάζονται οἱ ἀληθεῖς φίλοι.

»Τίμα τὴν περιουσίαν σου, ἵνα βοηθήσης φίλον δυστυχοῦντα.»

Εἰς τὸν Γεροστάθην δὲ ἐφείλω καὶ τὸν ἀκόλουθον περὶ φιλίας ἀληθέστατον στίχον,

«Δῶρον Θεοῦ πολὺτιμον εἶν' ἡ πιστὴ φιλία·

»Εἰς τοὺς κακοὺς δὲν δίδεται τοιαύτη εὐτυχία.»

ΗΔΟΝΗ ΓΑΥΚΥΤΑΤΗ.

«Ἀκολουθεῖ ἐλευθεριότητι
ἢ φιλανθρωπία καὶ τὸ
ἐλεητικὸν εἶναι.»

(Ἀριστοτέλους.)

ΔΥΣΤΗΝ τινα τοῦ Μαΐου ἐπρόκειτο ὁ Γεροστάθης νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς πλησιόχωρον ἐξοχὴν, γέμουσαν ἀγρίων τριανταφύλλων. Πάντες δὲ κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν ἤμεθα παρόντες εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐκτὸς τοῦ συμμαθητοῦ μας Πέτρου, ὅστις δὲν ἐφαίνετο.

— Παράδοξος ἡ ἀργοπορία τοῦ Πέτρου, εἶπεν ὁ γέμων. Αὐτὸς ἐγείρεται πάντοτε τόσον ἔνωρις, ὥστε εἶναι καὶ ὁ ὑγιέστερος τοῦ σχολείου. Ἀλλὰ σήμερον φαίνεται τὸν ἐγέλασεν ὁ δόλιος ὕπνος τῆς ἀνοίξεως. Ἐντούτοις ἄς ὑπάγωμεν, καὶ διαβαίνοντες ἀπὸ τὴν κατοικίαν του τὸν ἐξυπνοῦμεν, καὶ τὸν ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ πολὺς καὶ μάλιστα ὁ πρωῒνός ὕπνος χαυνώνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν.

Ἐξήλθομεν λοιπὸν διευθυνόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου· ἀλλὰ, διαβαίνοντες ἔμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας, παρετηρήσαμεν ὅτι ἡ θύρα τῆς ἦτο ἡμίκλειστος· συγχρόνως δὲ ἠκούσαμεν τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου. Πλησιάσαντες τότε ἐν σιωπῇ καὶ ἡσυχίᾳ περὶ τὴν θύραν, διεκρίναμεν ὅτι ὁ Πέτρος ἐδίδασκέ τινα νὰ συλλαβίσῃ. Ὁ Γεροστάθης, ἀφοῦ χαμογελῶν ἠκροάσθη ὀλίγον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πέτρου, ἔσπρωξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε παρακολουθούμενος παρ' ἡμῶν.

Ὁ Πέτρος ἐκλείσσε τεταραγμένος τὴν ὁποίαν ἐκράτει φυλλάδα, ἐσηκώθη, καὶ μετὰ συστολῆς ἐζήτησε συγχώρησιν διότι ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ, μὴ ἐννοήσας ὅτι παρῆλθεν ἡ ὥρα.

— Καὶ ἡμεῖς, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἐνομίζομεν ὅτι ἀκόμη κοιμᾶσαι.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη, εἰμαι ἐξυπνος πρὸ δύο ὥρων. Πλησίον δὲ τοῦ Πέτρου ἴστατο μικρὸν παιδίον, τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία δὲν μᾶς ἦτο ἄγνωστος.

— Καὶ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ καλὸν παιδίον; ἠρώτησεν ὁ Γεροστάθης.

Ὁ δὲ Πέτρος ἀπάντησε — Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν Κώσταν,

ὅστις ἔσωσε τὸν Ἀρτινὸν Θεόδωρον, ὅτε ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ χάνδακος καὶ ἐχώθη εἰς τὴν λάσπην ;

Ἦτο τῷ ὄντι πολὺ δύσκολον ν' ἀναγνωρίσωμεν τὸν μικρὸν Κώσταν, διότι, καθ' ἣν ἡμέραν τὸν εἶχομεν ἰδεῖ κλαίοντα καὶ ἀκολουθοῦντα τὸ ὑπερήφανον ἀρχοντόπουλον, εἶχε καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμά του καταλασπωμένα, γυμνοὺς τοὺς πόδας, ἐνδύματα δὲ ῥυπαρὰ καὶ ἐσχισμένα· ἐνῷ ὁ μικρὸς μαθητὴς τοῦ Πέτρου ἦτο ἡδὺ καθ' ὅλα καθαρῶτατος· οὔτε ἀνυπόδητος ἦτο πλέον, ἀλλ' οὔτε ῥακενδύτης.

Ἐξήλθομεν ἐντούτοις ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπροχωρήσαμεν πρὸς τὴν ἐξοχὴν· διαφοροὺς δὲ καθ' ὁδὸν ἐρωτήσεις περὶ τοῦ Κώστα ἀπηύθυνεν ὁ Γεροστάθης πρὸς τὸν Πέτρον· θέλω δὲ διηγηθῇ ἐν περιλήψει τὸ ἐξαγόμενον τῆς συνομιλίας των.

Ο ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΤΩΧΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΥ.

Ἀνέφερα προηγουμένως τὴν μεταξὺ τοῦ ὑπερηφάνου Θεοδώρου καὶ τοῦ πτωχοῦ Κώστα σκηνήν, καθ' ἣν, ἐνῷ ὁ Θεόδωρος οὐχὶ μόνον ἐξύβρισε βαρβαρικῶς τὸν Κώσταν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ξυλοκοπήσῃ ἠθέλησεν, ὁ Κώστας, ἅμα ἰδὼν αὐτὸν πεσόντα καὶ κινδυνεύοντα ἐντὸς τῆς λάσπης, ἑμέσως ἔτρεξε πρὸς βοήθειάν του, καὶ νὰ τὸν σώσῃ καὶ ὥρθωσεν.

Ἡ χριστιανικὴ αὕτη διαγωγή τοῦ μικροῦ Κώστα, καὶ ἡ ἀφέλεια, μὲ τὴν ὁποίαν ἐβεβαίωσε τότε τὸν Γεροστάθην ὅτι κατὰ συμβουλήν τῆς μητρὸς του ποτὲ δὲν λέγει ψεύματα, ἐπέσυραν τὴν πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν τοῦ ἀγαθοῦ Πέτρου.

Ἄμα λοιπὸν ἀκούσας ὅτι ὁ πτωχὸς Κώστας δὲν εἶχει ἄλλα ἐνδύματα, ἐκτὸς τῶν λασπωμένων καὶ ἐσχισμένων, τὰ ὅποια ἐφόρει, ὠδήγησεν αὐτὸν ὁ Πέτρος εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ παρεκάλεσε τοὺς καλοὺς του γονεῖς νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Κώσταν τινὰ ἐκ τῶν ἰδικῶν του ἐνδυμάτων.

Οἱ γονεῖς τοῦ εὐσπλαχνικοῦ Πέτρου προθύμως εἰσήκουσαν τὴν παράκλησίν του. Ὁ δὲ Πέτρος, ἀφοῦ ἐφρόντισε νὰ νιφθῇ ὁ Κώστας, τὸν ἐνέδυσε τὰ καθαρὰ του φορέματα, τῷ ἐσύστησε στενῶς τὴν καθαριότητα, τῷ ἔδωκε καὶ ἕν ψωμίον μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ πατρὸς του, καὶ ἀκολούθως συνώδευσε αὐτὸν εἰς τὴν πτωχικὴν του καλύβην.

Ἡ καλὴ μήτηρ τοῦ Κώστα, ἰδοῦσα τὸν υἱὸν της οὕτω μεταμορφωμένον, καὶ μαθοῦσα παρ' αὐτοῦ τὰ διατρέξαντα, ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης· εὐχαρίστησε τὸν Ὑψιστον, καὶ εὐχέθη πᾶν ἀγαθὸν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν εἰς τὸν καλὸν Πέτρον. Τὰ δὲ μικρὰ της παιδί, ἅμα ἰδόντα τὸν Κώσταν κρατοῦντα τὸ ψωμίον, περιεκύκλωσαν πηδῶντα καὶ χαίροντα τὸν ἀδελφόν των, καὶ τῷ ἐζήτουν ἀνὰ ἕν τεμάχιον.

— Ποτέ, ἔλεγεν ὁ Πέτρος, ἡ καρδιά μου δὲν ἠσθάνθη ἡδονὴν γλυκυτέραν ἀπὸ τὸ γλυκύτατον καὶ ἡδονικώτατον αἶσθημα, τὸ ὅποιον μοὶ ἐπροξένησεν ἡ διαγωγή μου τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἐπιστρέψας ὁ Πέτρος εἰς τὴν οἰκίαν του, διηγήθη εἰς τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα του τὴν κατανυκτικὴν σκηνὴν τῆς καλύβης, τὴν ἀγαθότητα τῆς πτωχῆς γυναικὸς, τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης της, καὶ τὴν ζωηρὰν χαρὰν τῶν πεινα-

λέων τέκνων της, ὅτε εἶδον τὸν Κώσταν φέροντα τὸ ψωμίον.

Ἀκολουθῶν δὲ παρεκάλεσε τοὺς γονεῖς του νὰ στέλλῃσι δι' αὐτοῦ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Κώστα ἓν ψωμίον, ὑποσχόμενος ὅτι αὐτὸς θέλει τρώγει εἰς τὸ ἐξῆς ὀλιγώτερον, καὶ ὅτι συγχρόνως θέλει προσέχει τὰ ἐνδύματά του περισσότερο, ὥπως οἰκονομῶσι τοιοῦτο-τρόπως οἱ γονεῖς του τὸ ψωμίον τῆς πτωχῆς οικογενείας.

Ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς καὶ ἡ φιλάνθρωπος σύζυγός του συν-εκινήθησαν, κατεφίλησαν αὐτὸν, καὶ τῷ ὑπεσχέθησαν τὸ ζητηθὲν ψωμίον.

Ἄλλ' ἡ ἀγαθὴ καρδιά τοῦ Πέτρου δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ τὸν Κώσταν ἄργον καὶ ἀγράμματον. Ὅθεν ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἀναδέχεται εὐχαρίστως νὰ τὸν μάθῃ ν' ἀναγνώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ἂν καὶ ἐκεῖνος ἀνεδέχετο νὰ βοηθῇ τακτικῶς τὸν κανδυλανάπτην εἰς τὴν καθαριότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ὁ Κώστας προθύμως ἐδέχθη καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν πρότασιν ταύτην. Ἐκτοτε δὲ τακτικώτατα καὶ μετὰ τοῦ κανδυλανάπτου εἰργάζετο εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὸν νάρθηκα καθ' ἑκάστην αὐγὴν ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἐδιδάσκετο. Οὐδεὶς δ' ἐγνώριζε τὴν μυστικὴν ταύτην ἐλεημοσύνην τοῦ Πέτρου, μέχρις οὗ τυχαίως μετὰ τοῦ Γεροστάθου ἀνεκαλύψαμεν αὐτὴν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἡ τοιαύτη πρὸς τὸν Κώσταν καὶ τὴν οἰκογένειάν του διαγωγή τοῦ Πέτρου εἰς ἄκρον εὐχαρίστησε τὸν φιλάνθρωπον Γεροστάθην· καὶ ἡμεῖς δὲ ἔκτοτε ἐδιπλασιάσαμεν τὴν πρὸς τὸν ἀγαθὸν Πέτρον ἀγάπην μας· ἐπεριμένομεν δὲ ἀνυπομόνως νὰ παρουσιασθῇ περίστασις κατάλληλος,

ὅπως μιμηθῶμεν τὸ καλὸν παράδειγμα, τὸ ὅποιον ὁ Πέτρος μᾶς ἔδωκεν.

Ὁ Γεροστάθης ἐν τούτοις ἐπήνεσε τὸν Πέτρον διὰ τὰ ἐλεήμονα αἰσθήματά του, καὶ τὸν ἐβεβαίωσε ὅτι, ἂν ἐξακολουθήσῃ νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν αὐτὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς εὐσπλαγχνικὴν διάθεσιν, θέλει ἀποκατασταθῇ ἄνθρωπος τέλειος.

Ἰδοὺ δέ, μᾶς εἶπε, ποῖον ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ ἄνθρωπον τέλειον.

Ο ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Ἡμέραν τινά, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον, παιδία ὠδηγήθησαν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅπως εὐλογήσῃ αὐτά. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν «ὅτι τῶν τοιούτων εἶναι ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν,» διότι αἱ καρδίαι τῶν παιδίων εἶναι καθαραὶ καὶ ἀμίαντοι ἀπὸ τὰς κακίας καὶ τὰ πάθη, καὶ ἐπομένως ἄξιαι τῆς θείας ἀγάπης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρουσιάσθη καὶ νεανίσκος, ὅστις ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν — *Τί ἀγαθὸν ρὰ πράξω διὰ νὰ ἔχω ζωὴν αἰώνιον;*

Ὁ δὲ Ἰησοῦς τῷ ἀπήντησεν — *Ἐὰν θέλῃς ρὰ εἰσελθῇς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, φύλαξον τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.*

— Ὅλας ἐκ νεότητός μου ἐφύλαξα, ἀπεκρίθη ὁ νέος, τί ἄλλο λοιπὸν μοὶ μένει;

Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη — *Ἐὰν θέλῃς ρὰ γίνῃς τέλειος, ἔπαγε πῶλησον τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ δός εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἂντι τῶν ἐπιγίων αὐτῶν ὑπαρχόντων θέλεις ἀποκτήσῃς θησαυρὸν αἰώνιον καὶ ἄφθαρτον εἰς τοὺς οὐρανοὺς.*

Βοηθοῦντες λοιπὸν τοὺς πτωχοὺς, οὐχὶ μόνον αἰσθάνομεθα ἡδονὴν γλυκυτάτην, ἀλλὰ καὶ τέλειοι γινόμεθα, διότι διὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἀποκτῶμεν θησαυρὸν αἰώνιον, ὃ δὲ θησαυρὸς οὗτος εἶναι ἡ θεία ἀγάπη, τὸ θεῖον ἔλεος.

Δαρεῖζει Θεῶ ὁ ἐλεῶν πτωχόν εἶπεν ὁ σοφὸς Σολομῶν· ὁ δὲ Ἰησοῦς μᾶς λέγει *Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες* ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Ὅλον δὲ τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον τοῦ διηλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐλεῶν καὶ ἀγαθοποιῶν τοὺς πτωχοὺς, τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἀσθενεῖς, ὅπως καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός του μᾶς διδάξῃ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην καὶ ἐλεημοσύνην.

Τινὲς νομίζουν ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ ᾔναι τις πλούσιος διὰ νὰ ᾔναι καὶ ἐλεήμων. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἰδέα εἶναι ἐσφαλμένη. Οἱ πλούσιοι, ἔχοντες περισσότερα μέσα, ἔπρεπε βεβαίως νὰ ἐνεργῶσι καὶ περισσοτέρας ἐλεημοσύνας, ἐνῶ αὐτοὶ συνήθως κάμνουν τὰς ὀλιγωτέρας· διότι ὁ πλοῦτος, καθὼς καὶ ἄλλοτε σὰς εἶπον, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκληρύνει τὴν καρδίαν. Ὅσον ὀλιγώτερον δὲ πλούσιος εἶναι τις, καὶ ὅσον πλησιέστερα εἰς τὴν πτωχείαν εὐρίσκεται, τόσῳ εὐκολώτερον αἰσθάνεται τὰ δεινὰ τῆς ἐνδείας, τόσῳ δὲ ἐπιρρέπεστερα εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καθίσταται ἡ καρδιά του.

Ὁ Πέτρος βεβαίως δὲν εἶναι πλούσιος, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ περιθάλψῃ ὀλόκληρον πτωχὴν οἰκογένειαν διὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐλεήμονος καρδίας του. Ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ἐνεργεῖται μόνον διὰ τοῦ χρήματος, τοῦ διδομένου εἰς τὸν πτωχόν. Πολλάκις μία συμβουλή ὠφέλιμος, μία καλὴ διάθεσις, μία σύστασις, μία φροντίς φιλάνθρωπος, μία διδασκαλία, ἐν ἐργόχειρον, εἶναι ἐλεημοσύνη.

πυλوتيμοί, μὴ ἀπαιτοῦσαι πλοῦτη καὶ χρηματικὰς θυσίας, ἀλλὰ μόνον χριστιανικὴν εὐαίσθητον καρδίαν.

Ἄν μόνον οἱ πλούσιοι ἠδύναντο νὰ ἐλεῶσιν, ὁ Θεὸς δὲν ἤθελεν ἐπιβάλλει τὴν ἐλεημοσύνην ὡς γενικὸν χρέος παντὸς χριστιανοῦ, εἴτε πλουσίου, εἴτε πτωχοῦ.

Τότε ὁ Γεροστάθης διηγήθη τὸ ἐξῆς Ἀγγλικὸν ἀνέκδοτον, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ πόσον φιλελεήμων εἶναι ἡ ψυχὴ τῶν πτωχῶν.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΤΥΦΛΗΣ.

Εἷς τινα πόλιν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν πτωχῶν εἶχε πλεονάσει, ὁ ἱερεὺς ὠμίλησεν ἐπ' ἁμβωνος περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ παρεκίνησε τοὺς ἀκροατάς του νὰ συνεισφέρωσιν ἕκαστος κατὰ δύναμιν πρὸς περιθελψιν τῶν δυστυχούντων.

Μετὰ τὴν διδασχὴν πολλοὶ προσῆλθον εἰς τὸν ἱερέα, προσφέροντες τὸν ὀβολὸν τῆς ἐλεημοσύνης των. Μεταξὺ αὐτῶν παρετήρησεν ὁ ἱερεὺς νεάνιδα τυφλὴν, πτωχικῶς ἐνδεδυμένην, ὁδηγηθεῖσαν πλησίον του, καὶ προσφέρουσαν ποσὸν ἀνώτερον παντὸς ἄλλου.

— Ὅχι, κόρη μου, τῇ εἶπεν ὁ ἱερεὺς, εἶσαι πτωχὴ καὶ ἀδόμητος· ἡ προσφορά σου εἶναι μεγάλῃ· δὲν δέχομαι παρὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς.

— Εἶναι ἀληθές, πάτερ, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, εἶμαι τυφλὴ ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ πτωχὴ τῶρα δὲν εἶμαι. Εἰς τὸ κατάστημα τῶν τυφλῶν ἔμαθον νὰ πλέκω καλάθια, καὶ ἤδη διὰ τῆς ἐργασίας ἀπολαμβάνω τὰ ἀναγκαῖά μου. Ἡ προσφορά μου εἶναι ἡ ἐκ τοῦ λύχνου οἰκονομία μου. Παρακαλῶ λοιπόν, δέχθητι αὐτήν. Γνωρίζω τί ἐστὶ πτωχεία. Πρὶν ἔμβω εἰς τὸ κατάστημα, ἐγύριζον νυχθημερόν

ζητεύουσα· ἐνθυμουμαι δὲ κάλλιστα καὶ τὰς περιφρογή-
 τεις τῶν διαβατῶν, καὶ τοὺς πικροὺς τῶν λόγους, καὶ
 τὰς ψυχρὰς νύκτας, τὰς ὁποίας ἡμίγυμνος καὶ ἀνυπόδη-
 τος, τρέμουσα καὶ πεινῶσα, διῆλθον ἄπνος εἰς τὰς δη-
 μοσίους ὁδοὺς. Ἡ καρδία μου κλαίει δασάκις περὶ πτωχῶν
 ἀκούω, παρηγορεῖται δὲ καὶ εὐφραίνεται δασάκις δύνamai
 νὰ τοῖς προσφέρω μικρὰν βοήθειαν.

Ἄπαντες ἐθαύμασαν τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν τῆς τυ-
 φλῆς νεάνιδος, ὃ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γενικοῦ θαυ-
 μασμοῦ ἐφώναζεν—Ἰδοὺ, φίλτατοι ἀδελφοί, διατί ὁ Ἰη-
 σοῦς μᾶς εἶπεν ὅτι τῶν πτωχῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
 Οὐρανῶν!

Τὸ παράδειγμα τῆς ἀομμάτου κόρης, καὶ οἱ κατανυ-
 κτικοὶ πρὸς τὸν ἱερέα λόγοι τῆς διήγειραν τὰ συμπαθη-
 τικά αἰσθήματα τῶν παρευρεθέντων, ὥστε ἀμέσως αἱ
 συνεισφοραὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ οἱ πτωχοὶ τῆς πό-
 λεως ἐξοικονομηθέντες ἠυλόγουν τοὺς εὐεργέτας τῶν, ἐπὶ
 κεφαλῆς δὲ αὐτῶν τὴν τυφλὴν νεάνίδα.

Αἱ ἐφημερίδες ἐξύμνησαν τὴν φιλελεήμονα καλαθο-
 ποιόν. Πανταχόθεν δὲ συνέρρεον εἰς τὴν κατοικίαν τῆς
 ὅπως τὴν γνωρίσωσι καὶ προσωπικῶς, ἀγοράσωσι δὲ καὶ
 καλάθειόν τι ἐκ τῶν χειρῶν τῆς.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐλεήμων τυφλὴ οὐχὶ μόνον εἰς τὴν
 μέλλουσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν πλουσιο-
 παρόχως ἐλεήθη παρὰ τοῦ Ὑψίστου· διότι τιμωμένη καὶ
 ἀγαπωμένη παρὰ πάντων ἔζησεν ἐν ἀνέσει, ἐξακολου-
 θοῦσα πάντοτε διὰ τῆς ἐλεημοσύνης νὰ παρηγορῇ τοὺς
 πτωχοὺς, νὰ ἡδύνη τὴν ψυχὴν τῆς, καὶ νὰ εὐαρεστῇ τὸν
 πλάστην τῆς.

Μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην ὁ Ἀθανάσιος εἶπε πρὸς τὸν γέροντα—Ἄλλοτε, νομίζω, μᾶς εἶπετε ὅτι δίδοντες ἔλεημοσύνην ἐνθαρρύνομεν τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν.

Ὁ δὲ Γεροστάθης ἀπήντησεν—Ὅσάκις τις καταφεύγει εἰς τὴν ζητείαν ὥς ἐκ τῆς ἀργίας καὶ ὀκνηρίας του, βεβαίως εἶναι ἀνάξιος ἔλεημοσύνης.

Ὁ τρέφων τοὺς ἀργοὺς καὶ ὀκνηροὺς δὲν ἔλεει, ἀλλ' ἀμαρτάνει, παραδιάζων τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, κατὰ τὸν ὅποιον «οἱ μὴ βουλόμενοι ἐργάζεσθαι μὴ ἐσθιέτωσαν.»

Ἐλεημοσύνη διδομένη εἰς τοὺς ὀκνηροὺς εἶναι ἄδικος ζημία τῶν ἀληθῶς ἀξίων ἔλεημοσύνης.

Ἡ μόνη κατάλληλος πρὸς τοὺς ἀργοὺς ἔλεημοσύνη εἶναι ἡ πρὸς αὐτοὺς χορήγησις, οὐχὶ χρημάτων ἢ τροφῆς, ἀλλ' ἐργασίας, ὅπως δι' αὐτῆς κερδίζωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ἄλλ' εἶναι καὶ πολλοὶ πτωχοί, οἵτινες, ἂν καὶ ἐργάζονται ἐπιμελῶς, δὲν ἐπαρκοῦν οἱ δυστυχεῖς εἰς τὰ ἐξοδα τῶν οἰκογενειῶν των. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ γήρατος, ἢ τῆς ἀσθενοῦς ἢ ἀναπήρου σωματικῆς καταστάσεώς των εἶναι φυσικῶς ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν. Οἱ τοιοῦτοι ἀναντιρρήτως εἶναι ἄξιοι συμπαθείας καὶ περὶ θάλψεως.

Αὐτὰ μ' ἔλεγε φίλος μου ἱερεὺς τῆς Μόσχας, τοῦ ὁποίου τὰς ἀξιομιμήτους ἔλεημοσύνας εὐχαρίστως θέλω εἰς διηγηθῆ.

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ.

Εἰς τὴν Μόσχαν τῆς Ῥωσσίας ἐγνώρισα ἱερεῖα σεβάσμιον διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν του, διακρινόμενον δὲ ἰδίως διὰ τὴν ἐλεήμονα ψυχὴν του.

Ποτὲ πτωχὸς ἄξιος ἐλέους δὲν παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου ἱερέως χωρὶς νὰ ἐλεηθῇ.

Οἱ παρηγορητικοὶ μάλιστα λόγοι, αἱ χριστιανικαὶ συμβουλαί, μετὰ τῶν ὁποίων συνώδευε τὰς ἐλεημοσύνας του, ἐδιπλασίαζον τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ἄλλ' ὁσάκις πτωχός, δυνάμενος ὅπωςδῆποτε νὰ ἐργασθῇ, παρουσιάζετο ζητῶν ἐλεημοσύνην, — *Διατί δὲν ἐργάζεσαι* ; ἦσαν οἱ πρῶτοι λόγοι τοῦ ἱερέως. Μετ' αὐτοὺς δὲ ἀμέσως ἐπρόσθετεν — *ὁ δυνάμενος καὶ μὴ θέλων νὰ ἐργασθῇ εἶναι ἀνάξιος ἐλεημοσύνης*.

— Δὲν εὐρίσκω ἐργασίαν, ἦτο ἡ πρόχειρος ἀπάντησις τῶν πτωχῶν. — Λοιπόν, τοῖς ἔλεγε τότε, ἀντὶ νὰ σοὶ δώσω ἐλεημοσύνην, πρέπει νὰ σοὶ εὕρω ἐργασίαν, ὅπως διὰ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου σου κερδήσῃς καὶ φάγῃς τὸν ἄρτον σου. Ἐπομένως ἄλλους μὲν παρήγγελλε νὰ σχίζωσι ξύλα, ἄλλους νὰ σπάνωσι πέτρας, ἄλλους νὰ μεταφέρωσιν ὕδωρ, ἄλλους ν' ἀνοίγωσιν αὐλακκας, ἄλλους νὰ κόπτωσι ξηρά δένδρα, καὶ μετὰ τὰς ἐργασίας των ταύτας πλουσιοπαρόχως ἀντήμειβε τοὺς κόπους αὐτῶν.

Ἡμέραν τινά, ἐνθυμοῦμαι, μὴ ἔχων πρόχειρον ἐργασίαν νὰ δώσῃ ἀντὶ ἐλεημοσύνης εἰς πτωχὸν ὑγιᾶ καὶ δυνάμενον νὰ ἐργασθῇ, παρήγγειλεν αὐτὸν νὰ μεταφέρῃ ἀπὸ τὴν μίαν γωνίαν τῆς αὐλῆς του εἰς τὴν ἄλλην σωρὸν καυσίμων ξύλων.

Ἀφοῦ δὲ πτωχὸς μετέφερε τὰ ξύλα καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἱερέως ὡς ἀνταμοιβὴν τοῦ κόπου του ἓν ρούβλιον, ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἔχῃ καὶ ἄλλην ἐργασίαν νὰ τῷ δώσῃ. Ὁ δὲ ἀγαθὸς ἱερεὺς μὴ ἔχων ἐργασίαν, ἀλλ' ἐπιθυμῶν νὰ

ένισχύση τὴν ἐργατικὴν διάθεσιν τοῦ πτωχοῦ, διέταξεν αὐτόν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι μετενόησε διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ξύλων του, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὰ εἰς τὴν προτέραν τῶν θέσιν· καὶ μετὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν μεταφορὰν ἔδωκε καὶ δεύτερον βούβλιον εἰς τὸν πτωχόν.

Ἄλλὰ δὲν περιωρίζετο ὁ ἐνάρετος ἱερεὺς εἰς τὰς τοιαύτας ἐφημέρους καὶ διαβατικὰς ἐλεημοσύνας. Ἰδίως ἐφρόντιζε νὰ εὕρισκῃ μονίμους καὶ διαρκεῖς ἐργασίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πτωχῶν.

Ὁ Γεροστάθης τότε ἐπρόσθεσεν ὅτι, ἐὰν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, τῶν κωμοπόλεων, καὶ τῶν χωρίων ἐμιμοῦντο τὸ χριστιανικὸν παράδειγμα τοῦ ἱερέως τῆς Μόσχας, ὁ ἀριθμὸς τῶν πτωχῶν, τῶν ἐπαιτῶν, τῶν ἀργῶν ἤθελε βεβαίως σμικρυνθῇ οὐσιωδῶς, καὶ τὸ κοινωνικὸν σῶμα ἤθελεν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐπικινδύνους πληγὰς του.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ καὶ θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν αὐτῶν πληγῶν, μᾶς εἶπεν, ὅτι εἰς τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη εἰ εὐποροὶ πολλῖται συνεισφέρουν καὶ συσταίνουσι νοσοκομεῖα πρὸς νοσήλευσιν τῶν ἀσθενῶν, πτωχοκομεῖα πρὸς περίθαλψιν καὶ ἐνασχόλησιν τῶν ἀπόρων, ὀρφανοτροφεία, καταστήματα διανέμοντα τροφὴν εἰς ἔνδεαίς οἰκογενείας, καταστήματα τῶν τυφλῶν καὶ ἀλάλων, γεροντακομεῖα, ἐργοστάσια τῶν πτωχῶν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα θεάρεστα καταστήματα.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ἐλεημοσύνης, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὸν προπάτορα ἡμῶν, τὸν ἔνδοξον καὶ ἐλεήμονα Κίμωνα.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΚΙΜΩΝΟΣ.

Ἀφοῦ ὁ Μιλτιάδης εἰς τὸν Μαραθῶνα, ὁ Θεμιστοκλῆς

εἰς τὴν Σαλαμῖνα, καὶ ὁ Ἀριστείδης εἰς τὰς Πλαταιάς ἀπέκρουσαν τοὺς εἰσβαλόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα βαρβάρους, ἀνεφάνη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Κίμων, ὅστις συνήνωσεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατηγικὴν ἱκανότητα τοῦ πατρὸς του Μιλτιάδου, καὶ τὴν πολιτικὴν φρόνησιν τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἀριστείδου.

Ὁ Κίμων, τὸν ὅποιον περιγράφουν εὐεῖδῃ τὸ πρόσωπον, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, καὶ μὲ κόμην μακρὰν καὶ οὐλὴν, εἶχε χαρακτῆρα γλυκύτατον, διάθεσιν εὐεργετικὴν, καὶ ἔνθερμον φιλοπατρίαν.

Εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος, ποταμοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καὶ τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου Περσικοῦ στόλου κατέστρεψε, κυριεύσας διακόσια ἑχθρικὰ πλοῖα, καὶ τὰ λείψανα τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἐξωλόθρευσεν, ἀποβιβάσας αὐθημερὸν εἰς τὴν ξηρὰν τὰ στρατεύματά του.

Ἡ διπλὴ αὕτη νίκη τοῦ Κίμωνος δικαίως ἐθεωρήθη λαμπροτέρα καὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας καὶ τῆς πεζομαχίας τῶν Πλαταιῶν.

Ἐκ τῶν ἄλλεπαλλήλων δὲ κατὰ τῶν βαρβάρων νικῶν του ἀπέκτησεν, οὐχὶ δι' ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος καὶ τῶν συμπολιτῶν του, χρήματα ἱκανά, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ νότιον τείχος τῆς Ἀκροπόλεως κατεσκεύασε, καὶ τὴν Ἀγορὰν φιλοκάλως μὲ πλατάνους κατεφύτευσε, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν μὲ ὕδατα καὶ συσκίους περιπάτους κατεστόλισε.

Πρῶτος δὲ αὐτὸς εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνεφάνη προστάτης τῶν ὠρείων τεχνῶν, αἵτινες, ὁσάκις συνειθίζωσι τὰ αἰ-

εθνητήρια καὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἔληθως ὠραίου, ἐξημερόνουν καὶ ἐξωραΐζουν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἐθνῶν.

Οὐδέποτε ὁ Κίμων ἠθέλησε ν' ἀποκτήσῃ ἀδίκως χρήματα· ὅσα δὲ ἀπέκτησε, τὰ ἀπέκτησε διὰ νὰ τὰ μεταχειρίζηται· τὰ μετεχειρίζετο δὲ διὰ νὰ τιμᾶται, εὐεργετῶν τοὺς συμπολίτας του. «Κτᾶσθαι μὲν τὰ χρήματα ὡς χρῶτο, χρῆσθαι δὲ ὡς τιμῶτι.» δικαίως ἔλεγε περὶ αὐτοῦ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος.

Ἐκ νεότητός του ἐγεύθη τὴν πικρίαν τῆς πτωχείας, διότι καὶ τὸν πατέρα του Μιλτιάδην εἶδε ν' ἀποθάνῃ ἐν τῇ φυλακῇ, μὴ ἔχοντα ὡς ἐκ τῆς ἐντίμου πενίας του νὰ πληρώσῃ πεντήκοντα τάλαντα, εἰς τὰ ὅποια εἶχε καταδικασθῇ, καὶ αὐτός, ὦν ἐνδεής, ἠναγκάσθη νὰ διαδεχθῇ εἰς τὴν φυλακὴν τὸν ἀποθανόντα πατέρα του, μέχρις οὗ ὁ γαμβρός του Καλλίας τὸν ἠλευθέρωσε, πληρώσας ἀντ' αὐτοῦ τὸ πατρικόν του χρέος.

Τὰ παθήματα ταῦτα ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ γλυκύτης τῆς πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίας τοῦ Καλλίου ἀφ' ἑτέρου ἥνοιξαν τὴν θύραν τῆς ἐλεημοσύνης εἰς τὴν εὐαίσθητον καρδίαν τοῦ νέου Κίμωνος.

Ὅθεν καὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς κήπους του εἶχεν ἀνοικτοὺς εἰς τε τοὺς συμπολίτας του καὶ τοὺς ξένους, ὅπως οἱ πτωχοὶ ἐλευθέρως λαμβάνωσιν ἐκ τῶν καρπῶν καὶ ὀπωρικῶν του· καὶ καθ' ἡμέραν εἰς τὸν οἶκόν του εἶχε δεῖπνον· λιτὸν μὲν, ἀλλ' ἀφθονον, ὅστις δὲ τῶν πτωχῶν συνδημοτῶν του ἤθελεν, ἐλευθέρως εἰσῆρχετο καὶ ἀνεξόδως ἐδεῖπνε.

Ὅσάκις δὲ ἐξήρχετο τῆς οἰκίας του συνωδεύετο ὑπὸ
(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Γ'.)

ὑπηρετῶν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ ἐνδύματα ἐχορήγει εἰς το-
ρακενδύτας γέροντας, καὶ χρήματα σιωπηλῶς ἀλλὰ γε-
ναίως διένειμεν εἰς τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας συμπολίτας τοῦ

Τοιοῦτος ἦτο ὁ Κίμων, ὥστε δικαίως ὁ Πλούταρχος
θαυμάζων καὶ ἐπαινῶν τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ ἀνδρός
λέγει ὅτι διὰ τῶν ἀγαθοεργιῶν του ἐπαρέφερεν εἰς
τὰς Ἀθήνας τὸν μυθολογούμενον χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ
Κρόνου.

Ἀλλ' ἐγὼ, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, θαυμάζω τὸν Κί-
μωνα καὶ δι' ἄλλον λόγον, ὅστις ἴσως σὰς φανῇ παράδο-
ξος. Τὸν θαυμάζω, διότι, ἐνῶ ἦτο υἱὸς ἐνδόξου πατρός
τοῦ Μιλτιάδου, ἀνεφάνη υἱὸς ἐνδοξότερος τοῦ πατρός του.

— Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο πολὺ φυσικόν, παρετήρησέ τις
ἡμῶν. Παράδοξον ἤθελεν εἶσθαι ἂν, ἔχων πατέρα τοιο-
τον, δὲν ἀνεφαίνετο υἱὸς ἄξιος τοῦ πατρός του.

— Οὕτως ἔπρεπε νὰ ἦναι, ἀπήντησεν ὁ γέρον, καὶ
ὡς, ἐὰν ἐξαίρέσωμεν τὸν Κίμωνα τοῦ Μιλτιάδου, δὲν
ἐνθυμοῦμαι ἄλλον υἱὸν ἐνδόξου πατρός, ἀναφανέντα ἄξιον
τοῦ πατρός του.

Ὁ Φωκίων ἀποθανῶν ἀφῆκεν υἱὸν τὸν Φῶκον, ὁ Ἀ-
στείδης τὸν Λυσίμαχον, ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Σωκράτης
ἀφῆκαν ἐπίσης υἱούς· ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν διεκρίθη, οὐδὲν
ἀνεδείχθη ἀνώτερος ἢ ἴσος τοῦ πατρός του. Θέλετε καὶ
ἄλλο πρόχειρον παράδειγμα; Ἐνθυμήθητε ποίων ἐνδο-
ξων προγόνων τέκνα εἴμεθα ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες
καὶ ὅμως τοσοῦτον κατωτέρους καὶ διαφέροντας ἐκείνων
μᾶς εὐρίσκουν τινές, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν γνησιότητα τὴν
καταγωγὴν μας ἐτόλμησαν νὰ διαφιλονεικῇσιν.

Τὰ ἀναφυόμενα ὑπὸ τὴν σκιάν μεγάλων δένδρων φυ-

Εισαγών ὁ Κερμας, εἰς τοὺς πωλοῦτας ἀντρά-οχεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δυσκόλως εὐδοκίμοῦν, διότι τὰ μεγάλα δένδρα καὶ τὴν ὕγρασίαν τῆς γῆς ἀπορροφῶσι διὰ τῶν μεγάλων ριζῶν των, καὶ τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐμποδίζουσι διὰ τῆς μεγάλης σκιᾶς των.

Παρόμοιον τι συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς μεγάλων πατέρων. Ἐπαναπαύονται συνήθως οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν πατραγαθίων των· νομίζουσι ὅτι ἡ προσωπικὴ δόξα τῶν πατέρων των εἶναι ἱκανὴ νὰ λαμπρύνῃ καὶ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἀδοξίαν· ἐπομένως γινόμενοι οἰήματι καὶ ὑπερήφανοι, ἀντὶ νὰ προσπαθήσωσιν ὅπως δι' ἰδίων ἀγώνων καὶ ἔργων, δι' ἰδίων πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσιῶν καὶ ἐκδουλεύσεων διακριθῶσι καὶ αὐτοί, ὥς διεκρίθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν, διάγουσι μὲν βίον ἀμελῆ καὶ ἄδοξον, ἀποθνήσκουσι δὲ θάνατον πολὺ ἄδοξότερον.

Μόνον τὸ λαμπρὸν καὶ ἄφθονον φῶς τοῦ ἡλίου δύναται, ἀντανακλώμενον ἐπὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἄλλων σκοτεινῶν οὐρανίων σωμάτων, νὰ φωτίζῃ καὶ νὰ λαμπρύνῃ αὐτά. Ἀλλ' ἡ λάμψις τῶν γονέων δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ λαμπρύνῃ σκοτεινὰ καὶ ἄδοξα τέκνα· ἀπ' ἐναντίας ἔτι μᾶλλον σκοτεινοτέραν ἀναδεικνύει τὴν ἀδοξίαν αὐτῶν.

Ἄς μὴ ἐπαναπαυώμεθα λοιπὸν καὶ ἡμεῖς εἰς πατραγαθίας· ἅς μὴ ζῶμεν μόνον καυχώμενοι εἰς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἀνδρίας, διανοίας, καὶ τέχνης τὰ ἔξοχα ἔργα· ἅς μὴ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ δόξα τῶν προγόνων θέλει δοξάσει καὶ ἡμᾶς, ζῶντας ἀδόξως. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ὠραῖον παράδειγμα τοῦ Κίμωνος, ἅς προσπαθήσωμεν δι' ἰδίων ἔργων, δι' ἰδίων κόπων, ἀγώνων, καὶ ἀρετῶν, ν' ἀναφανώμεν ἑνδοξα τέκνα ἐνδόξων προγόνων.

Μετά τина διακοπὴν ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν

— Ἀλλὰ ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ἄνθρωποι κακῶς ἀνατεθραμμένοι, οἵτινες μὴ θέλοντες ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν ἔργα καλὰ, φθονοῦν, διαβάλλουν, ἐμπαίζουν, κακολογοῦν τὰς ἀγαθοεργίας τῶν ἁλῶν. Τοιοῦτοι φθονεροὶ καὶ κακεντρεχεῖς εἶπον καὶ περὶ τοῦ Κίμωνος ὅτι κατέφευγεν εἰς ἀγαθοεργίας, ὅπως δι' αὐτῶν, περιποιούμενος καὶ κολακεύων τὸν λαόν, ἀπολαμβάνῃ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ.

Ὁ ἀγαθὸς ὁμως Πλούταρχος, διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ ἐλεημοσύναι τοῦ Κίμωνος ἦσαν ἀπόρροια τῆς φιλανθρωπικῆς ψυχῆς του, καὶ οὐχὶ μέσον κολακείας καὶ δημαγωγίας, ὀρθότατα μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ Κίμων δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸ δημοκρατικόν, ἀλλ' εἰς τὸ ἀριστοκρατικόν κόμμα τῶν Ἀθηνῶν, ὧν φανερὰ κηρυγμένος ὑπὲρ τοῦ Σπαρτιατικοῦ πολιτεύματος, κατὰ τὸ ὁποῖον οὐχὶ ὁ ἄπειρος καὶ ἁμαθὴς λαός, ἀλλὰ οἱ ἄριστοι καὶ ἐκλεκτοὶ τῶν πολιτῶν ἐκυβέρνηον τὴν Σπάρτην.

— Ἀλλ' ἐγώ, εἶπε τότε τις ἐξ ἡμῶν εἰς τὸν Γεροστάθην, ἂν ἤμην πλούσιος, ἤθελον μὲν εὐχαρίστως δίδει ἐλεημοσύνας, οὐχὶ ὁμως φανερὰ ὡς ὁ Κίμων.

— Εὖγε, φίλε, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Σὺ ὁμως εἶσαι Χριστιανός, καὶ ὁ Πέτρος, ὅστις εἰς τὸν νάρθηκα *κρυφίως* ἐδίδασκε τὸν πτωχὸν Κώσταν, εἶναι ἐπίσης Χριστιανός, καὶ μάλιστα υἱὸς σεβασμίου ἱερέως τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ὁ Κίμων, γεννηθεὶς πολλὰ ἔτη πρὸ Χριστοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ τὰς ἐξῆς χριστιανικὰς παραγγελίας

« Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι. — Σοῦ δὲ

ποιῶντος ἐλεημοσύνην μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου. — Ἡ ἐλεημοσύνη σου ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ Πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. »

Ὅστις δίδει τὴν ἐλεημοσύνην του φανερά διὰ νὰ φαίνεται καὶ θαυμάζεται ὡς ἐλεήμων, αὐτὸς βεβαίως οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει οὔτε ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων οὔτε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ τοιοῦτος δὲν ἀγαπᾷ τὸν πτωχόν, ἀλλὰ ἑαυτόν· δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἐλεημοσύνην ὡς χριστιανικὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὡς μέσον ἐπιδείξεως καὶ κομπασμοῦ. Πᾶσα δὲ καλὴ πράξις, ὅσάκις χρησιμεύη ὡς μέσον ἰδιοτελῶν καὶ κατακριτέων σκοπῶν, παύει ἀμέσως τοῦ νὰ ᾔηται ἐνάρετος, βεβηλοῦται καὶ εἰς κακίαν μεταμορφώνεται. Ἀληθὴς ἐνάρετος εἶναι μόνον ὅστις ἐνεργεῖ σταθερῶς τὴν ἀρετὴν διὰ τὴν ἀγνὴν ἀγάπην αὐτῆς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀγαθὸς Γερεσιθάθης, ἐπιθυμῶν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν τὴν χριστιανικὴν καὶ προπατορικὴν συγχρόνως ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης.

Ὑνθυμοῦμαι δὲ καὶ τοὺς ἀκολουθοῦς στίχους τοῦ γένοντος περὶ τῶν τριῶν χαρίτων τῆς ἀρετῆς ταύτης.

- « Τρεῖς εἰν' αἱ θεῖαι χάριτες τῆς ἐλεημοσύνης,
- » Κ' αἱ τρεῖς ὠραῖαι ὡς τὸ φῶς τῆς ἡλαρᾶς σελήνης.
- » Παρηγορία τοῦ πτωχοῦ, καὶ ἡδονὴ γλυκεῖα
- » Τοῦ ἐλεοῦντος, καὶ Θεοῦ ἐξ ὕψους εὐλογία. »

Ο ΘΕΙΟΣ ΝΟΜΟΣ.

«Τὸν μὴδὲν εὖ πράττοντα οὔτε
χρήσιμον οὔτε θεοφιλῆ εἶναι,
εἶπε Σωκράτης.»

(Ξενοφώντας.)

ΕΤΟ ἡμέρα Σαββάτου ὅτε, τελειώσαντες ἐνωρὶς τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου, ἀπῆλθομεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀγαθοῦ Γεροστάθου.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀντὶ ν' ἀκροασθῶμεν ἡμεῖς τὸν Γεροστάθην, ἠθέλησεν αὐτὸς πρῶτος ν' ἀκροασθῇ ἡμᾶς. Ἐγνώριζεν ὅτι κατὰ Σάββατον παρουσιάζομεν εἰς τὸν διδάσκαλον συνθέσεις, καὶ ὅτι ἡ καλλιτέρα κατὰ τε τὴν καλλιγραφίαν, καλλιέπειαν, ῥητογραφίαν καὶ σύνταξιν ἐβραβεύετο.

Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ τὸν συνήθη του φιλόφρονα τρόπον μᾶς ὑπεδέχθη, — Τίνος σύνθεσις ἐβραβεύθη σήμερον; μᾶς ἠρώτησε.

— Τοῦ Γεωργίου, ἀπεκρίθημεν.

— Καὶ περὶ τίνος ἐγράψατε; ἠρώτησεν ὁ Γεροστάθης τὸν Γεωργίον. — Περὶ τοῦ Θεσεῦς, ἀπεκρίθη αὐτός. Κατ' αἰτήσιν δὲ τοῦ Γεροστάθου ἀνέγνωσε μετὰ συστολῆς τὴν ἀκόλουθον σύνθεσίν του, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον διέτρησα, διότι ἅπαντες ἀντεγράφομεν τὰς βραβευομένας συνθέσεις.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΤΟΥ ΘΗΣΕΩΣ.

Ὁ Θεσεύς, υἱὸς τῆς Αἰθρας καὶ τοῦ Αἰγέως, βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν, ἐγεννήθη εἰς τὴν Τροιζῆνα τῆς Πελοποννήσου. Νέος ὢν ἔτι ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ λογίου πάππου του

Πιθέως. Ἄλλ' ἡ δόξα τοῦ Ἡρακλέους κατέκαιε τὴν φιλότιμον ψυχὴν τοῦ νέου Θησέως· προθύμως καὶ μετὰ προσοχῆς ἠκραζέτο πάντοτε ὅσους διηγούνται τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀθλῶν τοῦ Ἡρακλέους· νύκτα δὲ καὶ ἡμέραν οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο, εἰμὴ πῶς νὰ δοξασθῇ καὶ αὐτός, ὥς ἐκείνος, δι' ἔργων καλῶν καὶ μεγάλων.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἐκείνους χρόνους τὸ βάρβαρον καὶ αἰσχροὺν ἔγκλημα τῆς ληστείας ἐμόλυνε δυστυχῶς καὶ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ νέος Θησεύς, ἀποφασίσας νὰ μεταβῇ ἐκ Τροιζῆνος, ὅπου ἀνετρέφετο, εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ὁ πατήρ του ἐβασίλευεν, ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ ἐξολοθρεύσῃ ὅλους τοὺς καθ' ὁδὸν ληστὰς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ μήτηρ του καὶ ὁ πάππος του, φοβούμενοι τοὺς κινδύνους τοῦ διὰ ξηρᾶς ταξειδίου, παρεκίνουν αὐτὸν νὰ μεταβῇ διὰ θαλάσσης εἰς Ἀθήνας. Ἄλλ' ὁ γενναῖος Θησεύς, ἐπιθυμῶν ν' ἀναφανῇ ἐφάμιλλος τοῦ Ἡρακλέους, ἀνεχώρησε διὰ ξηρᾶς. Εἰς δὲ τὴν Ἐπίδαυρον κατέστρεψε τὸν ληστὴν Περιφήτην· εἰς τὸν Ἴσθμὸν τὸν ἀπάνθρωπον Σίνω, τὸν καὶ Πιτυοκάμπτην ἐπονομασθέντα· εἰς τὰ Μέγαρα τὸν ἄσπλαγχνον Σκίρωνα· εἰς τὴν Ἐλευσίνα τὸν Κερκύονα· ἐπὶ τέλους δὲ ἐξολοθρεύσας καὶ τὸν ληστὴν Προκρούστην, ἐνδόξως εἰσῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐκεῖ μανθάνει ὅτι ταῦρος ἄγριος, Μαραθώνιος καλούμενος, ἐζημίονε καὶ κατέστρεφε καθ' ἡμέραν τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς. Ἐξέρχεται λοιπὸν πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ, τὸν συλλαμβάνει ζῶντα, καὶ ὑποχείριον τὸν φέρει ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἀνευφημιῶν τοῦ λαοῦ θυσιάζει αὐτὸν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Τότε εἶχον ἔλθει εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Κρήτης, διὰ νὰ λάβωσι τὸν φόρον τῶν ἑπτὰ νέων καὶ τῶν ἑπτὰ παρθένων. Εἰς τὸν σκληρὸν αὐτὸν φόρον εἶχε καθυποβάλει τοὺς Ἀθηναίους ὁ Μίνως, ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης, διὰ νὰ τιμωρήσῃ τὴν εἰς Ἀθήνας συμβῆσαν δολοφονίαν τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω.

Οἱ ἑπτὰ οὗτοι νέοι καὶ αἱ ἑπτὰ παρθένοι, ἀπαγόμενοι εἰς Κρήτην, κατεκλείοντο ἐντὸς τοῦ ἐκεῖ λαβυρίνθου, ὅπου κατὰ τὰς μυθικὰς διηγήσεις κατετρώγοντο ὑπὸ τοῦ Μινωταύρου, κατοικοῦντος ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου.

Τὰ δεκατέσσαρα αὐτὰ θύματα προσδιωρίζοντο εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ κλήρου. Ὅτε δὲ ὁ Θησεὺς εἶδε κατὰ τὴν κλήρωσιν τὰ δάκρυα τῶν δυστυχῶν τέκνων, καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῶν δυστυχεςέρων γονέων, τόσον συνεκινήθη, ὥστε αὐθορμήτως ἐζήτησε νὰ λάβῃ τὴν θέσιν ἑνὸς τῶν κληρωθέντων, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἤθελε κατορθώσει νὰ φονεύσῃ ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου τὸν Μινώταυρον, καὶ οὕτω νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς συμπολίτας του ἀπὸ τὸν πικρότατον αὐτὸν φόρον.

Ἄπαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμασαν καὶ ἠγάπησαν τὸν νέον Θησέα διὰ τὴν γενναίαν αὐτὴν πρότασιν του· ὁ δὲ Αἰγεύς, ὅτε εἶδε τὸν υἱὸν του σταθερὸν εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ἀλλὰ φιλάνθρωπον ἀπόφασιν του, εὐχηθεὶς εἰς αὐτὸν ἐπιτυχίαν, τὸν παρήγγειλεν, ἂν ἐπανέλθῃ ζῶν ἐκ τῆς Κρήτης, ἀντὶ τοῦ μαύρου πανίου, τὸ ὅποιον εἶχε πάντοτε τὸ πλοῖον τὸ φέρον τὰ θύματα, νὰ ὑψώσῃ πανίον λευκόν, ὡς σημεῖον τῆς σωτηρίας των.

Ὁ Θησεύς, φθάσας εἰς Κρήτην, ἐφόνευσεν εὐτυχῶς τὸν Μινώταυρον, καὶ ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τῶν

διασωθέντων καὶ εὐγνωμονούντων συντρόφων του. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς των λησμονοῦν νὰ ὑψώσωσι τὸ λευκὸν ἀντὶ τοῦ μαύρου πανίου. Ἰδὼν δὲ τοῦτο μακρόθεν ὁ Αἰγεύς, καὶ νομίσας ὅτι ὁ υἱὸς του ἐχάθη, ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν, ἣτις ἐκτοτε ὠνομάσθη *Αἰγαῖον Πέλαγος*.

Τὸν Θησεῖα καὶ ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον ἐτίμησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες, κατατάξαντες αὐτὸν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ὁ Κίμων μετὰ πολλοὺς χρόνους μετέφερεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὴν νῆσον Σκυρον, ὅπου ὁ Θησεὺς εἶχεν ἀποθά- νει, τὰ ὄστα καὶ τὰ ὄπλα του.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μετὰ λαμπρᾶς πομπῆς ὑπεδέχθησαν καὶ ἔθαψαν αὐτά, καθιερώσαντες καὶ θυσίας καὶ ἐορτὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Θησεῶς· πρὸς διαιωνίσιν δὲ τῆς μνήμης τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ ἥρωος, τοῦ εὐεργέτου καὶ βασιλέως των, ἀνήγειραν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸ μέχρι τοῦδε σωζόμενον *Θησεῖον*.

— Εὐγε, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, πρὸς τὸν Γεώργιον, δικαίως ἐβραβεύθη ἡ σύνθεσίς σου.

Ὁ Γεώργιος ἐρυθριάσας ἀπεκρίθη μὲ τὴν συνήθη του εἰλικρίνειαν καὶ μετριοφροσύνην ὅτι ἡ σύνθεσις, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωνσε, δὲν ἦτο ὁποία αὐτὸς κατὰ πρῶτον τὴν ἔγγραφεν, ἀλλ' ὁποία διωρθώθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Ὁ Γεροστάθης ἔλαβε τότε ἀνὰ χεῖρας τὴν σύνθεσιν τοῦ Γεωργίου, διὰ νὰ ἴδῃ τὰς διορθώσεις, ἀφοῦ δὲ τὴν διέτρεξε μᾶς εἶπε·

— Σκληρὸς τῷ ὄντι καὶ ἀποτρόπαιος ἦτο ὁ φόρος τῶν ἑπτὰ νέων καὶ τῶν ἑπτὰ νεανίδων. τὸν ἑποῖον ἐπροκάλε-

σεν ἡ ἐν Ἀθήναις τυμβᾶσα δολοφονία τοῦ Ἀνδρόγεω. Ἡ ἐγκληματική ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης ὑπὸ τοῦ Πάριδος κατέστρεψε τὴν Τρωάδα, καὶ ἡ ἐγκληματικὴ δολοφονία τοῦ Ἀνδρόγεω κατήσχυνε τὰς Ἀθήνας, κατεπείκρανε τόσους γονεῖς, κατέστρεψε τόσους νέους καὶ τόσας νεάνιδας τῶν Ἀθηναίων. Μακράν, μακράν, παιδία μου, ἀπὸ τὰς ἀδικίας καὶ τὰ ἐγκλήματα, διότι αἱ συνέπειαι τῶν εἶναι τρομεραί, εἶναι ἀκαταλόγιστοι.

— Ἀλλὰ ποία ἦτο ἡ αἰτία, μᾶς ἠρώτησεν ὁ γέρον, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θησεὺς καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον ἡγαπήθη καὶ ἐδοξάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων;

— Ἡ μεγάλη ἀνδρία του, ἀπῆντησεν ἀμέσως εἰς ἐξ ἡμῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐσυλλογιζόμεθα ὁποίαν ἀπάντησιν νὰ δώσωμεν.

— Καὶ νομίζεις, φίλε, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον, ὅτι δύναται ποτε μόνῃ ἡ σωματικὴ ἀνδρία, ὅσον μεγάλη καὶ ἀνῆναι, νὰ ἐπισύρῃ ἀγάπην, τιμὴν, καὶ δόξαν ἀληθῆ;

Ἡ σωματικὴ ἀνδρία εἶναι, καθὼς καὶ ὁ πλοῦτος, μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτελοῦνται μεγάλα ἔργα, μεγάλαι εὐεργεσίαι· ἀλλ' ὁσάκις ἔχων τις τὰ μέσα ταῦτα δὲν μεταχειρίζεται αὐτὰ πρεπόντως, οὐχὶ μόνον δὲν ἀγαπᾶται καὶ δὲν τιμᾶται, ἀλλὰ καὶ βδελυκτὸς πολλάκις ἀποκαθίσταται.

Ὁ Θησεὺς λοιπὸν ἡγαπήθη καὶ ἐτιμήθη οὐχὶ διὰ τὴν ἀνδρίαν του, ἀλλὰ διὰ τὴν φιλανθρωπικὴν του διάθεσιν, ἥτις, μεταχειρισθεῖσα τὴν ἀνδρίαν του ἐπ' ἀγαθῷ τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἀπὸ τὰ θηρία καὶ ἀπὸ τοὺς ληστὰς καὶ ἀπὸ τὸν αἰσχροὺν φόρον τοῦ Μινωταύρου γενναίως ἡλευθέρωσεν αὐτούς.

Καθὼς δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἡρακλέους ἀνέδειξε τὸν
 ἡρώα καὶ εὐεργέτην τῶν συμπολιτῶν του· καθὼς
 τὸ Μαραθώνιον τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου ἀνέδειξεν ἐπίσης
 ἔνδοξον εἰς τὴν Σαλαμῖνα τὸν φιλότιμον Θεμιστοκλέα·
 καθὼς οἱ Ὀμηρικοὶ ἔπαινοι τοῦ ἀνδρείου Ἀχιλλέως ἀνέ-
 δειξαν μέγαν τὸν Ἀλέξανδρον τῆς Μακεδονίας· καθὼς τὰ
 ἔνδοξα στρατηγικὰ ἔργα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐφιλα-
 τίμησαν καὶ μέγαν στρατηγὸν τῆς Ῥώμης ἀνέδειξαν τὸν
 Ἰούλιον Καίσαρα· τοιουτοτρόπως τὰ λαμπρὰ παραδείγ-
 ματα τῶν προγόνων μας ἅς ἀνάπτωσι καὶ εἰς τὰς ψυχὰς
 ἡμῶν τοὺς σπινθῆρας τῆς Ἑλληνικῆς φιλοτιμίας, ὅπως
 καὶ ἡμεῖς, ὡς ἐκεῖνοι, προθύμως εὐεργετῶμεν τοὺς συμ-
 πολίτας καὶ τὴν πατρίδα διὰ τῆς ἀνδρίας, διὰ τῆς ἀρε-
 τῆς, διὰ τῆς παιδείας, διὰ τῶν χρημάτων, διὰ τῶν κό-
 πων, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος, τὸ ὁποῖον
 πᾶς ἀγαθὸς πολίτης ὀφείλει καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους καὶ
 εἰς τοὺς μεταγενεστέρους αὐτοῦ.

Ὁ Κίμων, ὁ Σωκράτης, ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὁ Πελοπίδας,
 ὁ μέγας Ἀλέξανδρος διὰ τῶν φιλανθρωπικῶν αἰσθημά-
 των, διὰ τῆς εὐεργετικῆς ἐλευθεριότητός των, διὰ τῶν
 ἀξιεπαίνων ἀγώνων των ὠφέλησαν τοὺς φίλους, τοὺς συμ-
 πολίτας, καὶ τὴν πατρίδα των, καὶ δι' αὐτὸ ἐδοξάσθησαν
 καὶ ἀπηθανατίσθησαν.

Διὰ τῆς φιλανθρωπίας ἠθέλησεν ἰδίως νὰ διακριθῇ καὶ
 ὁ μέγας πολίτης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἔνδοξος Περικλῆς, περὶ
 τοῦ ὁποῖου ὁ Γεροστάθης διηγήθη τὰ ἑξῆς.

ΤΟ ΑΛΗΘΕΣ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ.

Ὁ Περικλῆς, ὁ ἱκανώτερος πολιτικὸς ἀνὴρ τῶν ἀρ-

χαίων Ἀθηνῶν, ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, φιλοσόφου φιλοπάτριδος, καὶ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἀναξαγόρου, τὸν ὅποιον διὰ τὴν μεγίστην σύνεσιν τοῦ *Νοῦ* ἐπωνόμασαν οἱ Ἕλληνες.

Τεσσαράκοντα ὁλόκληρα ἔτη κατώρθωσεν ὁ Περικλῆς διὰ τῆς πολιτικῆς φρονήσεως καὶ ἐκανότητός του νὰ διευθύνῃ τὰ δημόσια πράγματα τῆς πατρίδος του, διασώζων τοιοῦτοτρόπως αὐτὴν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνηλεῶς ὠθεῖτο ὑπὸ τῶν διεφθαρμένων καὶ ἐμπαθῶν δημοκόπων.

Ἄλλ' ὁ Περικλῆς καὶ ὡς στρατηγὸς πολλάκις ὠδήγησε τοὺς συμπολίτας του εἰς διαφόρους μάχας, καὶ πολλάκις νικηφόρος ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐννέα τρόπαια στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του.

Ἄλλ' οὕτε εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ στρατηγικὴν ἐκανότητά του, οὕτε εἰς τὰς νίκας καὶ τὰ πολλὰ τρόπαιά του ἐπαίρετο ὁ ἔμψρων Περικλῆς. Προτέρημα μεγαλύτερον ὅλων αὐτῶν ἔθεώρει τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ψυχῆς του, τὴν πρὸς τοὺς συμπολίτας ἀγάπην του, τὴν καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς του ἡμερότητα καὶ ἐπιείκειάν του.

Ὅτε ἤρχισεν ὁ δυστυχὴς ἐμφύλιος Πελοποννησιακὸς πόλεμος, λοιμὸς θανατηφόρος ἐνέσκηψεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἴσως διὰ τοῦ λοιμοῦ τούτου ἠθελήσεν ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἀδελφικὴν ἐκείνην ἀλληλοσφαγίαν τῶν Ἑλλήνων.

Προσβληθεὶς τότε καὶ ὁ Περικλῆς ἔκειτο κλινήρης καὶ ἔπνεε τὰ λείσθια· οἱ δὲ φίλοι του, παρακαθήμενοι εἰς τὴν κλίνην του, καὶ νομίζοντες αὐτὸν ἀναισθητοῦντα, ἀριθμοῦντες τὰς ἐκστρατείας καὶ τὰ τρόπαιά του, συνελυ-

ποῦντο καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα διὰ τὴν στέρησιν τοιοῦτου ἀνδρός.

Ἄλλ' αὐτός, ἀκούσας ἐντὸς τοῦ βύθους του τὰ παρὰ τῶν φίλων του λεγόμενα, τοῖς εἶπεν—*Αἰ νῖχαι καὶ τὰ τροπαια εἶναι πολλάκις δῶρα τῆς τύχης· οὐδεὶς Ἀθηναῖος ἐφόρεσέ ποτε ἐξ αἰτίας μου μαῦρον ἱμάτιον. Ἴδού τὸ μόνον ἀληθές προτέρημά μου!*

Τὴν πρὸς τοὺς συμπολίτας του ἀγάπην ἐθεώρει λοιπὸν ὁ Περικλῆς ὡς τὴν μεγίστην τῶν ἀρετῶν, καὶ διὰ τῶν τελευταίων του λόγων, ὡς διὰ διαθήκης, αὐτὴν ἐσύστησεν εἰς τοὺς συγχρόνους καὶ μεταγενεστέρους αὐτοῦ.

Ἄν καὶ ὁ Περικλῆς εἶχεν εἰς τὰς Ἀθήνας δύναμιν ἀνωτέραν πολλῶν βασιλέων, ἂν καὶ διεχειρίσθη μεγάλας χρηματικὰς ποσότητας διὰ τε τὰς ἐκστρατείας καὶ τὰς δημοσίους οἰκοδομὰς τῆς πόλεως, τόσον τίμιος ὅμως ἀνεφάνη, ὥστε οὔτε μίαν δραχμὴν, ὡς βεβαιοῖ ὁ Πλούταρχος, κατεδέχθη ποτὲ καὶ προσθήσῃ ἐκ τοῦ δημοσίου εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν. Ἀπ' ἐναντίας ζῶν μετ' οἰκονομίας καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν σπατάλην καὶ τὴν πολυτέλειαν, προθύμως περιέθαλπεν ἐξ ἰδίων τοὺς πτωχοὺς αὐτοῦ συμπολίτας.

Ἐπιθυμῶν δὲ διὰ τῆς ἐργασίας νὰ ὠφελήσῃ τοὺς συμπολίτας του, καὶ συγχρόνως νὰ προαγάγῃ τὰς κοινὰς καὶ τὰς ὠραίας τέχνας, ἐπεχείρησε καὶ ἀνήγειρεν εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τῶν ἀρίστων καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς του τὰ ἀμίμητα ἔργα τοῦ Παρθενῶνος, τῶν Προπυλαίων καὶ τοῦ Ὠδείου, συστήσας εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτὸ θέατρον καὶ ἀγῶνας Μουσικῆς.

Εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι ἡ Ζωγραφία, ἡ Γλυπτικὴ, ἡ

Ἀρχιτεκτονική, ἡ Ποίησις, καὶ ἡ Μουσική, δσάκις διὰ τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἀληθῶς ὠραίου καὶ καλοῦ κρούωσι τὰς ὑψηλὰς καὶ εὐγενεῖς χορδὰς τῆς ψυχῆς, ἀνυψόνουν τὸ φρόνημα, ἐξευγενίζουν τὴν καρδίαν, καὶ πολιτίζουν τὰ ἔθνη. Ἄλλ' δσάκις αἱ ὠραῖαι αὐται τέχναι, λητμονοῦσαι τὴν εὐγενῆ ἀποστολὴν, τὴν ὁποῖαν πρὸς ἡθοποίησιν καὶ ἀνύψωσιν τῶν ἐθνῶν ἔχουν, περιορίζονται εἰς τὸ νὰ καθῇ δύνωσι τὰ αἰσθητήρια μόνον, καὶ νὰ ὑποθάλωσι τὴν φιληθονίαν καὶ τὰ αἰσχροὰ πάθη, ἀντὶ ὠραίων δυσειδῆς ἀποκαθίστανται.

Ὅταν ὁ θρησκευτικὸς ὕμνος καὶ τὸ ἡρωϊκὸν ᾄσμα μεταβάλλωνται εἰς βακχικὰς ἢ ἐρωτικὰς ᾠδὰς, ἡ δὲ ὑψηλὴ τραγωδία καὶ ἡθοποιοὺς κωμωδία εἰς κακοήθη δράματα, εἰς φθοροποιὰ μυθιστορήματα καὶ εἰς θηλυπρεπῆ μελοδράματα· ὅταν τὸ σεμνὸν ἄγαλμα τῆς παρθένου Ἀθηνᾶς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τινος ἀσέμνου Ἀφροδίτης, ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ ἀκολάστου Πάριδος ἀντικαθιστᾷ τὰς εἰκόνας τοῦ Μιλητιάδου καὶ τοῦ Λεωνίδου, τότε βεβαίως καὶ τὰ φρονήματα ἐκφραυλίζονται, καὶ αἱ καρδίαι ἀποχαυνοῦνται, καὶ τὰ ἥθη φθείρονται, καὶ τὰ ἔθνη παρακμάζουν, παραλύουν, καὶ καταπίπτουν.

Ἄλλ' ὁ ἔμφρων Περικλῆς διὰ τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς, διὰ τοῦ σεβαστοῦ Παρθενῶνος, καὶ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτοῦ ἀμιμήτων θρησκευτικῶν καὶ ἡρωϊκῶν ἀναγλύφων τοῦ Φειδίου, ἡθέλησε καὶ τῶν συγχρόνων του τὸ φρόνημα καὶ τὸ αἶσθημα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα ν' ἀνυψώσῃ, καὶ τῶν μεταγενεστέρων τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν νὰ διακωδίσῃ.

Ὁ Περικλῆς προσέτι ἐθαυμάσθη καὶ διὰ τὴν ἔξοχον αὐτοῦ εὐγλωττίαν. Ἐκφωνῶν ποτε ἐπιτάφιον λόγον πρὸς ἔπαινον τῶν ὑπὲρ πατρίδας πεσόντων, ὠνόμασεν αὐτοὺς ἀθανάτους, ὡς τοὺς θεοὺς, διότι, πεσόντες ἐπ' ἀγαθῇ τῆς πατρίδος, κατέστησαν ἄξιοι νὰ τιμῶνται ὡς οἱ εὐεργετοῦντες τὴν ἀνθρωπότητα ἀθάνατοι θεοί.

Ἐνῷ δὲ ὁ Γεροστάθης ἐτελείονε τὰ ἀνωτέρω περὶ Περικλέους, εἰσῆλθε πρὸς ἐπίσκεψίν του ὁ ἱερεὺς τῆς κωμοπύλεως, τὸν ὁποῖον μὲ σέβας καὶ μὲ φιλοφροσύνην ὑπεδέχθη ὁ γέρον· ἅπαντες δὲ ἐπροσηκόθημεν ἀμέσως πρὸς χαιρετισμὸν τοῦ ἀγαθοῦ διδασκάλου μας.

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΗΣ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ.

Ἦτο ὁ ἱερεὺς οὗτος ἀνὴρ ἀγαθός, ἐνάρετος, σεβάσμιος, καὶ κατὰ πάντα ἄξιος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γεροστάθου, ὅστις ὡς ἐφημέριον καὶ συγχρόνως ὡς διδάσκαλον εἶχε προσκαλέσει αὐτὸν εἰς τὴν κωμόπολιν.

Ἦτο πάντοτε καθαρὸς καὶ κόσμιος κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐνδύματα, γλυκὺς καὶ εὐπροσῆγορος, μετριόφρων καὶ ταπεινός, ὀλιγαρκὴς καὶ λιτότατος, φιλόανθρωπος καὶ ἀφιλοχρήματος, ἐλεήμων καὶ εὐεργετικός, παρήγορος τῶν δυστυχούντων, συνδιαλλακτὴς τῶν διχονοούντων, σύμβουλος δὲ καὶ ὁδηγὸς παντὸς παρεκτρεπομένου ἀπὸ τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς γῆς μᾶς ἐχάραξεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς· ἐν ἐνὶ λόγῳ συνησθάνετο πληρέστατα τὴν θείαν καὶ ὑψηλὴν ἀποστολήν, τὴν ὁποίαν πᾶς ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λογικοῦ ποιμνίου του ἔχει.

Καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἀπήγγελλεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν συντόμους, καθαρούς, καὶ γλυκυτάτους λόγους, δι' ὧν

ἀνέπτυσσε καὶ ἐσύσταινε τὰς ὠραιότητας τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἐκθέτων συγχρόνως καὶ τὰς ἀσχημίας τῶν ἀντιθέτων κακιῶν. Ἐπροσπάθει δὲ πάντοτε νὰ ἐνσπείρῃ ἐντὸς τοῦ πρακτικοῦ βίου τὰς θείας ἀρχὰς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅπως οἱ ἀκροαταὶ του διαύωσι χριστιανικῶς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν τοῦ βίου των.

Καὶ εἰς τὸ σχολεῖον δὲ διὰ τῶν παραδόσεών του ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως ἡμῶν ἠγωνίζετο, προσπαθῶν νὰ ἐγχαράξῃ τὰς θείας ἐντολὰς καὶ τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν εἰς τὰς νεανικὰς ἡμῶν καρδίας.

Ἄλλ' οὔτε διὰ τῶν διδαχῶν του, οὔτε διὰ τῶν παραδόσεών του ὠφέλει τόσον, ὅσον διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός του· διότι, προσελκύων διὰ τῆς ἀμέμπτου καὶ εὐεργετικῆς διαγωγῆς του τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ἐδείκνυσεν οὕτω καὶ διευκόλυνεν εἰς πάντας τὴν ὁδὸν τοῦ χριστιανικοῦ βίου.

Εὐτυχεῖς αἱ κοινωνίαι, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἄρχοντες, οἱ γονεῖς, οἱ ἱερεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ συγγραφεῖς, οἱ ποιηταί, οἱ καλλιτέχναι καὶ τὰ θέατρα δὲν παρουσιάζουν ἡμῇ ὑποδείγματα ἀρετῆς καὶ φρονήσεως!

Ἀφοῦ δὲ ὁ σεβάσμιος οὗτος ἐφημέριος ἐκάθησεν, ἠρώτησε τὸν Γεροστάθην περὶ τίνος ἦτο ὁ λόγος.

— Διηγούμεν εἰς τοὺς μικροὺς μου φίλους, τῷ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, τοῦ Περικλέους τὰς εὐεργετικὰς πράξεις.

Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐπρόσθεσε τὰ ἑξῆς.

Η ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΗΣΙΟΝ ΑΓΑΠΗ.

Πόσον τῷ ὄντι εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων χριστιανῶν εἰμεθα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἔχοντες διπλοῦν κέντρον πρὸς

τὴν ἠθικὴν ἡμῶν βελτίωσιν, τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων ἀφ' ἑνός, καὶ τὰς θείας διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ ἀφ' ἑτέρου.

Πῶς νὰ μὴ γίνωμεν φιλόανθρωποι καὶ εὐεργετικοί, ἐὰν ἀληθῶς εἴμεθα καὶ Ἕλληνες καὶ Χριστιανοί ;

Οἱ ἑνδοξοὶ πρόγονοί μας, Περικλῆς, Κίμων, Σωκράτης, Ἐπαμεινώνδας, τὴν ἀγαθοποιίαν μᾶς διδάσκουν. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Ἰησοῦς καὶ διὰ τῶν πράξεών του καὶ διὰ τῶν θείων του λόγων τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον κυρίως μᾶς παραγγέλλει, ὡς τὸν μέγαν καὶ θεῖον νόμον, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζουν ὅλα τὰ λοιπὰ χριστιανικὰ καθήκοντα καὶ ἀρεταί· διότι ὁ ἀγαπῶν ἀληθῶς τὸν πλησίον του ἀναφαίνεται καὶ εὐπροσῆγορος, καὶ ἀγαθός, καὶ δίκαιος, καὶ ἐλεήμων, καὶ εὐεργετικός, καὶ φιλόπατρις.

« Πάντες ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστέ. — Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, » μᾶς λέγει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε νὰ θυσιασθῇ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ τὴν ἀγάπην καὶ σωτηρίαν μας, τὴν αὐτὴν παραγγελίαν, ὡς τελευταίαν διαθήκην του, ἐπανέλαβεν, εἰπὼν εἰς τοὺς μαθητάς του « Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. »

Ἀλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸ « ὃ σὺ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσης » δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ μὴ πράττωμεν πρὸς τοὺς ἄλλους ὅ,τι δὲν θέλομεν οἱ ἄλλοι νὰ πράττωσι πρὸς ἡμᾶς· διὰ νὰ ἦναι πλήρης καὶ ἀληθὴς ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἀπαιτεῖται προσέτι καὶ νὰ πράττωμεν πρὸς τοὺς ἄλλους πᾶν ὃ,τι θέλομεν νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι πρὸς ἡμᾶς. « Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς » εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Δὲν ἀρκοῦν λοιπὸν αἱ ἀρνητικαὶ ἀρεταὶ διὰ νὰ μᾶς καταστήσωσιν ἀληθεῖς χριστιανούς. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἀδικίαν, τὴν ψευδολογίαν, τὴν ἀπάτην, καὶ τὰς λοιπὰς κακίας· ἀπαιτεῖται δι' ἔργων θετικῶν νὰ δεικνύωμεν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. «Ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, εἰσελεύσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. — Ἀδελφοί μου δὲ εἰσὶν οἱ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες » οὐχὶ δὲ οἱ ἀκούοντες καὶ μὴ ποιοῦντες, ἢ οἱ διδάσκοντες καὶ μὴ ἐκτελοῦντες.

Ἔργα λοιπὸν καλὰ πρὸς τὸν πλησίον ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Ἰησοῦς καὶ οὐχὶ νεκρὰν ἀγάπην. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὅτι « Πᾶν δένδρον, τὸ ὁποῖον δὲν κάμνει καλοῦς καρπούς, ἐκκόπτεται καὶ εἰς τὸ πῦρ ῥίπτεται » διὰ τοῦτο δὲ ἀποστέλλων καὶ τοὺς Ἀποστόλους του εἰς τὸν κόσμον ἀγαθοποιῶν παρήγγειλεν αὐτούς.

Ὁ Γεροστάθης μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἠκροάζετο τὸν ἱερέα. Ὅτε δὲ ὁ ἱερεὺς ἐτελείωσεν, εἶπε τὰ ἑξῆς.

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἀγαθοποιΐα οὐχὶ μόνον τὸν Θεὸν εὐαρεστεῖ καὶ τὸν εὐεργετούμενον εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν εὐεργετοῦντα καθηδύνει.

Πολλάκις δὲ ἡ εὐγενὴς ἡδονή, τὴν ὁποίαν ἡ εὐεργεσία προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ εὐεργετοῦντος, εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε χάριν αὐτῆς καὶ χρήματα θυσιάζει, καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του προθύμως διακινδυνεύει ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλησίον του. Διηγῆθη δὲ τότε ὁ γέρον τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον.

Ο ΧΩΡΙΚΟΣ, Ο ΕΠΟΝΟΜΑΣΘΕΙΣ ΣΩΤΗΡ.

Ἐπλημμύρησέ ποτε ὁ ποταμὸς τῆς Ἰταλίας Ἀδίγηος

καὶ διὰ τοῦ ὀρμητικοῦ ρεύματός του κατεκρήμνισε τὰς δύο ἄκρας τῆς γεφύρας τῆς πόλεως Βερόνης, κειμένης εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τούτου. Ἐμνευε δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ σαλευόμενος ὁ μέσος θόλος τῆς γεφύρας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο μικρὰ καλύβη, κατοικουμένη ὑπὸ πτωχῆς οἰκογενείας.

Ἀπομονωθείσα οὕτως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ ἡ δυστυχὴς οἰκογένεια, ἐπερίμενε ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἀγωνιῶσα τὴν κατακρήμνισιν τοῦ θόλου, καὶ ἐπομένως τὸν ὄλεθρόν της· ὅθεν διὰ κραυγῶν, ὀδυρμῶν, καὶ ἀπελπιστικῶν κινήματων ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν ἐκ τῆς ὄχθης.

Πολλοὶ κάτοικοι τῆς Βερόνης, συναθροισθέντες εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ἔβλεπον περίλυποι τὴν δεινὴν αὐτὴν θέσιν τῆς οἰκογενείας. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐμβῇ εἰς πλοιάριον, καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς σωτηρίαν τῶν κινδυνεύοντων. Ἡ ὁρμή καὶ τὰ κύματα τοῦ ποταμοῦ ἦσαν τρομερά, καὶ μέγας ὁ κίνδυνος τοῦ πλοιαρίου, τὸ ὁποῖον ἤθελε τολμήσει νὰ πλησιάσῃ τὸν ἤδη κλονιζόμενον καὶ κινδυνεύοντα θόλον.

Εἰς μάτην πλούσιος κάτοικος τῆς Βερόνης ἐπροκήρυξεν ἀμέσως βραβεῖον ἑκατὸν φλωρίων εἰς ὅντινα ἤθελε σώσει τὴν κινδυνεύουσαν οἰκογένειαν.

Οὔτε τὸ βραβεῖον αὐτό, ἀλλ' οὔτε ὁ ὀλογὸν αὐξάνων κίνδυνος παρεκίνησάν τινα τῶν περιεστώτων νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωὴν του πρὸς διάσωσιν τῶν πτωχῶν ἐκείνων.

Ἄλλ' οἱ γενναῖοι καὶ εὐεργετικοὶ ἄνδρες, ἐπρόσθεσαν ὁ Γεροστάθης, ἂν καὶ σπάνιοι, ποτὲ ὅμως δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὴν γῆν ὁ πανάγαθος Θεὸς τοὺς ἀποστέλλει ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ὅπως μᾶς ὑπενθυμίζωσι τὴν θεῖαν φιλανθρωπίαν

του· καὶ δι' αὐτῶν, ὡς διὰ φωτεινῶν λύχνων, μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀγαθοποιίας καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως.

Χωρικός τις ἔτυχε διαβαίνων ἐκεῖθεν· ἰδὼν δὲ τὸν κόσμον συνήθροισμένον, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς συρροῆς ταύτης· ὅτε δὲ τῷ ἔδειξαν τὸν κίνδυνον τῆς οἰκογενείας, καὶ τῷ εἶπον τὸ τεθὲν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῆς βραβεῖον, πηδᾷ ἀμέσως ἐντὸς πλοιαρίου, λαμβάνων δὲ τὰ κωπία εἰς τὰς στιβαράς του χειρας, ἀρχίζει ν' ἀντικρούη τὰ δρμητικὰ τοῦ ρεύματος κύματα, προσπαθῶν μετὰ μεγάλου ἀγῶνος καὶ κόπου νὰ πλησιάσῃ τὸν σαλευόμενον θόλον.

Οἱ θεαταὶ ἐν τούτοις ἐταλάνιζον τὸν δυστυχῆ χωρικόν, ὅστις δι' ἑκατὸν φλωρία, ὡς ἔλεγον, ἀπεφάσισε νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωὴν του.

Ἄλλ' ὁ γενναῖος χωρικός μετὰ πολὺν ἀγῶνα καὶ κίνδυνον κατορθώνει νὰ παραλάβῃ ἐντὸς τοῦ πλοιαρίου τὴν οἰκογένειαν, καὶ σώαν ν' ἀποβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ὄχθην ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς τῶν περιεστώτων.

Πάντες θαυμάζουν καὶ συγχαίρουν τότε τὸν φιλόνηρον χωρικόν· ὁ δὲ προτείνας τὸ βραβεῖον τῶν ἑκατὸν φλωρίων προθύμως προσφέρει αὐτὰ εἰς τὸν σωτῆρα τῆς δυστυχοῦς οἰκογενείας· ἀλλ' αὐτὸς — Δὲν πωλῶ, λέγει, κύριε, τὴν ζωὴν μου διὰ χρήματα· εἶμαι χριστιανός, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξεπλήρωσα τὸ χριστιανικὸν καθῆκον τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ἀρκετὴ ἀμοιβὴ μοι εἶναι ἡ εὐχαρίστησις, τὴν ὁποῖαν ἡ πρᾶξις μου μοὶ ἐπροξένησεν. Εἶμαι μὲν πτωχός, ἀλλὰ διὰ τῶν κόπων καὶ τῆς ἐργασίας μου ἐξοικονομῶ τὰς ἀνάγκας μου. Δὲς λοιπόν, παρκαλῶ, τὰ ἑκατὸν φλωρία σου εἰς αὐτὴν τὴν πτωχὴν

οικογένειαν, ἥτις ἔχει μεγαλητέραν ἀνάγκην αὐτῶν.

Τὰ φλωρία ἐδόθησαν ἀμέσως εἰς τὴν πτωχὴν οἰκογένειαν· ὁ χωρικός ἐπωνομάσθη ἔκτοτε Σωτήρ, αἱ δὲ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῆς εὐγνωμονούσης οἰκογενείας συνώδυσαν αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του.

Πάντες ἐθαυμάσαμεν καὶ ἠγαπήσαμεν τὸν Σωτήρα, καὶ πάντες νύχθημεν εἰς ὁμοίαν περίστασιν νὰ μιμηθῶμεν τὸ ὡραῖον παράδειγμα τῆς φιλανθρωπίας, τῆς αὐταπαρνήσεως, καὶ τῆς ἀφιλοχρηματίας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ μὴ εὐεργετῶν τὸν πλησίον του, ἐπρόσθεσεν ὃ ἀγαθὸς γέρων, οὐχὶ μόνον τὴν γλυκυτάτην ἡδονὴν τῆς εὐεργεσίας στερεῖται, ἀλλὰ πολλάκις βλάπτει καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του, καθὼς μᾶς διδάσκει ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου περὶ τοῦ σκληροκαρδίου Ἴππου, ὅστις, μὴ θελήσας νὰ λάβῃ ἐγκαίρως μέρος τοῦ φορτίου τοῦ συνοδοιπόρου του ὄνου, ὅπως ἐλαφρώσῃ αὐτόν, ἐπροκάλεσε τὸν θάνατον τοῦ ὄνου, καὶ τότε ἠναγκάσθη παρὰ τοῦ κυρίου των νὰ λάβῃ, οὐχὶ μόνον ὁλόκληρον τὸ βαρὺ φορτίον, τοῦ ὄνου, ἀλλὰ καὶ τὸ δέρμα αὐτοῦ.

Ὅσάκις λοιπὸν δύνασθε νὰ συνδράμητε, νὰ παρηγορήσητε, νὰ εὐεργετήσητέ τινα μὴ τὸ ἀμελεῖτε, διὰ νὰ μὴ μετανοήσητε, ὡς μετενόησεν ὁ σκληροκαρδὺς Ἴππος. Ἐστὶ δὲ βέβαιον ὅτι, βοηθοῦντες τοὺς πάσχοντας, βοηθεῖται ἡμᾶς αὐτοὺς. Ἀκούσατε τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον μοὶ διηγήθησαν ὅτε διέτριβον εἰς τὴν Μόσχαν.

Ο ΧΩΡΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΙΒΑΝ.

Πτωχός, ἀλλ' ἀγαθὸς οἰκογενειάρχης Ῥώσος, ἑκατοῦνται μικρὰν καλύβην χωρίου τινὸς πλησίον τῆς Μόσχας.

Ἐνῶ δὲ ἐσπέραν τινὰ κατεγίνετο περιποιοῦμενος τὴν

πάσχουσιν σύζυγόν του καὶ τὰ ἐξ μικρὰ τέκνα του, ἀκούει κτύπους εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης του. Ἀνοίγει ἀμέσως· ἄνθρωπος δὲ ἄγνωστος καὶ πενιχρὰ ἐνδεδυμένος παρουσιάζεται ζητῶν φιλοξενίαν.

— Εἰς κακὴν ὥραν ἦλθες, φίλε, τῷ ἅπαντᾷ ὁ πτωχὸς χωρικός· ἡ σύζυγός μου πάσχει βαρέως, ἡ δὲ καλύβη μου δὲν ἔχει παρὰ δύο δωμάτια· εἰς τὸ ἐν κοιτεται ἡ σύζυγός μου, τὸ δὲ ἄλλο κατέχεται ἀπὸ τὰ ἐξ παιδιὰ μου. ἰῦσελθε ὁμως, καὶ θέλω προσπαθῆσαι νὰ σὲ ἐξοικονομήσω. Ὁ μακαρίτης πατήρ μου μ' ἔλεγε πάντοτε «*κάμνε καλόν, καὶ ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ.*»

Ὁ χωρικός ᾠδήγησε τότε τὸν ξένον του εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἡτοιμάζοντο νὰ κοιμηθῶσι τὰ τέκνα του· τὸν παρεκάλεσε δὲ νὰ περιμείνῃ μίαν στιγμὴν, καὶ ἀμέσως ἔτρεξε νὰ ἴδῃ πῶς εἶναι ἡ πάσχουσα σύζυγός του· μετ' ὀλίγον δὲ ἐπανῆλθε φέρων πρὸς τὸν ξένον ἄρτον καὶ λάχανα ξυνά, μὴ ἔχων καλλιτέραν τροφήν νὰ τῷ προσφέρῃ.

Ἐνῷ δὲ ὁ ξένος ἐδείπνει, ὁ χωρικός ἔβαλε τὰ τέκνα του νὰ προσευχηθῶσι, καὶ ἀκολουθῶς νὰ κοιμηθῶσι πλησιέστερα παρὰ τὸ σῦνθεσ, ὅπως οἰκονομήσῃ τόπον καὶ διὰ τὸν ξένον του· δείξας δὲ πρὸς αὐτὸν τὴν ὁποίαν τῷ ἡτοίμασε κλίνην, ἔτρεξε πάλιν πρὸς τὴν ἀσθενῆ σύζυγόν του.

Ὁ δὲ ξένος ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης, διαλογιζόμενος τὴν πρὸς αὐτὸν φιλοφροσύνην τοῦ πτωχοῦ οἰκοδεσπότου, τὴν πρὸς τὰ τέκνα του τρυφερότητά του, τὴν ἀνησυχίαν του διὰ τὴν πάσχουσαν σύζυγόν του, τὴν καθαριότητα καὶ τάξιν τῆς πτωχῆς καλύβης, καὶ τὸν ἥσυχον ὕπνον τῶν ἐξ πλησίνο του ἀθώων παιδίων.

Ἐγερθεὶς δὲ τὴν αὐγὴν καὶ ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ, βλέπει εἰσερχόμενον τὸν χωρικόν, κρατοῦντα βρέφος νεογέννητον, καὶ λέγοντα πρὸς αὐτὸν — Ἰδοῦ, φίλε, νέος υἱός, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς μοὶ ἀπέστειλε κατὰ τὴν νύκτα ταύτην· εὐχθήητι ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ.

Ὁ ξένος, λαβὼν τὸ βρέφος εἰς τὰς χεῖρας καὶ παρατηρήσας αὐτό, ἐβεβαίωσε τὸν πατέρα μετὰ προφητικῆς πεποιθήσεως, ὅτι τὸ νεογέννητον ἐντὸς ὀλίγου θέλει φέρει εὐδαιμονίαν εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἀναχωρῶν δὲ ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν χωρικόν, καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῷ ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει τῷ προμηθεύσει ἀνάδοχον.

Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ὁ χωρικός, λησμονήσας καὶ τὸν ξένον, καὶ τὰς προφητείας, καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, ἤτοιμαζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ναὸν τοῦ χωρίου, ὅπως βαπτίσῃ τὸ βρέφος του.

Ἐξαίφνης ὅμως ἡ Αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ παρουσιάζεται ἐνώπιον τῆς καλύβης, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰδὼν μετὰ λαμπρᾶς συνοδείας ἐμφανίζεται, ζητῶν παρὰ τοῦ ἐκπεπληγμένου χωρικοῦ τὸ βρέφος διὰ νὰ βαπτίσῃ αὐτό.

— Ἐγὼ εἶμαι, φίλε, λέγει ὁ Αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν χωρικόν, ὁ χθεσινός σου ξένος. Σὲ ὑπεσχέθην ἀνάδοχον, καὶ ἰδοῦ ἐκπληρῶ τὴν ὑπόσχεσίν μου.

— Ὅπως γνωρίσω τὰ αἰσθήματα τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τούτου, πολλῶν θύρας ἐκρουσα ζητῶν τροφὴν καὶ ἄσυλον, ἀλλὰ σὺ μόνος ἐξεπλήρωσας τὸ χριστιανικὸν χρέος τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης· ὅθεν ἀνταμεΐβων

σήμερον τὴν ἀρετὴν σου, ἐκπληρῶ τὸ πλεόν εὐάρεστοι τῶν ἡγεμονικῶν καθηκόντων μου. Τὸ νεογέννητον τέκνον σου θέλω βαπτίσει καὶ θέλω ἀναθρέψει δι' ἐξόδων μου, καὶ ἄν, ὡς ἐλπίζω, ἀναδειχθῇ ἄξιος καὶ τίμιος νέος, θέλω τὸν προβιβάσει εἰς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τῆς αὐλῆς μου. Σὺ δὲ θέλεις ἔχει καὶ οἰκίαν εὐρυχωροτέραν, καὶ κτήματα καὶ ποίμνια, ὅπως εὐκολώτερον ἐξασκήῃ τὰ φιλόφιλτα αἰσθήματα τῆς καλῆς σου καρδίας. Τοιούτουτρόπως, ἐπρόσθεσεν ὁ Αὐτοκράτωρ χαμογελῶν, πραγματοποιεῖται ἡ χθεσινὴ μου προφητεία.

Φαντάσθητε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐκπλήξιν τοῦ πτωχοῦ χωρικοῦ, ὅστις βεβαίως ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο. Ἀλλὰ τὸ γλυκὺ ὄνειρόν του προσεχῶς ἐπραγματοποιήθη πληρέστατα, διότι καὶ ὁ υἱὸς του ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ κτήματα καὶ ποίμνια πολλά, καὶ κατοικίαν εὐρύχωρον ἀπέκτησε.

Τοιουτουτρόπως καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη τοῦ χωρικοῦ πλουσιοπάροχον ἀμοιβὴν ἔλαβε, καὶ πρὸς τοὺς σκληροκαρδίους χωρικοὺς διδασκτικώτατον μάθημα ἐδόθη.

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἀγαθοποιία, παρετήρησεν ἀκολούθως ὁ Γεροστάθης, γεννᾷ καὶ ἄλλο ἐπίσης εὐγενὲς καὶ ὠραῖον αἶσθημα, τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, ἣτις καὶ τὸν εὐεργετηθέντα τιμᾷ, καὶ τὸν εὐεργέτην εὐχαριστεῖ.

Ἐάν δὲ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀγαθοποιία τοῦ πλησίον ᾖναι χρεὸς ἰσρὸν παντὸς ἀνθρώπου, ἀσυγκρίτως ἰσρώτερον χρεὸς εἶναι βεβαίως ἡ ἀγάπη, τὸ σέβας, ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν εὐεργετουμένων πρὸς τοὺς εὐεργέτας αὐτῶν.

Καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία

κισθάνονται τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης· οἱ ἀγνώμονες λοιπὸν εἶναι θηριωδέστεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἀγρίων θηρίων.

Τότε δὲ ὁ ἀγαθὸς γέρων διηγήθη τὸ ἔξης.

Ο ΛΕΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΟΚΛΗΣ.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἦτο δοῦλος πλουσίου Ῥωμαίου, διατρίβοντος εἰς τὴν Ἀφρικὴν· ἀλλὰ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὰς μαστιγώσεις καὶ τὰ βασανιστήρια τοῦ σκληροῦ κυρίου του, ἐδραπέτευσεν ἐκ τῆς οἰκίας του, διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ἐλεύθερον ἀέρα εἰς τὰ δάση, εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐνῷ δὲ ἡμέραν τινὰ ἀνεπαύετο ὁ δραπετῆς Ἀνδροκλῆς ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν σπηλαίου τινός, ἔντρομος βλέπει λέοντα εἰσερχόμενον ἐντὸς τοῦ σπηλαίου. — Τετέλεσται! εἶπε τότε καθ' ἑαυτόν, καὶ ἀπνευστὶ ἐπερίμενε τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ κατασπαραχθῇ ὑπὸ τοῦ τρομεροῦ θηρίου.

Ἀλλ' ὁ λέων χωλαίνων πλησιάζει ἡσύχως τὸν Ἀνδροκλῆν, καὶ ὑψόνων τὸν πόδα του δεικνύει αὐτόν, ὥς νὰ εἰσὶν βολήθειαν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς, παρατηρήσας ἄκανθαν ἐμπηγμένην εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος, μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἀποσπᾷ αὐτήν, καὶ οὕτως ἐλευθερώνει τὸν λέοντα ἀπὸ τοῦς ὁποίους ὑπέφερε πόνους.

Ὁ δὲ λέων, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην εὐγνωμοσύνην του, ἤρχισε νὰ γλύφῃ αὐτόν ἡμέρας διὰ τῆς γλώσσης του. Ὁ Ἀνδροκλῆς, συνελθὼν ὀλίγον κατ' ὅλγον, συνοικειώθη βαθμηδὸν μετὰ τοῦ εὐγνώμονος θηρίου, καὶ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας συνέζησε καὶ συνετράφη μετ' αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου.

Ἄλλ' αὐγὴν τινα, ἐξελθὼν πρὸς ἀνεύρεσιν τροφῆς, συλλαμβάνεται ὑπὸ Ῥωμαίων στρατιωτῶν, καὶ δέσμιος ἀπάγεται εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου εἶχεν ἤδη μεταβῆ ὁ κύριός του. Ἐκεῖ δὲ καταδικάζεται νὰ γίνῃ βορὰ τῶν θηρίων.

Καθὼς ἡ ταυρομαχία διασκεδάζει τοὺς Ἰσπανούς, τοιοῦτοτρόπως τὸ ἀποτρόπαιον θέαμα τῆς θηριομαχίας διεσκεδάζε ποτε τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν. Ἄλλ' ἡ σκληρὰ αὕτη πάλιν μεταξὺ ἀγρίων θηρίων καὶ δυστυχῶν ἀνθρώπων, εὐαρεστοῦσα τοὺς Ῥωμαίους, οὐχὶ μόνον τὸ σκληροκάρδιον αὐτῶν ἀπεδείκνυνεν, ἀλλὰ καὶ τὴν θηριωδίαν ἐδίδασκεν αὐτούς.

Ἐνώπιον λοιπὸν τοῦ περιστῶτος Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ ὁ κατὰδικος Ἀνδροκλῆς ἐκτίθεται εἰς τῆς θηριομαχίας τὸ ἀμφιθέατρον· ἀφ' ἐτέρου δὲ πειναλὲς καὶ ἄγριος λέων ἀπολύεται κατὰ τοῦ τρέμοντος καὶ ἡμιθανοῦς ἤδη κατὰδίκου. Ὁρμᾷ τότε ὁ λέων ὅπως κατασπαράξῃ τὸ θυμὰ του καὶ χορτάσῃ τὴν πείνάν του· ἀλλ' ἅμα πλησιάσας τὸν Ἀνδροκλῆν, παρατηρεῖ αὐτὸν μετὰ προσοχῆς, ὀπισθοδρομεῖ, καταπραῦνει τὸ ἄγριον ὕφος του, καὶ μετ' ὀλίγον πλησιάζει πάλιν αὐτόν, οὐχὶ πλέον διὰ νὰ κατασπαράξῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀσπασθῇ τὸν παλαιὸν του φίλον καὶ εὐεργέτην.

Οἱ θεαταὶ δικαίως ἐκπλήττονται ἐνώπιον τοῦ παραδόξου τούτου θεάματος. Ὁ δὲ Ἀνδροκλῆς, ἀναγνωρίζων τὸν εὐγνώμονα τῆς Ἀφρικῆς φίλον του, ἀφόβως ἐναγκαλίζεται αὐτόν, καὶ διηγεῖται εἰς τοὺς ἐκπεπληγμένους θεατάς τὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ λέοντος ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Ἀφρικῆς διατρέξαντα.

Οἱ Ῥωμαῖοι, συμμερισθέντες τότε τὴν εὐσπλαγγινίαν

τοῦ εὐγνώμονος θηρίου, ἐχάρισαν εἰς τὸν Ἀνδροκλῆν τὴν ζωὴν, ὁμοῦ δὲ μὲ αὐτὴν τῷ ἐχάρισαν καὶ τὸν φίλον τουλέοντα.

Ὅποῖον αἷσχος, ἐφώναξεν ὁ Γεροστάθης, θηρίον νὰ διδάσκῃ εὐσπλαγχνίαν εἰς λογικοὺς καὶ πεπολιτισμένους ἄνθρώπους!

Ὅποια δὲ θηριωδία πρέπει νὰ ἐμφωλεύῃ εἰς τὰς ἀγνώμονας ψυχάς, ὅταν καὶ αὐτὰ τὰ θηρία τῆς Ἀφρικῆς ἀναφίνωνται τόσον εὐγνώμονα!

Τὸ διήγημα τοῦτο, ὡς μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, δὲν εἶναι μῦθος, ἀλλ' ἱστορικὴ ἀλήθεια. Ὁ Πλειστονίκης, μάστιγος αὐτόπτης τοῦ συμβάντος, διηγήθη αὐτὸ εἰς τὸν Αὐλὸν Γέλλιον, συγγραφέα τῆς Ῥώμης.

Ἄλλ' οἱ σοφοὶ πρόγονοί μας ἐφρόνουν ὅτι, ἂν ὁ εὐεργετούμενος πρέπῃ νὰ ἐνθυμῆται τὴν εὐεργεσίαν, ὁ εὐεργετῶν ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ λησμονῇ αὐτήν.

Ὅσῳ εὐκολώτερα λησμονεῖ ὁ εὐεργετῶν τὴν εὐεργεσίαν, τόσῳ ἡ ἀξία αὐτῆς ἀυξάνει, καὶ τόσῳ ζωηρότερα συναισθάνεται αὐτὴν ὁ εὐεργετούμενος.

Ἀπ' ἐναντίας, ἐὰν ὁ εὐεργετῶν ἐνθυμῆται καὶ ἀναφέρῃ τὰς εὐεργεσίας του, καυχώμενος δι' αὐτάς, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν ἡ ἀξία ἐξαφανίζεται, καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ αἶσθημα ἐξασθενεῖ καὶ ἐκπνέει.

Τοιοιτοτρόπως ἴσως ἐξηγεῖται, παιδί μου, μᾶς εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, ἡ πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀδιαφορία καὶ ψυχρότης, διὰ νὰ μὴ εἶπω ἀποστροφὴ καὶ καταφορὰ πολλῶν Εὐρωπαίων. Πολλάκις διὰ νὰ ἐξυπνίσωμεν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμπάθειάν των, ὑπενθυμίζομεν αὐτοὺς ὅτι εἰς τὰ ἀθάνατα συγγράμματα τῶν προγόνων μας χρεωστοῦν τὰ

φῶτα καὶ τὸν πολιτισμὸν των, καὶ ὅτι διὰ τῆς ὥραίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐδιδάχθησαν τὴν θείαν καὶ ἀληθῆ τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν.. Ἀλλ' ὑπενθυμίζοντες τὰς παρελθούσας ταύτας εὐεργεσίας, ἀντὶ νὰ διεγείρωμεν φιλελληνισμὸν, προσβάλλομεν τὴν φιλαυτίαν αὐτῶν, καὶ ἐξάπτομεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποστροφὴν των.

Ἄς ἀποσιωπῶμεν λοιπὸν τὰς παρελθούσας εὐεργεσίας, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐπρόσφεραν αὐτάς εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἄς προσπαθήσωμεν δὲ οὐχὶ διὰ τῶν πατραγαθίων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν διαγωγῆς νὰ προσελκύσωμεν τὴν ἀγάπην, τὴν ὑπόληψιν, τὸ σέβας, καὶ τὴν εὐγενῆ συνδρομὴν τῶν χριστιανικῶν λαῶν καὶ κυβερνήσεων.

Δύσκολον εἶναι τὸ ἔργον, ἐπρόσθεσε στεναζὼν ὁ Γεροστάθης· ἀλλ' ὁ Δημοσθένης μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι δὲν ὑπάρχει δυσκολία, τὴν ὁποίαν ἡ σταθερὰ θέλησις καὶ ἡ φιλοπονία δὲν δύνανται νὰ ὑπερνικήσωσιν.

Ἄς φωτίζωμεν ἐν τούτοις καὶ ἃς αὐξάνωμεν τὰς διανοητικὰς καὶ σωματικὰς ἡμῶν δυνάμεις. Ἄς ἀγαπήσωμεν τοὺς κόπους καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἄς ἐξευγενίζωμεν καὶ ἃς ἀνυψώσωμεν τὸ αἶσθημα διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἄς ἐξημερόνωμεν τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ Θεοῦ Νόμου τῆς ἀγάπης. Ναί, ἃς ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, καὶ τότε ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς φίλης πατρίδος θέλει εἶσθαι βεβαία.

Καθὼς ὁ Θεὸς ἐπέχυσε τὸ θερμαντικὸν εἰς τὴν φύσιν, ὅπως δι' αὐτοῦ ζωογονῆται ὁ ὕλικὸς κόσμος, τοιοῦτοτρόπως ἐπέβαλε καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, ὅπως ζωογονούμενοι δι' αὐτῆς ζῶμεν εὐδαίμο-

νες. Καθὼς δὲ τὸ παγετῶδες ψυχὸς ἀπονεκρῶνει ἅπασαν τὴν περὶ τοὺς πόλους φύσιν, οὕτω καὶ ὁ ἐγωϊσμός, αὐτὸς ὁ ψυχρὸς ἀντίπους τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἀπομονώνει καὶ καταστρέφει καὶ ἄτομα καὶ ἔθνη.

Ἄλλ' ἀγαπῶντες τὸν πλησίον, ἐξ ἀνάγκης πρέπει ν' ἀγαπῶμεν καὶ τὰς δύο σεμνὰς θυγατέρας τῆς Ἀγάπης, ἧτοι τὴν *Εὐεργεσίαν* καὶ τὴν *Δικαιοσύνην*.

Ο ΑΓΑΘΟΣ ΤΙΤΟΣ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Τίτος τόσῃν ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ εἶχεν, ὥστε, ὑπάγων ἐσπέραν τινὰ εἰς τὴν κλίνην του, λυπούμενος ἔλεγεν — *Ἡ σημερινή μου ἡμέρα ἐχάθη ἐπὶ ματαίῳ· οὐδεμίαν ἀφορμὴν εὐεργεσίας ἐνός ἔλαβον σήμερον.*

Ἄς μὴ προσασίζώμεθα δὲ λέγοντες ὅτι ἡμεῖς δὲν εἰμεθα Αὐτοκράτορες, οὔτε πλούσιοι, οὔτε ἰσχυροί, καὶ ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ εὐεργετῶμεν.

Ἐὰν ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἀγαθοποιία δὲν ἦτο εὐκολωτάτη εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὁ δίκαιος καὶ προνοητικὸς Θεὸς βεβαίως δὲν ἤθελεν ἐπιβάλει αὐτὴν ὡς ἀπαραίτητον χρέος παντός χριστιανοῦ.

Μέσα εὐεργεσίας δὲν εἶναι μόνον ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις. Μυρία ἄλλα μέσα ἀγαθοποιῶν μᾶς ἐχάρισεν ὁ πανάγαθος. Μυρίας δὲ εὐεργεσίας ἐπιδαψιλεύει καθ' ἑκάστην εἰς ἡμᾶς, ὅπως καὶ ἡμεῖς, μιμούμενοι τὸ θεῖον παράδειγμά του, προθύμως εὐεργετῶμεν ἀλλήλους.

Ἦθελε δὲ εἶσθαι μωρία ἀσυγχώρητος ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τοῦ εὐμεταβλήτου κόσμου νὰ εἴπῃ τις, ὅσον πλούσιος, ὅσον εὐτυχής, ὅσον μέγας καὶ ἂν ἦναι, ὅτι δὲν ἔχει

οὔτε θέλει λάβει ποτὲ ἀνάγκην βοηθείας, καὶ ὅτι περι-
τὸν ἐπομένως εἶναι νὰ βοηθῇ ἄλλους.

Ἄπειροι εἶναι αἱ περιπέτειαι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ
ἀτελεύτητοι αἱ ἀμοιβαῖαι τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκαι. Ἄλλα
δύο εἶναι αἱ μεγάλαι καὶ διαρκεῖς ἀνάγκαι παντὸς ἀν-
θρώπου, ἡ εὐάρεστος συνκίσθησις τῆς ἰδίας αὐτοῦ συνει-
δήσεως, καὶ ἡ παρὰ τῶν ἄλλων ἀγάπη. Μόνον δὲ εὐερ-
γετοῦντες, δυνάμεθα νὰ θεραπεύσωμεν τὰς δύο ταύτας
μεγάλας ἀνάγκας.

Ἄς λυπώμεθα λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ὡς ὁ ἀγαθὸς Τίτος
δσάκις, ὑπάγοντες εἰς τὴν κλίνην, ἐνθυμώμεθα ὅτι ἐχά-
σαμεν τὴν ἡμέραν ἄνευ τινὸς ἀγαθοποιΐας.

Ἄλλα διὰ ν' ἀσπασθῶμεν τὴν ἀγαθοποιΐαν, μᾶς εἰπὲ
ὁ Γεροστάθης, πρέπει προηγουμένως ν' ἀγαπήσωμεν τὴν
δικαιοσύνην. « *Τὸ μὴδὲρ ἀδικεῖν καὶ φιλεθρώπων
ποιεῖ,* » ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι σοφοί μας. Τὸ πρῶτον βῆμα
τῆς ἀγάπης εἶναι βεβαίως ἡ δικαιοσύνη, τὸ δὲ δεύτερον
ἡ εὐεργεσία. Ἄνθρωπος, ὅστις δὲν σέβεται ὡς ἱερὰ καὶ
ἀπαράβιαστα τὸ πρόσωπον, τὴν ἰδιοκτησίαν, τὴν τιμὴν
τὴν ὑγίαν, καὶ τὴν ζωὴν τῶν ὁμοίων του, ἄνθρωπος ἐστὶν
ἐνὶ λόγῳ ἄδικος καὶ ἱκανὸς νὰ κακοποιησῇ, βεβαίως οὐκ
φιλόανθρωπος οὔτε εὐεργετικὸς δύναται ποτε νὰ ᾖ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰησοῦς πρὸς μὲν τοὺς ἀδίκους εἶπε
« *Ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,*
περὶ δὲ τῶν δικαίων « *Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ δι-
ψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.* »

Ἄνευ χρηστῶν ἡθῶν, ἄνευ ἀγάπης, ἄνευ δικαιοσύνης
καὶ αὐτὴ ἡ ζωογονοῦσα τὰ ἔθνη ἐλευθερία μεταβάλλε-
ται εἰς ἀκολασίαν, ἥτις ἐπὶ τέλους φέρει τὴν κακοδαίμον-
τον.

νίαν ἢ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς τυραννίας, ἢ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ὑποδουλώσεως.

Ὁ Γεροστάθης ἐνθυμήθη τότε τοὺς τριάκοντα τυράννους τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἀρετὴν τοῦ Σωκράτους, καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Ἀριστείδου. Ἰδοὺ δὲ ὅσα περὶ αὐτῶν μᾶς εἶπεν.

ΟΙ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΤΥΡΑΝΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Μετὰ τὸν δυστυχῆ Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπολέσαντες τὴν ἀρχαίαν τὴν ἀρετὴν, συναπώλεσαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν, ὑπὸ τὸν ζυγὸν τριάκοντα σκληρῶν τυράννων ὑποβληθέντες.

Ἄπας σχεδὸν ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν εἶχε τότε ἐξαχρειωθῆ· ἀλλ' ὁ ἐνάρτεος Σωκράτης ἀνεφάνη διαμαρτύρῃς ζωῶν καὶ κατὰ τῆς διαφθορᾶς τῶν συγχρόνων του, καὶ κατὰ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν τριάκοντα.

Θέλοντες οἱ τύραννοι νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ φονεύσωσιν ἀδίκως μεταξὺ ἄλλων καὶ τινὰ Λέοντα Σαλαμῖνιον, διέταξαν τὸν Σωκράτην καὶ ἄλλους τέσσαρας Ἀθηναίους νὰ μεταδῶσιν εἰς Σαλαμῖνα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παρανόμου συλλήψεως τοῦ Λέοντος.

Καὶ οἱ μὲν τέσσαρες Ἀθηναῖοι ὑπέκρινοντες μετέβησαν ἀμέσως· ἀλλ' ὁ ἐνάρτεος Σωκράτης δὲν ἠθέλησε νὰ συνεργήσῃ εἰς παρανόμους πράξεις, καταφρονήσας γενναίως καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν αἰμοδόρων τυράννων· ἐπροτίμησε δὲ νὰ διακινδυνεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του παρὰ νὰ γίνῃ ὄργανον ἀδικίας καὶ παρανομίας.

Τοιαύτην μεγαλοφυχίαν καὶ αὐταπάρνησιν ἐμπνέει εἰς τὰς εὐγένεις ψυχὰς τὸ ἱερὸν αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης!

Τὴν αὐτὴν δὲ μεγαλοψυχίαν ἀνέδειξεν ὁ φιλοδίκαιος Σωκράτης καὶ ὅτε, ὢν μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων, ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες εἶχον κατατροπώσει τὸν ἐχθρικὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὰς Ἀργινούσας πλησίον τῆς Μυτιλήνης.

Ὁ παράφορος ὄχλος, ἐξαπτόμενος ὑπὸ τῶν ῥαδιούργων καὶ κακοηθεστάτων δημαγωγῶν, ἀπῆτει τὴν θανατικὴν καταδίκην τῶν στρατηγῶν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ἐφρόντισαν νὰ διασώσωσι μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοὺς πεσόντας εἰς τὴν θάλασσαν.

Εἰς μάτην οἱ στρατηγοὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν τρομερὰν τρικυμίαν, ἣτις εἶχε καταστήσει ἀδύνατον τὴν διάσωσιν τῶν πεσόντων. Οἱ Βουλευταὶ ἔντρομοι ὑπέκυψαν εἰς τὴν παραφορὰν καὶ εἰς τὰς ἀπειλὰς τοῦ ὄχλου. Μόνος ὁ βουλευτὴς Σωκράτης ἀτρόμητος ἀνέκραξεν ὅτι ἐνόσω ζῆ βεβήκως δὲν θέλει μολύνει διὰ τῆς ἀδικίας τὴν συνείδησίν του, διακινδυνεύσας καὶ πάλιν τὴν ζωὴν του χάριν τῆς δικαιοσύνης.

Οἱ στρατηγοὶ ἐντούτοις κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου· ἀλλὰ μετὰ τινὰς χρόνους, μετανόησαντες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἄδικον καταδίκην, ἐδικαίωσαν τὸν Σωκράτην, τιμωρήσαντες τοὺς κατηγοροὺς τῶν θανατωθέντων στρατηγῶν.

Τοιοιουτρόπως μετανόησατες κατεδίωξαν καὶ τοὺς κατηγοροὺς τοῦ Σωκράτους, ἀφοῦ καὶ αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ ἐπάτισαν τὸ κώνειον τοῦ θανάτου.

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται παράκαιροι καὶ ἀνωφελεῖς μετάνοιαι δὲν ἀποπλύνουν τὰ αἰώνιον αἵσχος τῶν πολιτικῶν ἀδι-

των. Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς φρονήσεως ἡ πρόνοια· ἡ δὲ μετάνοια δὲν ἀποδεικνύει εἰμὴ τὴν δοῦσαν ἀφροσύνην.

Ἄν ἡ τότε ἀφροσύνη, ἡ τότε διαφθορά τῶν Ἀθηναίων κατεπύκρυνε τὰ σπλάγχνα τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐμφύλιος τοῦ Σωκράτους ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀρίζοντος ὀρήσει τὴν Πατρίδα, καὶ συνεκάλυψε τὴν ἀδοξίαν

αὐτοῦ τοῦ δικαίου Ἀριστείδου μᾶς διηγῆθη τὰ ἐξῆς·

Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

Ἀριστείδης ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀνέδειξε χαρακτῆρα καὶ σταθερόν, ἀγάπην ἐνθερμον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀποστροφὴν κατὰ τῆς ψευδοῦς, τῆς ἀπάτης, καὶ τῆς κολακείας. Οὔτε χάριν ἀσείδην κατεδέχετο, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, νὰ προσποιεῖται εἰς τὰ δυσειδῆ ταῦτα ἐλαττώματα.

Ὁ πολιτικὸν ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του σταθερῶς ἠσπάσθη, ἦτο ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ μόνον τὰ χρηστὰ καὶ τὰ δίκαια. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡξιώθη τῆς θείας ἐμπιστοσύνης τοῦ Δικαίου.

Γινώσκοντες ὅτι ἐνήγαγέ ποτέ τινα ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ. Ὁ δὲ δικαστής, ἅμα ἀκούσας τὸν Ἀριστείδην, ἐκτίνων τὴν φιλαλήθειαν καὶ τὸ φιλοδίκαιον αὐτοῦ, ἔβλεπεν ἀμέσως νὰ καταδικάσῃ τὸν ἀντιδίκον του ἄνευ ἀπολογίας. Ἀλλ' ὁ Ἀριστείδης θερμῶς παρεκάλει τὸν δικαστὴν νὰ μὴ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν, πρὶν ἢ ἀκούσῃ καὶ τὸν λόγον τοῦ ἀντιδίκου του. Τοιαύτη ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀφροσύνην ἀγάπη του ! Δὲν ἀνείχετο νὰ ἐνεργηθῇ οὔτε

παρ' αὐτοῦ, οὔτε παρ' ἄλλων ἀδικία καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἐναντίων του· ἀδικία δὲ μεγίστη βεβαίως ἤθελεν εἶσθαι νὰ καταδικάσῃ ὁ δικαστὴς ἄνθρωπον χωρὶς προηγουμένως ν' ἀκούσῃ αὐτόν.

« Τίμιος μὲν καὶ ὁ μὴδὲν ἀδικῶν, εἶπεν ὁ Πλάτων, ἀλλ' ὁ μὴ ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικοῦσιν ἀδικεῖν, πλεον ἢ διπλασίας τιμῆς ἄξιός ἐκείνου. » Διπλασίας τιμῆς ἄξιός ἦτο λοιπὸν καὶ ὁ Ἀριστείδης, διότι καὶ αὐτὸς δὲν ἠδίκηει, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπέτρεπεν ἀπὸ τὰς ἀδικίας.

Τόσῃν δὲ ὑπόληψιν καὶ σέβας ἔτρεπον πρὸς αὐτὸν οἱ συμπολίται· του διὰ τὸν φιλοδίκαιον χαρακτῆρά του, ὥς, ἀντὶ νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὰ δικαστήρια, ἔτρεχον εἰς τὸν Ἀριστείδην πρὸς διάλυσιν τῶν διαφορῶν των.

Ἐνῷ δὲ ἡμέραν τινὰ ἐδίκαζε δύο πολίτας, ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν, ὅπως τὸν ἐρεθίσῃ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου του, ἀνέφερεν ὅτι πολλάκις ὁ ἀντίδικός του ἠδίκησε καὶ τὸν Ἀριστείδην. Ἀλλ' αὐτός, κατασιγάζων ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης πᾶν ἰδιαιτέρον αὐτοῦ πάθος, εἶπε πρὸς τὸν δικαζόμενον « Ἀντί γ' ἀναφέρῃς τὰς πρὸς ἐμὲ ἀδικίας τοῦ ἀντιδίκου σου, εἰπὲ κάλλιον ποῖαν ἀδικίαν ἔπραξεν αὐτὸς πρὸς σέ, διότι σήμερον ὁ ἀντίδικός σου δὲν δικάζεται μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ μετὰ σοῦ. »

Δικαίως λοιπόν, ὥς εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν παριστάνετο ἡ τραγωδία τῶν ἐπτά ἐπὶ Θήβας τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου, καὶ εἰς τῶν ὑποκριτῶν εἶπεν ὅτι ὁ Ἀμφιάραος

« Οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θέλει, » πάντες ἔστρεψαν τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Ἀριστείδην, δεικνύοντες οὕτως ὅτι εἰς αὐτὸν μάλιστα ἤρμοζεν ὁ στίχος τοῦ Αἰσχύλου.

Τὸ φιλοδίκαιον τοῦ Ἀριστείδου ἀνεφάνη καὶ ὅτε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι συνέλαβε σχέδιον, τὸ ὁποῖον, ἂν τῷ ἐπέτρεπον νὰ ἐκτελέσῃ, ἤθελεν ἀποβῆ ὠφελιμώτατον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Ἀριστείδης, μαθὼν παρὰ τοῦ Θεμιστοκλέους ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο συνίστατο εἰς τὸ νὰ καύσωσιν ἐξαίφνης τοὺς στόλους ὅλων τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων, καὶ οὕτω νὰ μείνωσιν οἱ Ἀθηναῖοι θαλασσοκράτορες καὶ κύριοι τῆς Ἑλλάδος ὅλης, εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι τὸ σχέδιον φαίνεται μὲν ὠφελιμώτατον, ἀλλ' εἶναι ἀδικιώτατον. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἐνάρτεται τότε ὄντες καὶ φιλοδίκαιοι, ἀποστρεφόμενοι δὲ τὰς ἐξ ἀδικιῶν ὠφελείας καὶ τὰ ἐπὶ ἀδικημάτων στηριζόμενα μεγαλεῖα, ἀπέκρουσαν ἀμέσως τὸ σχέδιον τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ἡ δικαιοσύνη ἀνυψοῖ τὰ ἔθνη, εἶπεν ὁ σοφὸς Σολομών, καὶ ἡ ἀδικία καταστρέφει αὐτά. Εἴθε ἡ μεγάλη αὕτη ἀλήθεια νὰ ὀδηγῇ πάντοτε καὶ λαοὺς καὶ κυβερνῶντας!

Δι' ἀδικιῶν, δι' ἄρπαγῶν, διὰ δολιοτήτων δύνανται βεβαίως νὰ ὠφεληθῶσι καὶ νὰ μεγαλυνθῶσι πρὸς ὥραν καὶ ἄτομα καὶ ἔθνη· ἀλλὰ τῆς κακίας ἡ τιμωρία δὲν βραδύνει. Ἡ ἀδικία γεννᾷ τύψεις συνειδότος, ἐχθρούς, ἀπομόνωσιν, ἀντεκδικήσεις, καὶ ἐπὶ τέλους καταστροφὴν. Μόνα τὰ διὰ τῆς φιλοπονίας, τῆς ἀγαθοεργίας, καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀποκτώμενα ὠφελήματα καὶ μεγαλεῖα εἶναι ἀληθῆ, διαρκῆ καὶ εὐάρεστα.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς, ὁ Σωκράτης, ἐδίδασκεν ὅτι ποτὲ πρᾶξις ἀδίκος δὲν δύναται νὰ ᾔηται καὶ ἀληθῶς ὠφέλιμος, ἀλλ' ὅτι μόνον τὸ δι-

καιον εἶναι καὶ πραγματικῶς ὠφέλιμον. Ἐνὸς ὧ οἱ Ἀθηναῖοι ἠκολούθουν τὰς ἀναλλοιώτους ταύτας ἀρχὰς τῆς ἀρετῆς, καὶ ὥς κόρην ὀφθαλμοῦ ἐφύλαττον τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, ἡ ἐλευθερία συνεβασίλευε μετὰ τῆς εὐνομίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ὅτε ἡ ἀρετὴ ἐξέλιπε, τότε καὶ ἡ ἐλευθερία ἐξέκλινεν εἰς ἀκολασίαν, ἡ δὲ τυραννία διεδέχθη τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἡ ἀδικία τὴν δικαιοσύνην· τότε δὲ καὶ τοὺς νικηφόρους στρατηγούς των ἀδίκως κατεδίκαζον εἰς θάνατον, καὶ τὸν ἐνάρετον Σωκράτην καὶ τὸν χρηστὸν Φωκίωνα ἀπανθρώπως ἐπότιζον τὸ κώνειον.

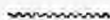
Ἐκτοτε, παιδία μου, ἐπρόσθεσε τεθλιμμένος ὁ γέρων, ἡμέραν καλὴν δὲν εἶδε πλέον ἢ δυστυχῆς Ἑλλάς, συμποτισθεῖσα καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν φιλτάτων τῆς τέκνων Σωκράτους καὶ Φωκίωνος τὸ κώνειον τῆς κακοδαιμονίας.

Προσπαθήσατε λοιπὸν σεῖς, τὰ νέα τέκνα τῆς, αἱ νέαι ἐλπίδες τῆς, ἀνατρεφόμενοι καὶ ζῶντες χριστιανικῶς καὶ ἐναρέτως, νὰ φέρητε εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὴν ἀρετὴν, τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἀγάπην, ὅπως ζήσῃ πάλιν ἔνδοξος καὶ εὐδαίμων ἡ σήμερον τεθλιμμένη πατρίς.

Ἐγχαράξατε ἐπομένως εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας σας τοὺς ἀκολούθους στίχους

« Ἀγάπα τὸν πλησίον σου, ποτὲ μὴ ἀδικήσης,

« Καὶ ἔσο εὐεργετικὸς, διὰ τὰ εὐτυχήσης. »

Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΑΡΕΤΗ.

« Οὐτε ἀνταδικεῖν δεῖ, οὔτε κακῶς
ποιεῖν οὐδένα, οὐδ' ἂν ἐτίουν πέ-
σχω ὑπ' αὐτῶν. »

(Σωκράτους.)

ΕΝΩ ἡμέραν τινὰ ἤμεθα ὅλοι συνηγμένοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου, καὶ ἐγυμναζόμεθα, παρόντων τῶν διδασκάλων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ Γεροστάθου, συνέβησαν τὰ ἀκόλουθα μετὰ τοῦ συμμαθητοῦ μας Παύλου καὶ τῆς ἀδελφῆς του Εὐφροσύνης.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Ὁ ὀκταετής Παῦλος ἦτο ἔξυπνος καὶ Ἰωηρὸς, εἶχε δὲ καλὴν καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, ἀλλ' ἐνίστε ὥς ἐκ τῆς Ἰωηρότητός του παρεξετρέπετο εἰς πράξεις ἀτόπους, διὰ τὰς ὁποίας ἀκολούθως ἔχυνε δάκρυα μετανοίας καὶ λύπης.

Ἡ ἀδελφή του Εὐφροσύνη, νεᾶνις δεκαετής, γλυκεῖα καὶ φιλὰδελφος, ἤρχετο τακτικώτατα κατὰ τὴν ὥραν τῆς γυμναστικῆς, ὅπως μετὰ τὴν σωμασκίαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συνοδεύῃ αὐτὸν εἰς τὴν πατρικὴν τῶν οἰκίαν.

Ἐνῷ δὲ ἐπερίμενεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου, θεωροῦσα τὰς διαφόρους γυμνάσεις, ὁ Παῦλος, ἀποτυχὼν εἰς τινα ἐπὶ τοῦ μονοζύγου στροφὴν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἡ ἀποτυχία καὶ ἡ πτώσις του ἐπροκάλεσαν τὸν γέλωτα ὅλων ἡμῶν, τὸν ὁποῖον συνεμερίσθη καὶ ἡ ἀδελφή του.

Ἀλλ' ὁ Παῦλος, ἐντραπεὶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν του, καὶ θυμώσας διὰ τὸν γέλωτα, πλησιάζει τὴν Εὐφροσύνην εἰσέτι γελῶσαν, καὶ ὀργίλως καταφέρει κατὰ τοῦ προ-

σώπου της σφοδρὸν γρόνθον, ὅστις καὶ πόνον καὶ αἰμόρ-
ραγίαν τῇ ἐπροξένησεν.

Κρατοῦσα τότε τὸ αἵμοσταγὲς πρόσωπόν της, τρέχει
κατόπιν τοῦ φεύγοντος Παύλου διὰ νὰ κτυπήσῃ αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ Γεροστάθης προφθάνει, καὶ συλλαμβάνων αὐ-
τὴν ἀπὸ τὴν χεῖρα λέγει πρὸς αὐτὴν — Ἄν θέλῃς νὰ
τιμωρήσῃς, κόρη μου, τὸν Παῦλον, καὶ νὰ ἐκδικηθῇς,
πρέπει νὰ φιλήσῃς, καὶ οὐχὶ νὰ κτυπήσῃς αὐτόν.

Ἡ Εὐφροσύνη, στρέφουσα μὲ ἀπορίαν καὶ θαυμασμόν
τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Γεροστάθην — Νὰ τὸν φιλήσω!
λέγει, ἐνῶ αὐτὸς τόσον δυνατὰ μ' ἐκτύπησε!

— Ναί! νὰ τὸν φιλήσῃς, ἐπαναλαμβάνει ὁ γέρον.
Ἄν τὸν κτυπήσῃς, θ' ἀναφανῇς καὶ σὺ κακὴ ὡς αὐτός·
ἀντὶ δὲ νὰ τὸν διορθώσῃς διὰ τοῦ κτυπήματος, θέλεις
τὸν ἐξάψῃς ἔτι μᾶλλον, καὶ εἰς τὴν ἐξαψίν του ἴσως σὲ
κακοποιήσῃ ἔτι περισσότερον. Ἄν τὸν κτυπήσῃς, ~~καὶ~~ νὰ
τὸν κάμῃς νὰ σ' ἀγαπήσῃ καὶ νὰ φέρῃται ἄδω ὡς
πρὸς σέ, θέλεις αὐξήσῃ τὴν ἀποστροφὴν του, καὶ θέλεις
χειροτερεύσῃ τὴν κακὴν του διαγωγὴν.

Ἄν ὅμως, Εὐφροσύνη μου, τὸν φιλήσῃς, θ' ἀναφανῇς
σὺ καλλιτέρα ἐκείνου· διὰ τοῦ καλοῦ σου παραδείγματος
θέλεις τὸν σωφρονίσῃς, διὰ τῆς πραότητος καὶ γλυκύτη-
τός σου θέλεις τὸν κάμῃ νὰ συναισθανθῇ τὸ σφάλμα του,
νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ σὲ ἀγαπήσῃ, γινόμενος καὶ ἐκεί-
νος γλυκὺς καὶ πρᾶος. Ἰδέ τον μὲ πόσῃν λύπῃν παρατη-
ρεῖ τὸ αἱματωμένον πρόσωπόν σου! ἤρχισεν ἤδη νὰ με-
τανοῇ! τρέξε λοιπὸν καὶ φίλησέ τον, ὁὗτος καλὸν ἀντὶ
κακοῦ, φίλημα ἀντὶ κτυπήματος, καὶ οὕτω θέλεις θριαμ-
φεύει.

Ἐνόσω ὁ Γεροστάθης ὠμίλει, ὁ θυμὸς τῆς μικρᾶς Εὐφροσύνης βαθμηδὸν ἐπραΰνετο· μόλις δὲ ὁ γέρων ἐτελείωσε, καὶ ἡ Εὐφροσύνη τρέχει, ἐναγκαλίζεται, καὶ καταφιλεῖ τὸν ἀδελφόν της.

Τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ φίλημα προκαλεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Παύλου δάκρυα μετανοίας, καὶ συγχρόνως ἀδελφικώτατον ἀντιφίλημα· ἡ δὲ Εὐφροσύνη, σπογγίζουσα τὰ δάκρυά του, παρεκάλει αὐτὸν νὰ μὴ κλαίῃ, λέγουσα ὅτι δὲν πονεῖ πλέον.

Ὁ Γεροστάθης τότε ἔνιψε τὸ πρόσωπον τῆς Εὐφροσύνης διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ὅπως παύσῃ τὸ στάζον αἷμα· ἡ δὲ Εὐφροσύνη, λαβοῦσα τὴν δεξιάν τοῦ ἀδελφοῦ της, διευθύνθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν των. Ἀπαντες δὲ ἐθαυμάσαμεν, ἰδόντες ἰδίους ὀφθαλμοῖς πόσῃν δύναμιν, πόσον ὕψος, καὶ πόσον ὥραϊα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ ἀνταπόδοσις καλοῦ ἀντὶ κακοῦ.

Ὅτε δὲ μετὰ τὴν γυμναστικὴν ἐξήλθομεν εἰς περίπατον μετὰ τοῦ Γεροστάθου, εἰς ἐξ ἡμῶν τῶ εἶπεν ὅτι πολὺ ὥραϊον ἦτο τὸ πρὸς τὴν Εὐφροσύνην μάθημά του· ὁ δὲ ἀγαθὸς γέρων ἀπήντησε τὰ ἑξῆς.

ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΜΑΘΗΜΑ.

— Τὸ καλὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν εἶναι ἰδικόν μου μάθημα· εἶναι μάθημα σωτήριον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, εἶναι ἡ θειοτέρα παραγγελία ἀφ' ὅσας μᾶς ἔδωκεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Καὶ ὅμως πόσοι, ὀνομαζόμενοι χριστιανοί, τυφλωμένοι ἀπὸ τὰ πάθη, λησμονοῦν καὶ παραβιάζουν τὴν θεῖαν ταύτην ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς μᾶς ἔδωκεν!

«*Εγὼ λέγω ὑμῖν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἀγαθοποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων καὶ καταδιωκόντων ὑμᾶς. Ἐὰν ἀγαπᾶτε μόνον τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖος θέλει εἶσθαι ὁ μισθὸς ὑμῶν; Ἀγαπᾶτε καὶ εὐεργετεῖτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ὅπως γίνητε τέλειοι ὡς ὁ Θεός, ὁ Πατὴρ ὑμῶν.*»

Τοὺς δὲ θεῖους αὐτοὺς λόγους ἐπεσφράγισεν ὁ Ἰησοῦς καὶ διὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ παραδείγματος· διότι, ὅτε ὁ ὄχλος τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ μαρινώδει παραφορᾷ του κατεδίωξε τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, τὸν ἐσυκοφάντησε, τὸν ἐνέπαιξε, καὶ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ τὸν ἐσταύρωσε, δὲν ἡγανάκτησεν ὁ θεάνθρωπος κατὰ τῶν θανασίμων αὐτῶν ἐχθρῶν του, δὲν ἐπεθύμησεν ἐκδίκησιν, δὲν ἐπεκαλέσθη τὴν τιμωρίαν τῶν φονέων του παρὰ τοῦ παντοδυνάμου Πατρός του· ἀλλ' ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ ἀγαθότητι παρεκάλεσε τὸν Ὑψιστον νὰ συγχωρήσῃ τοὺς φονεῖς του, διότι δὲν ἐξεύρουν τί κάμνουν. «*Πάτερ, εἶπεν, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδαςι τί ποιοῦσιν.*»

Ἰδοὺ ἡ ὑπερτάτη ἀρετὴ, τὴν ὁποῖαν μᾶς διδάσκει ἡ γλυκυτάτη θρησκεία μας. Προσπαθήσατε ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας σας νὰ αἰσθανθῆτε τὸ θεῖον κάλλος τῆς ἀρετῆς ταύτης, καὶ ἐπομένως νὰ ἐγκολπωθῆτε αὐτὴν καθ' ὅλον τὸ στάδιον τοῦ βίου σας.

Τὰ ἀποτρόπαια πάθη τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως εἶναι ὅλως ἀσυμβίβαστα μὲ τὴν θρησκείαν τοῦ χριστιανοῦ καὶ μὲ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Γλυκεῖα ἴσως, ἀλλὰ βραχυτάτη εἶναι ἡ ἡδονὴ τῆς ἐκδικήσεως· πικρόταται ὅμως, διαρκεῖς, καὶ ἀκαταλόγιστοι εἶναι αἱ συνέπειαι αὐτῆς.

« Ἐὰν πειρᾷ ὁ ἐχθρὸς σου ψῶμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ πότιζε αὐτόν, » μᾶς εἶπε καὶ ὁ σοφὸς Σολομών.

Ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῆς πολυθείας ἀνεφάνησαν ἄνδρες γλυκεῖς, πρᾶοι, καὶ ἀμνησικάκοι, οἵτινες ἀνταπέδωκαν καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

Μᾶς διηγήθη δὲ τότε ὁ γέρων διάφορα Ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα, ἐξ ὧν θέλω ἐκθέσει ἐνταῦθα ὅσα διετήρησεν ἡ μνήμη μου.

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ.

Ἐνῷ δ νομοθέτης τῆς Σπάρτης Λυκούργος εὐρίσκετο ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν ἀγοράν, νεανίας ὀξύθυμος καὶ αὐθάδης, Ἀλκάνδρος καλούμενος, ἐπιπίπτει κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς βακτηρίας του ἐξορύττει ἓνα τῶν ὀφθαλμῶν του.

Δὲν ἐξήφθη ὁ ἔμφρων Λυκούργος, δὲν ἠγανάκτησεν, οὐδὲ τὴν βακτηρίαν του ὕψωσε διὰ ν' ἀνταποδώσῃ κτύπημα ἀντὶ κτυπήματος, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ· ἀλλ' ἀτάραχος, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, ἔδειξε τὸ κατημαγμένον πρόσωπόν του καὶ τὸ τυφλωμένον ὄμμα του.

Ἡ ἀταραξία αὕτη καὶ ἡ πραότης τοῦ Λυκούργου συνελίγησαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς του· ὅθεν παρεδόθη ἀμέσως εἰς τὰς χεῖράς του ὁ νέος Ἀλκάνδρος, ὅπως τιμωρήσῃ αὐτὸν κατ' ἀρέσκειαν.

Εὐχαρίστως ὁ Λυκούργος παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Ἀλκάνδρον· ἀλλὰ, καθὼς μᾶς βεβαιώνει ὁ Πλούταρχος, οὐχὶ μόνον δὲν ἐκακοποίησεν αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲ λόγον ψυχρὸν τῷ ἀπεύθυνεν. Ἀπ' ἐναντίας, καταστήσας τὸν ἐχθρόν του φίλον ἐπιστήθιον διὰ τῶν περιποιήσεων καὶ συμβουλῶν του, ἀπέδωκεν αὐτόν εἰς τὴν πατρίδα πολίτην ἐνάρετον καὶ σωφρονέστατον.

Ἰδοὺ ἀμνησικακία, ἰδοὺ ἀρετή ! Ἄλλ' ἂν ὁ Λυκοῦργος, ἂν ἐκδικητικὸς, ἠγανάνκει κατὰ τοῦ αὐθάδους Ἀλκάνδρου καὶ ἐκτύπα αὐτόν, ὃ Ἀλκानδρος βεβαίως ἤθελε κατασταθῇ αὐθαδέστερος, ὃ δὲ Λυκοῦργος ἴσως ἔχανε καὶ τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του. Ἡ πράξις ὅμως, καὶ ἡ ἀνταπόδοσις καλοῦ ἀντὶ κακοῦ καὶ τὸν Ἀλκανδρον ἐσωφρόνισε, καὶ τὸν Λυκοῦργον ἀνέδειξεν ἀξιαπῆτον καὶ ἀξιοσέβαστον.

Ο ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

Ὅτε εἰς τὸν Πελοπίδαν, τὸν στρατηγὸν τῶν Θηβαίων, κατεμήνυσαν ὅτι ἐχθρὸς του στρατιώτης ἐκακολόγει αὐτόν, ἀντὶ ν' ἀγανακτήσῃ καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ὑβριστὴν, ἰδοὺ τί ἀπήντησεν.

— « Οὔτε τὰς κακολογίας, οὔτε τὰς κατ' ἐμοῦ ὑβρεῖς τοῦ στρατιώτου ἤκουσά ποτε διὰ νὰ τιμωρήσω αὐτόν· ἀλλὰ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίας αὐτοῦ εἶδον ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ ἐπομένως δὲν δύναμαι παρὰ νὰ θαυμάζω καὶ ν' ἀγαπῶ τοιοῦτον στρατιώτην. »

Διὰ τῆς γενναίας δὲ ταύτης ἀπαντήσεώς του, ἀνταποδόσας ἔπαινον ἀντὶ ὑβρεως, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σεβας τοῦ στρατιώτου προσείλκυσε, καὶ τὰς κακολογίας αὐτοῦ διὰ παντὸς κατέπαυσεν.

Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΥΒΡΙΖΟΜΕΝΟΣ.

Ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων, ἐνῶ ὁ Περικλῆς κατεγίνετο εἰς τὰ ἔργα του, ἄνθρωπος κακοήθης ἤρχισε νὰ ἐξυβρίζῃ αὐτόν· ἀλλ' ὁ Περικλῆς, ἀταράχως

καὶ σιωπηλῶς ἀκούων τὰς ὕβρεις, ἐξηκολούθησεν ἔργαζόμενος.

Ὅτε δὲ ἐνύκτωσε, καὶ ὁ Περικλῆς ἐπέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ αὐθάδης ἐκεῖνος παρηκολούθησεν αὐτὸν ὑβρίζων καὶ κακολογῶν. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς δὲν ἐθύμωσεν, οὔτε τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ ἐπροκάλεσεν. Ἀπ' ἐναντίας, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, παρήγγειλεν ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ λάβῃ φῶς, καὶ συνοδεύσῃ τὸν ὑβριστὴν μέχρι τῆς κατοικίας του, ἵνα μὴ κακοπάθῃ εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

« Συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ ἡμέρου φύσεως, τὸ δὲ θηριώδους, » εἶπεν ὀρθότατα ὁ σοφὸς Πιττακός· ἡ δὲ φύσις τοῦ Περικλέους, οὔσα τῷ ὄντι ἡμερωτάτη καὶ οὐχὶ θηριώδης, ἐπροτίμησε τὴν συγγνώμην ἀπὸ τὴν ἐκδίκησιν.

Προσπαθήσατε, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, διὰ τῆς φιλεργίας, τῆς τιμιότητος, καὶ τῆς ἀρετῆς νὰ κατασταθῇτε ἄτρωτοι ἀπὸ τὰ βέλη τῆς κακολογίας, τῆς ὕβρεως, καὶ τῆς διαβολῆς· τότε δὲ καὶ ἡ γενναιότης, καὶ ἡ ἀμνησικακία, καὶ ἡ συγγνώμη, καὶ ἡ ἀνταπόδοσις καλοῦ ἀντὶ κακοῦ εὐκολώτερα θέλουν στολίσαι τὸν βίον σας.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΡΟΑΠΟΣΤΟΛΟΣ.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει ν' ἀνταποδίδωμεν κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀδικίαν ἀντὶ ἀδικίας, βλάβην ἀντὶ βλάβης. — Ὅταν κακοποιῇς τὸν πλησίον σου εἶσαι ἄδικος, ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, ὅποιονδῆποτε κακὸν ἢ ἀδικίαν καὶ ἂν ὑπέφερες παρ' αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὁ Σωκράτης, ὅσα διὰ τῶν λόγων του ἐδίδασκε καὶ διὰ τῶν ἔργων του πάντοτε ἐπεσφράγιζε.

Ἡ κακὴ τύχη τῷ ἔδωκε σύζυγον τὴν Ξανθίππην, γυναῖκα εἰς ἄκρον δξύθυμον καὶ διεστραμμένην, πολλάκις εὐθαδιάζουσαν καὶ βαναύσως φερομένην κατὰ τοῦ σεβασμίου ἐκείνου ἀνδρός· ἀλλὰ μετὰ προύτης ὑποφέρειν τὰ πάντα ὁ Σωκράτης, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ κατ' αὐτῆς, καὶ ν' ἀνταποδώσῃ ὕβριν ἀντὶ ὕβρεως, κακὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ἡμέραν τινά, ἐνῶ ἡ παράφορος γυνὴ μανιωδῶς ἐκράνγαζε καὶ βροντοφώνως ἐξύβριζε τὸν ἀγαθὸν σύζυγόν της, αὐτὸς ἀτάραχος ἐξήρχετο τῆς οἰκίας. Ἡ Ξανθίππη τότε, λαβοῦσα ἀγγεῖον πλήρες, ἐκένωσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ συζύγου της. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης, ἀντὶ ν' ἀγανακτήσῃ, γελῶν εἶπε « μετὰ τὰς βροντάς ἐπέρχεται βροχή, » διδάσκων εὖτω τὴν ὑπομονήν, τὴν προύτητα, τὴν ἀμνησικακίαν.

Ἄλλοτε κακοήθης τις ἐκτύπησε σφοδρῶς τὸν Σωκράτην κατὰ πρόσωπον, ὥστε καὶ κατεπληγώθη καὶ ἐξωγκώθη τὸ πρόσωπόν του· ὁ δὲ Σωκράτης, ἀφοῦ ἀταράχως ὑπέφερε τὴν προσβολήν, ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὸ ὄνομα τοῦ κακοήθους ἐκείνου, ὡς ἐπὶ τῶν ἀνδριάντων γράφεται τὸ ὄνομα τοῦ γλύπτου, καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ μόνη ἐκδίκησις τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός.

Ὅτε δὲ ὁ κωμικὸς Ποιητὴς τῶν Ἀθηναίων Ἀριστοφάνης, θέλων νὰ ἐμπαίξῃ τοὺς σοφιστάς, εἰσήγαγε τὸ πρόσωπον τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν κωμῳδίαν του τὴν ἐπιγραφομένην *Νεφέλας*, ὁ Σωκράτης, παρευρεθεὶς εἰς τὸ θέατρον, οὐχὶ μόνον ἀταράχως ἐθεώρει τὸ πρόσωπόν του ἀδίκως ἐμπαίζομενον ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ, ἀλλ' ἅμα ἐννοήσας ὅτι ξένοι τινὲς θεαταὶ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσωσι προ-

σωπικῶς τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς κωμωδούμενον Σωκράτην, ἡγέρθη εἰς τὴν θέσιν του, ὅπως εὐκολώτερα τὸν ἴδωσιν οἱ περίεργοι ξένοι, ἀποδείξας τοιουτοτρόπως ὅτι ἡ ἀληθῆς ἀρετὴ εἶναι ἀνωτέρα πάσης ὕβρεως καὶ παντὸς ἐμπιγμοῦ.

Ὅτε δὲ οἱ διεφθαρμένοι συμπολιταὶ του, μὴ ἀνεχόμενοι αὐτὸν στηλιτεύοντα τὴν κακίαν καὶ διδάσκοντα τὴν ἀρετὴν, τον κατεδίκασαν νὰ πίνῃ τὸ κώνειον, « οὐδὲν πάθος, εἶπεν ὁ Σωκράτης, οὐδὲν αἰσθημα ἐκδικήσεως αἰσθάνομαι κατὰ τῶν κατηγορῶν καὶ δικαστῶν μου· οὔτε γὰρ ἀνταδικῶμεν, οὔτε γὰρ κακοποιῶμεν πρέπει τινα, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν πάσχωμεν ὑπ' αὐτῶν. » Καὶ διὰ τῶν χριστιανικωτάτων αὐτῶν λόγων ἐπεσφράγισεν ἐν τῇ φυλακῇ τὸν ἐνάρητον αὐτοῦ βίον.

Ὁρθότατα λοιπὸν εἶπον ὅτι, ἂν ὁ Σωκράτης δὲν εὐτύχησε νὰ γεννηθῇ χριστιανός, ἀνεφάνη ὅμως ἀληθῆς προπύστατος τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι διὰ τῆς ἐναρέτου διδασκαλίας καὶ διαγωγῆς του προητοίμασε τὰ πνεύματα πρὸς εὐκολωτέραν παραδοχὴν τῶν θείων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῶν.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΦΩΚΙΩΝΟΣ.

Τὸ κώνειον τοῦ Σωκράτους, μᾶς εἶπε τότε ὁ Γεροστάθης, μ' ἐνθυμίζει τὸ κώνειον τοῦ Φωκίωνος· διότι καὶ αὐτὸς ὁ χρηστὸς πολίτης τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ κωνείου ἀπέθανεν εἰς τὴν φυλακὴν.

Ποτὲ δὲ Φωκίων δὲν ἐκακοποίησε συμπολίτην του, ἀλλ' οὔτε ἐθεώρησέ ποτέ τινα ὡς ἐχθρόν του· πολλάκις μάστιγα, ὡς βεβαιώνει ὁ Πλούταρχος, ἐβόηθη καὶ γεν-

ναίως ἐπροσάτευσεν ἀνθρώπους, οἵτινες τὸν εἶχον βλάψει.

Ὅτε εἰς τὰς Ἀθήνας ἐφθασεν ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν τόσον ἐχάρη, ὥστε ἡτοιμάζετο νὰ προσφέρῃ θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς. Ἀλλ' ὁ ἔμφρων Φωκίων τοὺς ἐμπόδισεν, εἰπὼν ὅτι εἶναι ἀγενεὲς νὰ ἐπιχαίρωσιν εἰς τὸν θάνατον ἐνὸς ἐχθροῦ.

Πιστὸς δὲ ὁπαδὸς τοῦ Σωκράτους ἡγάπα νὰ λέγῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του τὴν ἀλήθειαν, ὅσον πικρὰ καὶ ἀνῆτο αὕτη. Ἐνώπιον δὲ τῆς ἀληθείας καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του προθύμως ἐθυσίαζε.

Συμβουλευὼν ποτὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ βλέπων αὐτοὺς δυσαρεστουμένους καὶ θορυβοῦντας, εἶπε πρὸς αὐτοὺς « Δύνασθε μὲν, ὦ Ἀθηναῖοι, νὰ μὲ βιάσητε νὰ πράξω ὅ,τι δὲν θέλω· ἀλλὰ ποτὲ δὲν θέλετε δυνηθῆναι νὰ μὲ ἀναγκάσητε νὰ σᾶς ομιλήσω ἐναντίον τῆς πεποιθήσεώς μου. »

Ὅτε δὲ ὁ ῥήτωρ τῶν Ἀθηνῶν Ὑπερίδης ἡρώτησε δημοσίως τὸν εἰρηνικὸν Φωκίωνα, πότε θέλει ἀποφασίσει νὰ συμβουλευσῇ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν πόλεμον, ὁ Φωκίων μ' ὅλην τὴν παρρησίαν ἀπήντησεν « Ὅταν ἴδω τοὺς μὲν νέους ἀνδρείους καὶ φίλους τῆς πειθαρχίας, τοὺς δὲ πλουσίους προθύμως συνεισφέροντας ὑπὲρ πατρίδος, καὶ τοὺς πολιτικοὺς μὴ κλέπτοντας τὰ δημόσια. »

Ὁ Φωκίων συνήκονε τὴν γλυκύτητα καὶ ἡμερότητα τοῦ χαρακτῆρος μὲ ὕψος αὐστηρὸν κατὰ τῶν διεφθαρμένων συμπολιτῶν του· εὐφυῶς δὲ λέγει ὁ Πλούταρχος ὅτι ὠμοσίαζε γλυκὺν ἀλλὰ δυνατὸν οἶνον, ὅστις καὶ ἐκείνην

σταί καὶ ὠφελεῖ τοὺς πίνοντας· ἐνῷ οἱ γλυκεῖς καὶ ἀδύ-
νατοι οἶνοι συνήθως εἶναι ἐπιβλαβεῖς, ὥς οἱ κόλακες καὶ
οἱ δημαγωγοί.

Ἀλλὰ καθὼς οἱ μεθύοντες δὲν αἰσθάνονται ἐν τῇ μέθῃ
τὴν ποιότητα τοῦ οἴνου, τὸν ὅποιον πίνουν, τοιοῦτο-
τρόπως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τότε, ἐν τῇ μέθῃ τῆς διαφθορᾶς
τῶν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν φρόνησιν τῶν συμ-
βουλῶν τοῦ Φωκίωνος. Αἱ ἀλήθειαι μάλιστα, τὰς ὁποίας
ἔλεγε πρὸς αὐτούς, παρῶξυνον κατ' αὐτοῦ τοὺς διεφθα-
μένους συμπολίτας του, ἀπαράλλακτα καθὼς τὸ μέλι
παροξύνει τὰς πληγὰς, τὸ δὲ φῶς τοὺς πάσχοντας ὀ-
φθαλμούς.

Ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι, κακῶς διατεθειμένοι κατὰ τοῦ
χρηστοῦ Φωκίωνος, καὶ βραδουργούμενοι ὑπὸ τῶν ἐγχω-
ρίων καὶ ξένων ἐχθρῶν του, οἵτινες οὔτε τὴν ἀρετὴν οὔτε
τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀνείχοντο, κατεδίκασαν ἐπὶ
τέλους αὐτὸν εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Ὅτε δὲ ἐπρόκειτο νὰ πῇ τὸ κώνειον καὶ ν' ἀποθάνῃ,
ἐρωτηθεὶς ποία ἦτο ἡ τελευταία αὐτοῦ παραγγελία πρὸς
τὸν υἱὸν του Φῶκον, εἶπε « *Νὰ μὴ μνησικακήσῃ ποτὶ*
κατὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὸν ἄδικον θάνατόν μου, »
καὶ διὰ τῆς χρηστῆς ταύτης παραγγελίας ἐτελείωσε τὸν
ἐνδοξον βίον του.

Τοιαύτη ἦτο ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλοπατρία του, ὥστε
οὐχὶ μόνον αὐτὸς δὲν ἠγανάκτησε κατὰ τῶν φονέων του,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν υἱὸν του ἀποθνήσκων ἀμνησικακίαν
ἐπέσυστησε.

Τὰ αἰσχρά, τὰ ὀλέθρια, τὰ ἀντιχριστιανικὰ πάθη τῆς
ἀμνησικακίας, τοῦ μίσους, καὶ τῆς ἐκδίκησεως, τὰ ὁποία

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Γ')

7

ποτέ δὲν ἐμόλυναν τὴν ὡραίαν ψυχὴν τοῦ Φωκίωτος,
ποτέ, παιδίᾳ μου, μᾶς εἶπε ζωηρῶς ὁ Γεροστάθης, ποτέ
ἂς μὴ μολύνωσι καὶ τὰς ἰδικὰς σας καρδίας, ὅ,τι δῆποτε
καὶ ἂν ὑποφέρητε ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΟΝΕΙΟΝ ΓΑΛΑ

Μετά τινα διακοπὴν ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ
Φωκίων τὸν ἐνθύμισε τὸν σύγχρονόν του Δημοσθένην,
τὸν μέγαν ῥήτορα τῶν Ἀθηναίων, ὅστις πλήρης ζωῆς
φιλοπατρίας, ἐνδόξως ἠγωνίσθη διὰ τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ
εὐγλωττίας ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας κατὰ τῶν
κατακτητικῶν σχεδίων τοῦ Φιλίππου.

Κατηγορηθεὶς καὶ ὁ Δημοσθένης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του
καὶ καταδικασθεὶς, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς Ἀθή-
νας καὶ νὰ ζῇ εἰς τὰ ξένα.

Ἀλλ' ἂν καὶ τὸ σῶμά του ἦτο μακρὰν τῆς πατρίδος
του, ὁ νοῦς ὅμως καὶ ἡ καρδίᾳ του ἦσαν πάντοτε εἰς τὰς
Ἀθήνας. Πολλάκις δέ, ὡς βεβαιώνει ὁ Πλούταρχος, ἐκ
τῆς Τροιζῆνος καὶ τῆς Αἰγίνης, ὅπου ἔζη ἐξόριστος,
ἔστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων πρὸς τὴν κατα-
δικάσαν αὐτὸν πατρίδα.

Ἐνῶ διήρκει ἡ ἐξορία του, ἐφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ
εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐνθαῖ-
ρυνθέντες δὲ ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης οἱ Ἀθηναῖοι ἠθέ-
λησαν ν' ἀναστατώσωσι τὰς ἑλληνικὰς πόλεις κατὰ τῆς
Μακεδονικῆς δυναστείας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον
ἔστειλαν πρέσβεις εἰς διαφόρους πόλεις.

Ὁ δὲ φιλόπατρις Δημοσθένης, λησμονῶν τὴν κατ' αὐ-
τοῦ καταφορὰν τῶν συμπολιτῶν του, ἔτρεξε προθύμως
πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν πρέσβεων τῆς πατρίδος του.

τὴν Ἀρκαδίαν τότε ὁ Πυθέας ἀντικρούων τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων εἶπε μεταξὺ ἄλλων ὅτι «καθὼς εἶναι ἀξιολύπητος οἰκία τις, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰσερχομένη τὸ γάλα τῆς ὄνου, τὸ ὁποῖον πρὸς τροφήν τῶν ὀφθισιαυτῶν δίδεται, ἐπίσης ἀξιολύπητοι εἶναι καὶ αἱ πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰσερχομένους τοὺς πρέσβεις ἐξ Ἀθηναίων.»

Ὁ δὲ ἐξόριστος Δημοσθένης, ἀπαντῶν εἰς τὸν Πυθέαν, καὶ ὑπερασπιζόμενος τοὺς συμπολίτας του, εὐφυῶς καὶ πατριωτικώτατα εἶπε τὰ ἑξῆς, «καθὼς τὸ ὄνειον γάλα εἰσάγεται εἰς τὰς οἰκίας πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων εἰσέρχονται εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν.»

Ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἔμαθον τοὺς πατριωτικοὺς αὐτοὺς λόγους, ἀμέσως ἀπεφάσισαν τὴν ἀνάκλησίν του, καὶ ἔστειλαν ἐπίτηδες τριήρη, διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα του.

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ὁ ἐξόριστος ἔφθασεν εἰς Πειραιᾶ, ὅλη ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων κατέβη εἰς τὸν λιμένα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Δημοσθένους· ἀνατείνας δὲ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἀνέκραξεν ὅτι «ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ εὐτυχεστέρα τῆς ζωῆς του.»

Ἰδοὺ ἡ ἀμοιβή, ἡ δόξα, καὶ ὁ θρίαμβος τῆς ἀμνησικαχίας καὶ τῆς φιλοπατρίας!

Ἐν τούτοις ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει, καὶ ὁ Γεροστάθης ἠθέλησε νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν κωμόπολιν. Ἐνῷ δὲ ἐπεστρέφομεν μᾶς διηγῆθη καὶ τὰ ἑξῆς περὶ Ἀριστείδου καὶ Κίμωνος.

Ὅραϊον παράδειγμα ἀμνησικακίας καὶ πραότητος παρυσιάζει, παιδία μου, καὶ ὁ βίος τοῦ δικαίου Ἀριστείδου.

Ὁ Ἀριστείδης διὰ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀφιλοχρηματίας, τῆς φρονήσεως, καὶ τῆς φιλοπατρίας του μεγίστην ὑπόληψιν καὶ ἐπιβρόχην εἶχεν ἀποκτήσει ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν· ἀλλὰ τινες παρέστησαν ὥς ἐπικίνδυνον εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τὴν τοιαύτην τοῦ Ἀριστείδου ὑπεροχὴν, καὶ οὕτω κατέπεισαν τὸν λαὸν νὰ ἐξοστρακίσῃ τὸν δίκαιον αὐτὸν ἄνδρα ἐπὶ δεκαετίαν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅτε δὲ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐξορίαν του ἔγραφον ἐπὶ τῶν δοτράκων τὸ ὄνομά του, διὰ νὰ δώσωσι τὴν κατ'αὐτοῦ ψήφον των, χωρικός τις ἀγράμματος ἐπλησίασεν αὐτόν, καὶ παρυσιάσας τὸ δοτρακὸν του, τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα Ἀριστείδης.

— Καὶ τί κακὸν ἔπαθες ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου; ἠρώτησε τότε τὸν χωρικὸν ὁ Ἀριστείδης.

— Οὐδέν, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, οὐδὲ γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι ἀκούων ἀπανταχοῦ ὀνομαζόμενον αὐτὸν Δίκαιον.

Ὁ Ἀριστείδης δὲν ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ χωρικοῦ· οὐδὲ νὰ μεταβάλῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ κατεδέχθη· ἀλλὰ σεβασθεὶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψήφου, ἔγραψεν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ δοτράκου τὸ ὄνομά του, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸ εἰς τὸν χωρικόν.

Ἐξερχόμενος δὲ ἐξόριστος ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, οὐχὶ διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἔργῃ τῶν θεῶν κατὰ τῶν ἀχαρίστων συμπολιτῶν του, ἀλλὰ διὰ νὰ εὐχθῇ διαρκῆ καὶ μόνιμον εὐτυχίαν εἰς

τὴν ἐξορίζουσιν αὐτὸν πατρίδα. « *Εἰθι*, εἶπεν, οἱ συμπολιταί μου, εὐτυχοῦντες πάντοτε, νὰ μὴ ἀναγκασθῶσι ποτὲ νὰ ἐνθυμηθῶσι τὸν Ἀριστείδην ! »

Τοιαῦται χριστιανικαὶ τῶντι εὐχαὶ μόνον ἀπὸ καρδίας εὐγενεῖς, ἀμνησικάκους, καὶ φιλοπάτριδας δύνανται νὰ ἐξέλθωσιν.

Ἄν καὶ ἡμεῖς, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, δὲν μορφώσωμεν τοιαύτας τὰς καρδίας, οἱ μὲν ἐχθροὶ δικαίως θέλουν μᾶς ἀποκαλεῖ ἀναξίους ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων προγόνων μας, ἡ δὲ πατρίς ματαίως θέλει περιμένει ἡμέρας νέας δόξης καὶ εὐτυχίας.

Οὐχὶ δὲ μόνον διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν εὐχῶν του, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων ἀπέδειξεν ὁ Ἀριστείδης τὴν ἀμνησικακίαν τῆς ἐναρέτου ψυχῆς του.

Ὅτε, εὐρισκόμενος ἐξόριστος εἰς Αἰγίνα, εἶδεν ἐκεῖθεν τὸν Περσικὸν στόλον πλησιάζοντα εἰς τὴν Σαλαμίνα, φοβηθεὶς μήπως οἱ συμπολιταί του, κατακλειόμενοι ἐξαίφνης, καταστραφῶσιν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ διακινδυνεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν του ζωὴν πρὸς σωτηρίαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ ἀντιπάλου του Θεμιστοκλέους. Ἐμβαίνει λοιπὸν εἰς πλοiάριον, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἰκτότους τῆς νυκτός, ἀτρόμητος διαπλέει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· φθάνων δὲ εἰς τὴν Σαλαμίνα ἀνακοινώνει ἀμέσως πρὸς τὸν ἐχθρόν του Θεμιστοκλέα τὴν προσέγγισιν τοῦ Περσικοῦ στόλου καὶ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ὅπως ὡς ναύαρχος διατάξῃ τὰ δέοντα.

Ὅτε δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξήγησε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἡ προσέγγισις τῶν Περσῶν ἦτο ἴδιον αὐτοῦ στρατήγημα, ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ πολεμήσωσιν ἐντὸς τῶν στενῶν, δ

Ἀριστείδης παρεδέχθη ὡς ἁρθότατον τὸ σχέδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἃν καὶ σχέδιον τοῦ ἀντιζήλου καὶ ἀντιπάλου του, καὶ ὑπεστήριξεν αὐτὸ ὅλαις δυνάμεσιν ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ποταπὰ καὶ ὀλέθρια αἰσθήματα τῆς ἀντιζηλίας, τῆς ψευδοφιλοτιμίας, καὶ τοῦ φθόνου ἦσαν ὅλως ἄγνωστα εἰς τὴν εὐγενῆ ψυχὴν τοῦ Ἀριστείδου.

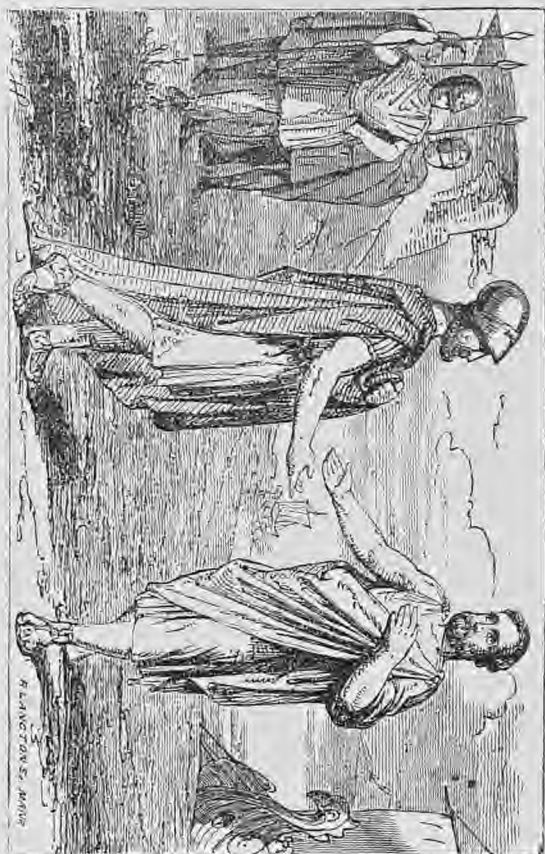
Τείνας δὲ τότε τὴν δεξιάν του πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, εἶπε τοὺς ὠραίους ἐκείνους λόγους, τοὺς ὁποίους πᾶς ἀληθὴς Ἕλλην πρέπει νὰ διατηρῇ ζωηροὺς εἰς τὴν μνήμην του, ὡςάκις περὶ πατρίδος πρόκειται. « Ἄς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος, ὦ Θεμιστόκλεις, τὰς ματαίας καὶ νεανικὰς ἀντιζηλίας· ἄς σωφρονισθῶμεν· ἄς θυσιάσωμεν προθύμως τὰ πάθη μας ἐνώπιον τῆς πατρίδος, καὶ ἄς φιλοτιμηθῶμεν νὰ συντελέσωμεν ἀμφότεροι εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῆς, σὺ μὲν στρατηγῶν ἐγὼ δὲ προθύμως ὑπακούων καὶ συμβουλεύων. »

Ὁ Θεμιστοκλῆς συγκινηθεὶς ἠσπάσθη τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ ὠφελθεὶς ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν, ἀπὸ τὴν εἰλικρινῇ συνδρομῇ, καὶ ἀπὸ τὰς φρονίμους συμβουλὰς του, κατώρθωσε τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος, ἣτις καὶ τὴν Ἑλλάδα ἔσωσε, καὶ τὸν Θεμιστοκλέα ἀπηθανάτισεν.

Ὁ ἐξόριστος λοιπὸν Ἀριστείδης, οὐχὶ μόνον κακὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν ἀνταπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του διεκινδύνευσε, καὶ ἀνδρείως ἠγωνίσθη πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος του καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ἐχθροῦ του Θεμιστοκλέους.

Ἄν δὲν ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, τοιούτους ἐναρέτους, φιλοπάτριδας, καὶ ἀμνησικάκους

Ἀρξάνουσα σωτηρίου καὶ χαλῆς ψιδονικίας πρὸς ἀλλήλους ἀνελθόν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἄνδρας, θυσιάζοντας προθύμως τὰ ἰδιαίτερα πάθη των εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, ὥς μὴ ἐλπίζωμεν, παιδίᾳ μου, ἐθνικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἐθνικὴν εὐημερίαν

Η ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΞΟΡΙΣΤΟΥ ΚΙΜΩΝΟΣ.

Καθὼς ὁ Ἀριστείδης ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην του, τοιοῦτοτρόπως μετὰ τινὰς χρόνους ἐξωρίσθη καὶ ὁ ἔνδοξος Κίμων ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἦτο φίλος τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐπομένως ἐπικίνδυνος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Καθὼς δὲ ὁ Ἀριστείδης, οὐχὶ μόνον δὲν ἠγανάκτησε κατὰ τῆς πατρίδος του ἐξορισθεὶς, ἀλλ' ἠγανάκτησεν, καὶ διεκινδύνευσεν πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Κίμων, μιμούμενος τὸ ἀξιότιμον παράδειγμα τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου ἀνδρὸς καὶ προσωπικοῦ φίλου του, δὲν ἐμνησιμάχησε κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καλὸν ἀντὶ κακοῦ ἠθέλησε νὰ τοῖς ἀνταποδώσῃ.

Ἐνῶ ἦτο ἐξόριστος, μάχη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν ἐπρόκειτο νὰ συγκροτηθῇ εἰς τὴν Βοιωτίαν.

Ἰδοὺ περίστασις ἀρμοδίᾳ πρὸς ἐκδίκησιν εἶπεν ὁ Κίμων· καὶ ἐνδυθεὶς ἀμέσως τὴν πανοπλίαν του, τρέχει εἰς τὸ στρατόπεδον, οὐχὶ τῶν φίλων του Σπαρτιατῶν, ἀλλὰ τῶν ἐχθρῶν του Ἀθηναίων, ὅπως συναγωνισθῇ καὶ θυσιασθῇ μετ' αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἀπέκρουσαν τὴν αὐθόρμητον ταύτην καὶ γενναίαν συνδρομὴν τοῦ ἐξορίστου Κίμωνος, καὶ διέταξαν αὐτὸν ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ στρατοπέδου.

Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ Κίμων δὲν ἀγανακτεῖ κατὰ τῶν

δυσπίστων συμπολιτῶν του· ἀπ' ἐναντίας παρακαλεῖ θερμῶς ἑκατὸν πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς αὐτὸν φίλους του ν' ἀγωνισθῶσι γενναίως, ὅπως ἡ πατρίς θριαμβεύσῃ.

Οἱ ἑκατὸν αὐτοὶ φίλοι του, ὑπακούσαντες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κίμωνος, καὶ ἀγωνισθέντες ἀνδρείως, ἔπεσαν ἅπαντες εἰς τὴν μάχην θύματα ἑνδοξά τῆς φιλοπατρίας των.

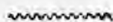
Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀμέσως τότε διέταξαν τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδον τοῦ Κίμωνος, ἐννοήσαντες ὅτι, ἂν ὁ Κίμων ἡγάπα τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ αὐστηρὰ ἦθη τῶν Σπαρτιатῶν, τὴν πατρίδα του ὅμως ἐλάτρευεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπίγειον ἀγαθόν.

Ὅποια διαφορὰ μεταξὺ Κίμωνος, Ἀριστείδου, Φωκίωνος, καὶ Δημοσθένους, καὶ τινων ἐκδικητικῶν ἀνδραρίων, τὰ ὅποια, τυφλωμένα ἀπὸ φιλαρχίαν, φιλοχρηματίαν, καὶ φθόνον, διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τὰ μοχθηρὰ των πάθη, ἐξυβρίζουν ἐν τῇ παραφορᾷ των, συκοφαντοῦν, προδίδουν, ληστεύουν, καὶ δολοφονοῦν οὐχὶ μόνον τοὺς ἀντιπάλους, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος αὐτῶν!

Διὰ τοῦ ἀκολούθου δὲ διστίχου μᾶς ἐκαλονύκτισεν ὁ γέρον κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην.

« Ἔσο γενναῖος πάντοτε, μνησικακὸς μὴ εἶσαι.

» Δίδοε καλὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ οὕτως ἐκδικεῖσαι. »

Ο ΙΕΡΩΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ.

« Καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς

« αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει,

« τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. »

(Σοφοκλέους.)

ΚΑΤΑ τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου 1820, ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προσεκάλεσεν ὁ Γεροστάθης μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν εἰς τὸ γεῦμά του τοὺς δέκα μεγαλήτερους μαθητὰς τοῦ σχολείου· μεταξὺ δὲ αὐτῶν συνηριθμεῖτο εὐτυχῶς καὶ ὁ γράφων τὰς παρούσας ἀναμνήσεις.

Πολλὰ διηγήθη κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀγαθὸς γέρων, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος. τῆς παρακμῆς, καὶ τῆς θλιβερᾶς πτώσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ φιλοπατρία, μᾶς εἶπεν, ἐδόξασαν καὶ ἀνύψωσαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἡ πολυτέλεια, ἡ φιλοπρωτία, καὶ ἡ διαφθορὰ ἐπέφεραν τὴν παρακμὴν τῆς. Ἡ διχόνοια καὶ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἐπροκάλεσαν τὰς ἐξωτερικὰς ἐπεμβάσεις, καὶ ἐπομένως τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους ὑποδούλωσιν αὐτῆς.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ὅμως κατέκτησε βαθμηδὸν τοὺς Ῥωμαίους κατακτητὰς, καὶ ἐξελληνίσας τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συσταθεῖσαν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, Ἑλληνικὴν ἐπὶ τέλους ἀνέδειξεν αὐτήν.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία, παραμελήσασα καὶ τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων τὴν ἐξάσκησιν, καὶ τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τὴν ἀνύψωσιν, καὶ τῆς φιλοπατρίας τὰ ζώπυρα, παρήκμασεν, ἐξησθένησε, καὶ κατεσφράφη.

— Ἄλλ' ἡ πατρίς, παιδία μου, εἶπεν ὁ γέρων, εἶναι

μήτηρ φιλόστοργος, τὴν ὁποίαν καὶ δούλην καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐτυχοῦσαν καὶ δυστυχοῦσαν ὀφείλομεν ν' ἀγαπῶμεν, τὸ πᾶν προθύμως ὑπὲρ αὐτῆς θυσιάζοντες.

«*Αὐτὴν ὥς ἔχωμεν ὡς τὸν τοῦν, αὐτὴν ὥς ἀγαπῶμεν,*

«*Καὶ ὅπου ἂν ὑπάγωμεν, ὥς μὴ τὴν λησμονῶμεν.*»

Γλυκύτατον καὶ ἐκφραστικώτατον εἶναι τῷ ὄντι τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος. Ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως ταύτης μᾶς ἐνθυμίζει τὸν πατέρα, ἡ δὲ κατάληξις, θηλυκὴ οὖσα, μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν μητέρα. Ἐὰν λοιπὸν ὀφείλωμεν ν' ἀγαπῶμεν καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μας, διπλασίαν ἀγάπην ὀφείλομεν πρὸς τὴν πατρίδα, ἥτις ἐντὸς ἑαυτῆς συνενώνει ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς, καὶ μετ' αὐτῶν ὅλους τοὺς προγόνους, ὅλους τοὺς συγγενεῖς, ὅλους τοὺς φίλους, ὅλους τοὺς συμπολίτας, ὅλον τὸ παρελθόν, καὶ ὅλον τὸ μέλλον ἡμῶν.

Ἄλλ' ὅταν λέγω πατρίδα, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον, δὲν ἐννοῶ τὴν κωμόπολιν, ἢ τὸ χωρίον, ἢ τὴν πόλιν, ἢ τὴν ἐπαρχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθημεν. Τὰ μῆλα τῆς μηλέας δὲν εἶναι προϊόντα τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ κλώνου ἢ τοῦ κλάδου αὐτῆς· εἶναι καρποὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δένδρου, ὅσον πολλαὶ καὶ ἂν ἦναι αἱ ῥίζαι, αἵτινες τὰ τρέφουν, ὅσον διάφοροι καὶ ἂν ἦναι οἱ κλάδοι ἢ οἱ κλώνοι, οἵτινες τὰ φέρουν. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἅπαντες οἱ Ἕλληνες εἶναι καρποὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δένδρου, τέκνα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μεγάλης μητρός, καὶ ἐπομένως ἀδελφοὶ ἀδιάσπαστοι.

Ἡ πρὸς τὴν κοινὴν δὲ ταύτην μητέρα, ἡ πρὸς τὴν μεγάλην πατρίδα ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη ἀποτελεῖ τὴν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὴν ἀρετὴν τῆς φιλοπατρίας.

Ἀλλὰ καθὼς δὲν εἶναι ἀληθὴς χριστιανὸς ὅστις, πιστεύων εἰς Χριστόν, δὲν ἀποδεικνύει τὴν πίστιν του ταύτην διὰ τῶν χριστιανικῶν του ἔργων, τοιοῦτοτρόπως οὔτε φιλόπατρις εἶναι ὅστις, λέγων ὅτι ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα, δὲν προσπαθεῖ διὰ πατριωτικῶν ἔργων ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀγάπην του ταύτην.

Ὁ ἀληθῶς φιλόπατρις χρεωστεῖ οὐχὶ μόνον νὰ μὴ βλάπτῃ τὴν πατρίδα του διὰ τῆς κακοηθείας καὶ τῶν παθῶν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς, τῶν κόπων, τῶν ἀγώνων, καὶ τῶν θυσιῶν του χρεωστεῖ ν' ἀποκαθίσταται πάντοτε ὠφέλιμος εἰς αὐτήν.

Οἱ ἔνδοξοι πρόγονοί μας ἐκκληροδότησαν εἰς ἡμᾶς παρδειγμάτα ἀξιοθαύμαστα καὶ ἀξιομίμητα ἀληθοῦς φιλοπατρίας.

Διὰ νὰ θαυμάσητε δὲ τὸ ὕψος καὶ τὸ κάλλος τῆς φιλοπατρίας των, θέλω σᾶς διηγηθῇ τινὰ ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων, εὐελπὶς ὅτι τὸ ἱερὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ἐθέρμανε τὰς καρδίας τῶν προγόνων μας πρὸς δόξαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, θέλει θερμάνει καὶ τὰς ἰδικὰς σὰς καρδίας πρὸς παρηγορίαν τῆς φίλης πατρίδος.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΔΡΟΥ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ Ἀθηναῖοι, πρὶν ἢ δημοκρατηθῶσιν, ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅτε δὲ ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς, εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἐπαπεύλουν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ᾗθελον δικφυλάξῃ τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν πρὸς σωτηρίαν τῆς φίλης πατρίδος του.

Ὅθεν ἐνδυθεὶς ὡς χωρικός προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν· ἐκεῖ δὲ διερεθίζων καὶ προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, κατορθώνει ἐπὶ τέλους νὰ πληρωθῇ καιρίως ὑπ' αὐτῶν, καὶ οὕτω ν' ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ἅμα πληροφορηθέντες ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος, καὶ ὅτι ὁ κατὰ τὸν χρησμόν ὄρος τῆς ἐπιτυχίας των ἐματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν, αἱ δὲ Ἀθῆναι ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδία μου, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον, ἡ δὴ ναμὶς τοῦ καλοῦ παραδείγματος! Καὶ διὰ τοῦτο πιστεύω ὅτι τὴν εὐγενῆ φιλοπατρίαν τοῦ Κόδρου καὶ τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς του ἐπροκάλεσεν ἡ πρὸ αὐτοῦ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου.

Τίς ἦτο ἡ Ἀγραυλος, καὶ ποία ἡ πατριωτικὴ τῆς θυσία; ἠρωτήσαμεν τότε τὸν Γεροστάθην. Αὐτὸς δὲ μᾶς ἀπεκρίθη τὰ ἑξῆς.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ.

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέρκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ἐνῷ δὲ αὕτη ἔζη ἡς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν εἰς δὲ Ἀθηναῖοι κινδυνεύοντες ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον τί πρέπει νὰ πράξωσιν ὅπως νικήσωσι καὶ σωθῶσι.

Τὸ δὲ μαντεῖον ἀπάντησεν ὅτι τότε μόνον βέλουν ν-

χήσει καὶ σωθῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ τις ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλὸς, συναισθανομένη σφοδρὸν τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν εἰρημένον χρησμόν, καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν ζωὴν τῆς πρὸς σωτηρίαν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ὅπως διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν φίλην πατρίδα τῆς.

Εὐγνωμονοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἥρωϊκὴν ταύτην θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ διαιωνίσωσι τὴν μνήμην τῆς, ἐσύστησαν καὶ ἐώρταζον ἕκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας ἑορτὴν δημόσιον, Ἀγραύλια καλουμένην. Ἀνήγειραν δὲ πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἥρωίδος ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὠρκίζοντο ὅτι θέλουν ὑπερασπίζει μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τοὺς συμπολίτας τῶν, τὴν θρησκείαν τῶν, τὴν πατρίδα τῶν, καὶ τοὺς νόμους αὐτῆς.

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ.

Ὁ Γεροστάθης τότε, λαβὼν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ βιβλίον, μᾶς ἀνέγνωσεν ἑλληνιστί, καὶ ἀκολουθῶς μᾶς ἱξήγησε τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ παῖδες, γινόμενοι ἑφηβοί, ὠρκίζοντο. Ἰδοὺ δὲ καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι τὰ διαλαμβανόμενα ἐντὸς τοῦ ὅρκου τούτου·

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύρει τὰ ὅπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θέλω ἀγωνίζεσθαι

πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θέλω τιμᾷ καὶ ὑπερασπίζει τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς ἐμφρόνως κρίνοντας, καὶ θέλω εἶσθαι εὐπειθὴς εἰς τὴν πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ Θεοὶ ἔστωσαν μάρτυρες τούτων ! »

Τοιοῦτον ὅρκον, τοιαύτας ἱερὰς ὑποσχέσεις χρεωστέον εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὑμεῖς, φίλτατοι νέοι, μᾶς εἶπεν Γεροστάθης. Ὑποσχέθητε καὶ σεῖς ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι θέλετε ἀγαπᾶ πάντοτε τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν ὑμῶν. Ὑποσχέθητε ὅτι πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν προθύμως θέλετε θυσιάσει καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ὑμῶν. Ὑποσχέθητε ὅτι προθύμως θέλετε καὶ σεῖς ὑπακούει εἰς τοὺς ἱκανωτέρους ὑμῶν. Ἔστε δὲ βέβαιοι ὅτι ἐὰν τηρήσῃτε τὰς ὑποσχέσεις σας ταύτας, δὲν θέλει βραδύνει νὰ εὐδαιμονήσῃ καὶ νὰ δοξασθῇ ἡ σήμερον τεθλιμμένη πατρίς.

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς μεγαλοφώνως τὸν ὅρκον τῶν νέων ὠρκίσθημεν πάντες, καὶ τὴν γενναιότητα τῆς Ἀγραύλου δὲν ἐπαύσαμεν θαυμάζοντες.

Ὁ δὲ Γεροστάθης ἐπράσθεσεν ὅτι καὶ ἄλλαι Ἑλληνίδες, ἐμπνεόμεναι ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς καὶ ὑψηλοῦ αἰσθηματος τῆς φιλοπατρίας, καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ τὴν γυναικεῖον φύλον ἐτίμησαν καὶ ἐδόξασαν. Μᾶς διηγῆθαι δὲ τὰ ἐξῆς περὶ τῆς Τελεσίλλας, τῆς Ἀρχιδαμίας, καὶ τῆς Κρατησικλείας

Η ΑΓΓΕΙΑ ΤΕΛΕΣΙΛΛΑ.

Τελεσίλλα, Λυρική ποιήτρια ἐξ Ἀργους, εἶχε κατὰ

δίαν εὐαίσθητον, ἐξευγενισθεῖσαν διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μαθήσεως· ἔχουσα δὲ τοιαύτην καρδίαν ἡγάπα θερμῶς τὴν πατρίδα της. Ὅθεν, ὅτε οἱ Ἀργεῖοι εἶχον πόλεμον κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ἡ Τελέσιλλα κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ τάγμα ἐξ Ἀργείων γυναικῶν, καὶ τεθεῖσα ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ, συνηγωνίσθη ἀνδρείως μετὰ τῶν συμπολιτῶν της, ἐξάπτουσα τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν γενναίότητα αὐτῶν διὰ τε τῆς ποιητικῆς λύρας καὶ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς παραδείγματος.

Τοιοιουτρόπως οἱ Σπαρτιαῖται ἐνικήθησαν, καὶ εἰς τὴν Τελέσιλλαν προσεφέρθη ὁ στέφανος τῆς νίκης. Ἐντὸς δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης ἀνήγειραν οἱ Ἀργεῖοι τὸ ἄγαλμα τῆς ἡρωίδος, φέρον τὰ ἐμβλήματα τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἡρωϊκῆς φιλοπατρίας.

Ὁρθότατα ἔλεγεν ὁ σοφὸς Σόλων, ὅτι « ἐκεῖναι αἱ πόλεις εὐδαιμονοῦν, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μὲν ἀγαθοὶ τιμῶνται, οἱ δὲ κακοὶ τιμωροῦνται. » Ἐνόσω οἱ Ἕλληνες ἐτίμων τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φιλοπατρίαν, ἀπαθανατίζοντες δι' εἰκόνων καὶ ἀνδριάντων τὰς Τελεσίλλας καὶ τοὺς ἄλλους εὐεργέτας τῆς πατρίδος, ἡ Ἑλλὰς νητύχει καὶ ἐδοξάζετο· παρήκμασε δὲ καὶ κατεστράφη ὅτε οἱ μὲν μοχθηροὶ καὶ διεφθαρμένοι, οἱ ἀμαθεῖς καὶ οἱ ἄρπαγες Κλέωνες καὶ Δημάδαι ἐτιμήθησαν, οἱ δὲ ἐνάρετοι Σωκράται καὶ Φωκίωνες ἐπινον ἐν τῷ δεσποτηρίῳ τὸ κώνειον.

Αἱ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΔΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΡΟΥ.

Ὁ Πύρρος, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἠπειρον περὶ τὰ 300 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἀνεφάνη ὁ μεγαλύτερος στρατιωτικὸς ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του. Δις ἐνίκησε τοὺς Μακεδόνας, καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας ἐβασίλευσε.

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Γ΄.)

Μεταβὰς δὲ μετὰ τῶν στρατῶν του εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς διαφόρους μάχας κατετρόπωσε τοὺς Ῥωμαίους ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἠπειρον, καὶ τότε ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον· πολιορκήσας δὲ τὴν Σπάρτην, ἐπαπεῖλει ἔφοδον κατ' αὐτῆς.

Τότε αἱ γυναῖκες τῆς Σπάρτης, μαθοῦσαι ὅτι ἡ Γερουσία ἐπρόκειτο νὰ διασώσῃ αὐτὰς εἰς τὴν Κρήτην, ὅλαι μετ' ἀγανακτήσεως ἀπέκρουσαν τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν. Ἡ δὲ Ἀρχιδαμία ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, καὶ ξίφος κρατοῦσα, παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, καὶ ἐβεβαίωσεν αὐτὴν ὅτι, *ἐὰν ἡ Σπάρτη πρόκηται νὰ χαθῇ, οὐδεμία Σπαρτιατὶς θέλει νὰ ἐπιζήσῃ.* Ἀμέσως δὲ μικραὶ καὶ μεγάλαι, παρθένοι καὶ σύζυγοι μετέβησαν εἰς τὰ προχώματα τῆς Σπάρτης, ὅπου οἱ στρατιῶται εἶχον ἀρχίσαι νὰ κατασκευάζωσι τάφρον μεγάλην πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς περιμενομένης ἐφόδου τοῦ Πύρρου· ἐργασθεῖσαι δὲ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς δραστηρίως, ἀπεπεράτωσαν αὐταὶ τὴν τάφρον, ὅπως δώσωσιν εἰς τοὺς ἄνδρας καιρὸν ἀναπαύσεως πρὸς ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεων τῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐφόδου.

Ὅτε δὲ τὴν αὐγὴν ἡ ἔφοδος ἤρχισεν, αἱ Σπαρτιατίδες, μένουσαι εἰς τὴν μάχην πλησίον τῶν στρατιωτῶν, ὑπηρέτουν αὐτούς, προσφέρουσαι βέλη, ἀκόντια, τροφήν, καὶ ὕδωρ· συγχρόνως δὲ ἐπεριποιοῦντο τοὺς πληγωμένους, καὶ ἐνεψύχονον τοὺς μαχομένους, λέγουσαι πρὸς αὐτούς.
 « Ἐνδοξος θέλει εἶσθαι ἡ νίκη σας, ἐὰν μαχόμενοι νική-
 » σητε ἐνώπιον τῆς Σπάρτης, ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς
 » πατρίδος· γλυκύτατος δὲ θέλει εἶσθαι ὁ θάνατός σας,
 » ἐὰν μαχόμενοι ὑπὲρ πατρίδος πέσητε εἰς τὰς ἀγκάλας

» τῶν μητέρων, τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν θυγατέρων σας. »

Τοιοιουτρόπως ἡ Σπάρτη ἐσώθη διὰ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς φιλοπατρίας τῶν γυναικῶν της· ὁ δὲ Πύρρος ἀποκρουσθεὶς ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ.

Τόσον θαυμασία εἶναι ἡ δύναμις τῆς φιλοπατρίας, ὥστε καὶ αὐτὰς τὰς γυναῖκας ἀναδεικνύει ἀνδρείας, μεγαλοψύχους, καὶ τῆς πατρίδος σωτείρας!

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω διηγήθη ὁ γέρων καὶ τὰ ἐξῆς·

Η ΚΡΑΤΗΣΙΚΛΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ.

Ὅτε ἡ Σπάρτη ἐπολέμει κατὰ τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας καὶ κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης ἠναγκάσθη νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ τῷ στείλῃ εἰς τὴν Αἶγυπτον ὁμήρους τὰ τέκνα καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ἐυστέλλετο ἐπὶ τινὰ καιρὸν ὁ Κλεομένης νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Πολλάκις εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κρατησίκλειας διὰ νὰ τῇ ἀνακοινώσῃ ὁποῖαν θυσίαν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῆς τὸ συμφέρον τῆς Σπάρτης· ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν μητέρα του ἀγάπη τῷ ἐπέβαλλε σιωπὴν.

Ἐπὶ τέλους ὅμως ὁ ἔρως τῆς πατρίδος ὑπερίσχυσε, καὶ ὁ Κλεομένης ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν Κρατησίκλειαν τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου.

Ἡ δὲ φιλόπατρις Σπαρτιάτις ἀπήντησεν « Ἐὰν αὐτὸ » τὸ σῶμά μου, στελλόμενον εἰς τὴν Αἶγυπτον ἢ ἄλλα-

» χοῦ, δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το,
 » στείλέ το τὸ ταχύτερον, πρὶν ἢ διαλυθῇ ὑπὸ τοῦ γή-
 » ρατος, μένον ἐνταῦθα ἄχρηστον καὶ ἀνωφελές εἰς τὴν
 » πατρίδα του. »

Ὅτε δὲ ἡ Κρατησίκλεια, μεταβᾶσα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμα νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν Ἀχαιῶν, φοβούμενος μήπως ἡ μήτηρ καὶ τὰ τέκνα του κακοποιηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἔγραψεν ἀμέσως πρὸς τὸν Κλεομένην τὰ ἀξιοθαύμαστα ταῦτα λόγια « Πρᾶξον τὰ πρόποντα καὶ τὰ συμφέροντα εἰς τὴν » Σπάρτην· μὴ καταδεχθῆς δὲ ποτὲ νὰ βλασφημῇς ἡ πατρίς » χάριν μιᾶς γραΐας καὶ τινων παιδαρίων. »

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες! Ἐχοντες δὲ οἱ προπάτορες ἡμῶν τοιαύτας μητέρας, δικαίως διεκρίθησαν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγίστην φιλοπατρίαν των.

Αἱ μητέρες, οὐχὶ μόνον νήπια τρέφουν τὰ τέκνα των, ἀλλὰ καὶ πρῶτοι διδάσκαλοι, καὶ πρῶτοι παιδαγωγοὶ αὐτῶν εἶναι. Αἱ δὲ πρῶται ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας εἰς τὴν τρυφερωτέραν ἡλικίαν λάβωσι τὰ παιδία, κανονίζουν ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτῶν.

Εὐτυχεῖς λοιπὸν αἱ κοινωνίαι, εἰς τὰς ὁποίας αἱ μητέρες, ἀφοῦ μὲ τὸ γλυκὺ γάλα τοῦ στήθους των θρέψωσι τὰ τέκνα των, ποτίζουσιν ἀκολούθως αὐτὰ καὶ μὲ τὸ ἔτι γλυκύτερον γάλα τῆς ἀρετῆς, τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλοπατρίας!

Ἀκολούθως διηγήθη τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Θρασυβούλου καὶ Πελοπίδου.

Ο ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΤΥΡΑΝΝΩΝ.

Ἐνθυμίσθε βεβελίως ἀπὸ τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς

Ἱστορίας πῶς ἐτελείωσεν ὁ ὀλέθριος Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Ὁ στρατηγὸς τῆς Σπάρτης Λύσανδρος, ἀφοῦ κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, ἐκυρίευσεν τὸν Πειραιᾶ, κατηδάφισε τὰ μακρὰ τείχη, καὶ καταλύσας τὸ ἐλεύθερον πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων, καθυπέταξεν αὐτοὺς ὑπὸ τὸν σκληρὸν ζυγὸν τῶν Τριάκοντα Τυράννων.

Ἄλλ' ὁ Θρασύβουλος, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ἔχῃ πατρίδα δούλην καὶ ὑπὸ αἰμοδόρων τυράννων κατασπαραττομένην, ἀποφασίζει γενναίως τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς.

Ὅθεν συνεννοεῖται μυστικῶς μετ' ἄλλων φυγάδων, καὶ συγχρόνως μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις συμπολιτῶν του' προσελκύσας δὲ καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συνδρομὴν Θηβαίων τινῶν, κυριεῖται ἐξαίφνης τὴν Φυλὴν, χωρίον ὀχυρὸν τῆς Ἀττικῆς. Ἀποκρούων δὲ γενναίως τοὺς μισθωτοὺς στρατιώτας τῶν Τριάκοντα, μεταβαίνει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ὀχυρόνεται εἰς τὴν Μουνυχίαν, ἐπαπειλὼν ἐκεῖθεν τοὺς Τριάκοντα Τυράννους. Ἄλλ' οἱ Τύραννοι, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θρασυδείλοι, φεύγουν τότε ἔντρομοι μακρὰν τῶν Ἀθηναίων, καὶ οὕτως ὁ Θρασύβουλος ἐπαναφέρει τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπαλλάττων αὐτὴν ἀπὸ τὰ δεινὰ καὶ τὰ βάσανα τῆς τυραννίας.

Ο ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ ΕΛΕΓΘΕΡΟΝΩΝ ΤΑΣ ΘΗΒΑΣ.

Τὸ ἀξιομίμητον παράδειγμα τοῦ φιλοπάτριδος Θρασυβούλου ἐμιμήθη καὶ ὁ μέγας πολίτης τῶν Θηβῶν Πελοπίδας.

Δοξομανής, ἀλλ' ἀφιλότιμος, ὁ Θηβαῖος Λεοντίδας ἐθυ-

σίασεν ἐνώπιον τῆς φιλαρχίας του τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος του, καὶ διὰ προδοσίας αἰσχροῦς παρέδωκε τὸ φρούριον τῶν Θηβῶν, τὴν Καδμείαν, εἰς Σπαρτιατικὴν φρουράν.

Στηριζόμενος δὲ ἐπὶ τῆς Σπαρτιατικῆς ταύτης κατοχῆς, ἐκυβέρνηα ἀτίμως καὶ παρανόμως τὴν πατρίδα του.

Ὁ Πελοπίδας καὶ τινες ἄλλοι φιλοπάτριδες Θηβαῖοι, μὴ ὑποφέροντες τὸ αἶσχος τοῦτο τῆς Σπαρτιατικῆς κατοχῆς, ἐγκατέλιπον τὰς Θήβας καὶ προσέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἄν καὶ νέος τότε ὁ Πελοπίδας, φλεγόμενος ὁμως ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς πατρίδος ἔρωτος, ἀπεφάσισε τὸ πᾶν νὰ διακινδυνεύσῃ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Θηβῶν.

Ὅθεν, ποτὲ μὲν ὑπενθυμίζων εἰς τοὺς συμπολίτας του τὸ ἔνδοξον τοῦ Θρασυβούλου ἀνδραγάθημα, ποτὲ δὲ λέγων πρὸς αὐτοὺς ὅτι αἰσχροὶ καὶ ἀνόσιοι εἶναι γὰρ παρὰ μὲν ὁ πολίτης τὴν πατρίδα του ἀτιμαζομένην ὑπὸ ξένων ὀπλων, καὶ ἄλλοτε ὅτι προτιμότερος ὁ ἔντιμος θάνατος παρὰ τὴν ἀτιμον ζωὴν, δὲν ἔπαυε προετοιμάζων καὶ ἐξάπτων καθ' ἡμέραν τοὺς Θηβαίους πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς δούλης πατρίδος τῶν.

Ὅτε δὲ τὰ πατριωτικὰ του σχέδια ὠρίμασαν, μεταβὰς μετὰ τῶν φίλων του εἰς τὰς Θήβας, κατάρθρωσε καὶ τὸν αἰσχρὸν προδότην Λεοντίδαν νὰ καταστρέψῃ, καὶ τὴν Σπαρτιατικὴν φρουράν ν' ἀποδιώξῃ, καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν φίλην πατρίδα του.

Δικαίως λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον τὴν λαμπρὰν ταύτην καὶ πατριωτικὴν πράξιν τοῦ Πελοπίδου *ἀδελφὴν* τῆς τοῦ Θρασυβούλου.

Ἐκτοτε ὁ Πελοπίδας δὲν ἔπαυσεν ἀγωνίζεσθαι καὶ διακινδυνεύων μετὰ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου του Ἐπαμεινώνδου ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς φιλτάτης πατρίδος του.

Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ αὐταπάρνησίς του, ὥστε ὅτε ποτὲ ἡ σύζυγός του μετὰ δακρύων παρεκάλει αὐτόν, ἔξερχόμενον εἰς ἐκστρατείαν, νὰ προσέχῃ τὴν ζωὴν του, « ὦ γύναι, εἶπε πρὸς αὐτήν, χρέος τῶν ἀρχηγῶν εἶναι τὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων, καὶ οὐχὶ περὶ τῆς ἰδικῆς των. »

Ἀπελούθως ὁ Γεροστάθης μᾶς ὠμίλησε καὶ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους, τὸν ὁποῖον τοσοῦτῳ μᾶλλον πατριωτικὸν ἐθεώρει, καθ' ὅσον ὁ ἐνάρετος οὗτος ἀνὴρ δὲν ἀπέθανεν εἰς τὸν ἐνθουσιώδη βρασμὸν μάχης τινός, ἀλλ' ἡσύχως καὶ ἐσκεμμένως ἐντὸς τῆς φυλακῆς ἐπροτίμησε νὰ πῇ τὸ κώνειον, παρὰ νὰ βλάβῃ τὴν φιλτάτην πατρίδα του, δίδων παράδειγμα ἀσεβείας πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς διὰ τῆς δραπετεύσεώς του.

Ἰδοὺ δὲ ὅσα περὶ αὐτοῦ διηγήθη.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΔΕΣΜΩΤΗΡΙῳ.

Ἐνῶ ὁ Σωκράτης, καταδικασμένος εἰς θάνατον, ἐπερίμενεν ἀταράχως ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ πῇ τὸ θανατηφόρον κώνειον, οἱ φίλοι καὶ μαθηταὶ του, μὴ ὑποφέροντες νὰ ἴδωσι τὸν ἐνάρετον διδάσκαλόν των ἀποθνήσκοντα ἀδίκως, προητοίμασαν ἐν ἀγνοίᾳ του ὅλα τὰ μέσα τῆς δραπετεύσεώς του, καὶ τῆς εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἀσφαλοῦς διασώσεως αὐτοῦ.

Ἀγγὴν τινα ἐγειρόμενος ὁ Σωκράτης ἐν τῇ φυλακῇ ἀπὸ

τὸν ἥσυχον ὕπνον, τὸν ὁποῖον μόνον οἱ ἐνάρετοι καὶ εὐ-
 συνείδητοι ἄνδρες καὶ κατ' αὐτὴν τὴν παραμονὴν τοῦ
 θανάτου των δύνανται νὰ κοιμῶνται, βλέπει καθήμενον
 πλησίον τῆς κλίνης του τὸν φίλτατον μαθητὴν του Κρί-
 τωνα, ὅστις ἀπὸ τὰ χαράγματα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸ
 δεσμωτήριον, διὰ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν διδάσκαλόν του
 ὅτι τὴν ἐπιούσαν ἐπρόκειτο νὰ τῷ δώσωσι τὸ κῶνειον,
 καὶ συγχρόνως διὰ νὰ καταπείσῃ αὐτὸν νὰ φύγῃ ἐκ
 τῆς φυλακῆς, καθόσον τὰ πάντα ἦσαν ἤδη πρὸς τοῦτο
 ἑτοιμα.

Ἀλλ' ὁ Σωκράτης, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς ἀκούει μὲ ἀταραξίαν
 τὴν ἀγγελίαν τοῦ ἐπικειμένου θανάτου του, ἀποκρούει
 ἀφ' ἐτέρου τὴν ιδέαν τῆς δραπετεύσεως καὶ τὰς παρα-
 κλήσεις τοῦ Κρίτωνος.

Ἡ εὐπειθεία εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὰς
 ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων ἦτο, κατὰ τὸν Σωκράτην, τὸ
 ἱερώτερον χρέος παντὸς πολίτου, ἀγαπῶντος ἀληθῶς τὴν
 πατρίδα του· ἐπροτίμησε λοιπὸν νὰ μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ
 καὶ νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του, παρὰ νὰ δραπετεύσῃ πα-
 ραβιάζων οὕτω τοὺς νόμους τῆς πατρίδος καὶ τὸ καθῆ-
 κον τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου.

Διὰ νὰ καταπείσῃ δὲ περὶ τούτου καὶ τὸν φίλον του
 Κρίτωνα, ὅστις ἐπέμενεν ἐπιθυμῶν τὴν διάσωσιν τοῦ δι-
 δασκάλου του, εἶπε πρὸς αὐτὸν τὰ ἑξῆς·

«Ἐάν, φίλε Κρίτων, ἤθελον ἀποφασίσαι νὰ δραπετεύσω
 ἐκ τῆς φυλακῆς, οἱ Νόμοι καὶ ἡ Πατρίς ἤθελον παρου-
 σιασθῇ ἐνώπιόν μου καὶ ἤθελον μὲ εἰπεῖ

« Τί κάμνεις, ὦ Σώκρατες ; Ἀπεφάσισας νὰ μᾶς κα-
 ταστρέψῃς ; Δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ »

Μητὴρ τε καὶ Πατὴρ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τιμιώτερον ἐστὶν ἡ Πατὴρ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κόλεις, όταν οί νόμοι της δὲν φυλάττωνται, όταν αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων της δὲν ἐκτελῶνται; Φρονεῖς ἴσως ὅτι σὲ ἡδίκησαμεν, καὶ δι' αὐτὸ θέλεις νὰ μᾶς παραβιάσῃς; Ἄλλ' ἐλησμώνησας τὴν διδασκαλίαν σου μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ; Ἡ Πατρίς, ὦ Σώκρατες, διὰ τῶν νόμων της καὶ διὰ τῶν φροντίδων της ἐγέννησεν, ἔθρεψεν, ἐξεπαίδευσεν καὶ σὲ καὶ τοὺς γονεῖς σου καὶ τοὺς προγόνους σου. Εἶσαι τέκνον μου, εἶσαι θρέμμα μου· πῶς λοιπὸν τολμᾷς νὰ μὲ βλάβῃς; Ἐὰν ὁ πατήρ σου ἢ ὁ διδάσκαλός σου σὲ ράπισωσιν, ἢ ἄλλως πως σὲ κακοποιήσωσιν, ἔχεις ποτὲ δικαίωμα νὰ ἐπιστρέψῃς κατ' αὐτῶν τὸ ράπισμα ἢ τὴν κακοποιῶσαν; Οὐχὶ βεβαίως. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ Πατρίς εἶναι πολὺ τιμιώτερον καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀπὸ ὅλων τοὺς προγόνους σου· ὅτι πρέπει νὰ σέβῃσαι καὶ νὰ περιποιῇσαι αὐτήν, καὶ τοι θυμωμένην καὶ ἄδικον, καὶ ὅτι εὐπειθῶς χρεωστεῖς νὰ πράττῃς πᾶν ὅ,τι ἡ Πατρίς διατάττει, καὶ νὰ πληγῶθῃς εἰς τὴν μάχην, ἢ καὶ ν' ἀποθάνῃς ὑπὲρ αὐτῆς; Δὲν γνωρίζεις ὅτι, ἐὰν δὲν ᾔναι ὅσιον νὰ παραβιάζῃ τις τοὺς γονεῖς καὶ τὰς διαταγὰς αὐτῶν, πολὺ ὀλιγώτερον ὅσιον εἶναι νὰ παραβιάζῃ τις τὴν πατρίδα καὶ τοὺς νόμους αὐτῆς; »

— Τί ἡδυνάμην, ὦ φίλε Κρίτων, ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς σοβαρὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις τῆς πατρίδος; ἐπρόσθεσεν ἐπὶ τέλους ὁ Σωκράτης. Ὁ δὲ Κρίτων, μὴ ἔχων τί ν' ἀπαντήσῃ, παρεδέχθη, ἂν καὶ λυπούμενος, ὡς ὀρθὴν τὴν ἀπόφασιν τοῦ διδασκάλου του, καὶ ἔπαυσε παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δραπετεύσῃ.

Τοιουτοτρόπως δὲ ὁ φιλόπατρις Σωκράτης ἐπὶ τὴν ἰπιοῦσαν τὸ κώνειον, καὶ μετέβη εἰς τὴν ἄλλην ζῶν μάρτυς τῆς ἀρετῆς, τῆς φιλονομίας, καὶ τῆς φιλοπατρίας του.

Ἀκολουθῶς διηγήθη ὁ γέρον ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἱστορίας τὸ ἐξῆς ὠραιότατον παράδειγμα πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ ἀληθοῦς φιλοπατρίας.

Ο ΜΑΡΚΟΣ ΡΗΓΟΥΛΟΣ.

Περὶ τὰ 256 πρὸ Χριστοῦ, ὅτε διήρκει ὁ πρῶτος πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων, ὁ Μάρκος Ῥήγουλος, ὢν ὑπατος τῆς Ῥώμης, ἐξεστράτευσεν ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλων στρατῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν κατὰ τῆς Καρχηδόνας.

Κατ'ἀρχὰς ἐνίκησεν εἰς διαφόρους μάχας τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ὅτε οἱ Καρχηδόνιοι ἐκλεξαν ὡς στρατηγόν των Λακεδαιμονίων τινα, Ξάνθιππον καλούμενον, κατώρθωσαν καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Μάρκου νὰ καταστρέψωσι, καὶ αὐτὸν μετ' ἄλλων πεντακοσίων Ῥωμαίων νὰ αἰχμαλωτίσωσι.

Πέντε ὁλόκληρα ἔτη ἔμεινεν αἰχμάλωτος ὁ Ῥήγουλος ἐντὸς τῆς Καρχηδόνας. Ὅτε δὲ οἱ Καρχηδόνιοι, νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Μετέλλου, ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην διὰ νὰ προτείνωσιν εἰρήνην καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν αἰχμαλώτων, συναπέστειλαν καὶ τὸν Ῥήγουλον, λαβόντες παρ' αὐτοῦ ὑπόσχεσιν ὅτι θέλει ἐπανέλθει εἰς τὰ δεσμὰ τῆς αἰχμαλωσίας του, ἂν ἡ Ῥώμη ἀπορρίψῃ τὰς προτάσεις των. Συναποστέλλοντες δὲ καὶ τὸν Ῥήγουλον, ἤλπιζον ὅτι ἤθελεν ὑποστηρίξει τὰς προτάσεις των πρέ-

σθεών των, ὅπως ἐλευθερωθῇ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς αἰχμαλωσίας.

Ἄλλ' ὅποια ἡ ἐκπληξίς καὶ τῶν Καρχηδονίων πρέσβεων καὶ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων, ὅτε, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τῆς Ῥωμαϊκῆς Γερουσίας, ἀντὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς Καρχηδονικὰς προτάσεις, κατεπολέμησεν ἐνθέρμως αὐτάς, ὡς ἀντιθαινούσας εἰς τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῆς Ῥώμης, θυσιάζων οὕτως ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ ἔρωτος τῆς πατρίδος τοῦ πᾶν ἀτομικὸν αὐτοῦ συμφέρον.

Ἡ Γερουσία τῆς Ῥώμης, πεισθεῖσα ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ φιλοπατρίδος Μάρκου, ἀπέρριψεν ὅλας τὰς προτάσεις τῶν Καρχηδονίων, καὶ παρεδέχθη τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου.

Τότε δὲ οἱ φίλοι τοῦ Ῥηγούλου ἐπροσπάθησαν νὰ κρατήσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ῥώμην, προβλέποντες ὅτι, ἂν κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του ἤθελεν ἐπανελθεῖ εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὁ θάνατός του ἤθελεν εἶσθαι βέβαιος.

Ἀλλὰ φιλοπατρία ἀληθὴς ἄνευ μεγάλης ἀρετῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ὁ δὲ Ῥήγουλος, ὢν φιλόπατρις, ἀναγκαίως ἦτο καὶ ἐνάρετος, φίλος τῆς τιμῆς, καὶ ἐπομένως φύλαξ πιστὸς τῶν ὑποσχέσεών του. Ὅθεν, ἀποκρούσας τὰς παρακλήσεις καὶ προτροπὰς τῶν συμπολιτῶν του, ἐπανῆλθε μετὰ τῶν πρέσβεων εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὅπου μαρτυρικὸς θάνατος ἐπεσφράγισε τὸν βίον τοῦ ἐνδόξου τούτου πολίτου τῆς ἀρχαίας Ῥώμης.

Ἐθνη, τῶν ὁποίων οἱ πολῖται δὲν εἶναι ἄξιοι ν' ἀποθάνωσι γενναίως ὑπὲρ πατρίδος, εἶναι ἔθνη χαμερπῆ καὶ χαῦνα, ἀνάξια ἐλευθερίας, ἀνάξια εὐγενοῦς ὑπάρξεως.

Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πολιτικὴ εὐδαιμονία δὲν δύνανται

ν' ἀποκτηθῶσι, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ διατηρηθῶσι, ἐὰν ἕκαστος πολίτης δὲν ᾔηται πάντοτε ἱκανὸς καὶ ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ πατρίδος.

Δὲν εἶναι δέ, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, οὔτε ἀδύνατον, οὔτε δύσκολον νὰ μορφωθῶσι τοιοῦτοι οἱ πολῖται. Ὁ Σόλων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὁ Λυκούργος εἰς τὴν Σπάρτην μᾶς ἀπέδειξαν πόσον θαυματουργὸς εἶναι ἡ παιδιόθεν ἔμφρων καὶ σκόπιμος ἀνατροφή τῶν πολιτῶν.

Διατηρήσατε λοιπόν, φίλοι μου, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων Ἑλληνοπαίδων, ζωηράν καὶ ἀκμαίαν τὴν ὑγίαν σας διὰ τῆς ἐγκρατείας, τῆς λιτότητος, καὶ τῆς σωφροσύνης.

Ἐνισχύσατε, ὡς ἐκεῖνοι, διὰ τῆς τακτικῆς σωμαστικῆς καὶ τῶν κόπων τὰς σωματικὰς σας δυνάμεις.

Ἀσπάσθητε ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὴν φιλοτιμίαν, τὰ γράμματα, τὴν ἀρετὴν, τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν ἐργασίαν.

Ἀγαπήσατε, ὡς τέκνα τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν γλυκυτάτην θρησκείαν τῶν γονέων σας, καὶ ἐκτελεῖτε πάντοτε τὰ θεῖα αὐτῆς παραγγέλματα.

Ἐμπνεύσθητε δέ, ὡς οἱ πρόγονοί σας, ὑπὸ εὐγενοῦς φιλοπατρίας. Καὶ τότε μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θέλετε ἀναφανῆ καὶ ὑμεῖς πολῖται ἄξιοι μεγάλης καὶ ἐνδόξου πατρίδος.

Βεβαίως τὸ πολυτιμότερον κτῆμα τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὴν τιμὴν εἶναι ἡ ζωή. Ὅσοι λοιπόν, ἐκφωνοῦντες μετ' ἐνθουσιασμοῦ

« Θάνατος ὑπὲρ πατρίδος εἶν' ἀθάνατος ζωή,

» Εἶναι δόξα αἰωρία καὶ ἡρώϊκὴ τιμή, »

θυσιάζουν τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, εἶναι ἀναντιρρήτως τὰ πολυτιμότερα τέκνα αὐτῆς· ἀλλ' οὐχ ἥττον φιλοπάτριδες εἶναι καὶ ὅσοι δι' ἀγάπην τῆς πατρίδος ὑποκύπτουν προθύμως εἰς ἄλλας θυσίας.

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΕΚΟΥΣΙΩΣ ΕΞΟΡΙΖΟΜΕΝΟΣ.

Ὁ Λυκοῦργος, ἐρωτήσας τὸ μαντεῖον περὶ τῆς νομοθεσίας του, εὐχαρίστως ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι οἱ νόμοι του ἦσαν καταλληλότεροι ὥπως προαγάγῃ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δόξαν τῆς Σπάρτης, ἂν οἱ Σπαρτιάται ἐξακολουθήσωσι τηροῦντες αὐτούς.

Τὴν ἀπόκρισιν ταύτην τοῦ μαντείου ἀπέστειλεν ἀμέσως εἰς τὴν Σπάρτην· ἀποχαιρετίσας δὲ καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους, ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ποτὲ εἰς τὴν φίλην πατρίδα του, φοβούμενος μὴ λυθῇ διὰ τῆς ἐπανόδου του ὁ ὅρκος τῶν συμπολιτῶν του, καὶ καταργηθῶσιν οἱ νόμοι του πρὸς βλάβην τῆς Σπάρτης· διότι οἱ Σπαρτιάται εἶχον ὀρκισθῇ ὅτι θέλουν φυλάξει αὐτοὺς μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του.

Τοιαύτη ἦτο ἡ φιλοπατρία τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός! Ἄν καὶ κατὰ τὸν Εὐριπίδην οὐδὲν φίλτερον τῆς πατρίδος γῆς, μακάριος δὲ ὅστις εὐτυχῶν μένει ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, ὁ Λυκοῦργος ὁμως διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Σπάρτης ἐθυσίασε τὴν γλυκυτάτην ταύτην μακαριότητα, καὶ ἐκουσίως ὑπεβλήθη εἰς ὅλας τὰς στερήσεις καὶ τὰς πικρίας, τὰς ὁποίας ἡ ξενιτεία καθ' ἡμέραν ποτίζει τοὺς ξένους.

Διὰ τῆς θυσίας του δὲ ταύτης οἱ Σπαρτιάται, διατηρήσαντες τὰς σοφὰς αὐτοῦ διατάξεις πεντακόσια ὀλό-

κληρα ἔτη, ἐξηκολούθησαν ζῶντες εὐτυχεῖς καὶ ἑνδοξοί. Πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ μεγάλου τούτου πολίτου ἀνήγειραν ἱερόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατ' ἔτος ἐθυσίαζον, τιμῶντες τὸν Λυκούργον ὡς ἄλλον εὐεργέτην θεόν.

Ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΡΤΑΞΕΡΞΗΣ.

Ὁ Ἴπποκράτης, μᾶς εἶπεν ἀκολουθῶς ὁ Γεροστάτης, ὁ μέγας ἰατρός τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐγεννήθη εἰς τὴν νῆσον Κῶ, ἐπωνομάσθη δὲ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς, καθὼς ὁ Ὅμηρος πατὴρ τῆς ποιήσεως, καὶ ὁ Ἡρόδοτος πατὴρ τῆς ἱστορίας.

Διηγοῦνται δὲ ὅτι ὁ Ἀρταξέρξης, γνωρίζων ἐκ φήμης τὴν μεγάλην ἰατρικὴν ἱκανότητα τοῦ Ἑλληνος ἰατροῦ Ἴπποκράτους, προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀσίαν, προσφέρον πλουσιώτατα δῶρα καὶ θησαυροὺς μεγάλους. Ἀλλ' ὁ Ἴπποκράτης ἀπέβαλε καὶ τὰ δῶρα καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, καὶ εὐχαρίστως ἐθυσίασε τὸ ἀτομικόν του συμφέρον, προτιμήσας νὰ τρέξῃ εἰς τὰς Ἀθήνας πρὸς βοήθειαν τῶν ὁμοεθνῶν του, καταμαστιζομένων περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπὸ θανατηφόρου λοιμοῦ.

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ.

Παρομοίαν εὐγενῆ θυσίαν τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων χάριν τῆς καταστραφείσης πατρίδος του ἔλαμε καὶ ὁ ἐκ Σταγείρων τῆς Μακεδονίας φιλόσοφος Ἀριστοτέλης.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς Φίλιππος, θέλων ν' ἀνταμείψῃ αὐτὸν διὰ τοὺς ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου κόπους του, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῖον ἔθωρον, ποῖαν χάριν ἐπιθυμεῖ; « οὐδεμίαν ἄλ-

λην, ἀπεκρίθη ὁ φιλόπατρις Ἀριστοτέλης, παρὰ τῆς ἀνάστασις τῆς πατρίδος μου. »

Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ σοφοῦ Ἀριστοτέλους, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ἡ πρωτίστη τῶν ἐπιθυμιῶν μας, ἡ μεγίστη τῶν εὐτυχιῶν μας ἅς ᾔναι ἡ ἀνάστασις, ἡ εὐδαιμονία, ἡ δόξα τῆς πατρίδος. Πᾶσα δὲ ἄλλη ἐπιθυμία ἅς ᾔναι δευτερεύουσα καὶ ὑποτελὴς εἰς ἐκείνην.

ΘΥΣΙΑ ΠΑΘΩΝ.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι φιλοπάτριδες μόνον οἱ θυσιάζοντες τὴν ζωὴν ἢ τὴν περιουσίαν των ἢ τὰ συμφέροντά των εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος. Φιλοπάτριδες θέλετε ὀνομασθῆ, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, ἂν θυσιάζητε καὶ τὰ πάθη σας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος.

Ψυχὴ ἐμπαθὴς καὶ κακοήθης δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἱερὸν τῆς πατρίδος ἔρωτα. Ἀνθρωποὶ ὑπὸ παθῶν κυριευόμενοι, οὐχὶ μόνον ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ καὶ ὀλέθριοι εἰς τὴν πατρίδα ἀποκαθίστανται μόνον μετὰ τῆς ἀρετῆς δύναται νὰ συζήσῃ ἡ φιλοπατρία !

Ἐὰν ὁ Θεμιστοκλῆς μετὰ τὸ Μαραθῶνιον τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου δὲν ἐθυσίαζε τὰ πρὸς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις νεανικά του πάθη, βεβαίως δὲν ἤθελεν ἀναφανῆ εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν εἰς τὴν Σαλαμίνα δὲν ἐκυρίευσεν τὸν θυμὸν του, καὶ δὲν ἐθυσίαζε γενναίως τὴν κατὰ τοῦ Εὐρυβιάδου ἀγανάκτησίν του, βεβαίως δὲν ἤθελεν ἀναδειχθῆ σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ δὲ Ἀριστείδης, θυσιάζων εὐγενῶς πᾶν αἶσθημα φιλοπρωτίας καὶ ἐγωΐσμου, εἰς μὲν τὸν Μαραθῶνα ἐδόξασεν τὰς Ἀθήνας, παραχωρήσας τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν Μιλτιάδην

θην, εἰς δὲ τὴν Σαλαμίνα μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος, τεθείς αὐθορμήτως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀντιζήλου του Θεμιστοκλέους, εἰς δὲ τὰς Πλαταιὰς ἐπεσφράγισε τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν, παραχωρήσας εἰς τοὺς Τεγεάτας τὴν θέσιν τῆς τιμῆς.

Ἄλλ' ὁ Ἀλκιβιάδης ὁ Ἀθηναῖος, κυριευόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς δοξομανίας, ἐπροκάλεσε τὴν κατὰ τῆς Σικελίας παράφρονα ἐκστρατείαν, καὶ δι' αὐτῆς κατέστρεψε τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του.

Ὁ δὲ Πανσαρίας, ὑποχωρῶν εἰς τὰ αἰσχρὰ πάθη τῆς φιλοχρηματίας καὶ φιλαρχίας, κατήντησεν αἰσχυρὸς τῆς Ἑλλάδος προδότης, καὶ ἀπέθανεν ἄξιον τῆς προδοσίας του θάνατον.

Ὁ δὲ Ἄρυτος καὶ Μέλητος καὶ Λύκωρ, αὐτοὶ οἱ τρεῖς κατήγοροι τοῦ Σωκράτους, ὄντες πολῖται ἔμπαθεῖς, φθονεροί, καὶ ἐκδικητικοί, ἐπροκάλεσαν τὴν θανατικὴν καταδίκην τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός, καὶ ἐστέρνησαν τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τὸ πολυτιμότερον καὶ ὠφελιμώτερον τέκνον τῆς.

Ἐάν λοιπὸν τὰ πάθη ἦναι ὅλως ἀσυμβίβαστα μὲ τὴν φιλοπατρίαν, προσπαθήσατε, ἀγαπητοὶ μου φίλοι, ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας σας νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ πᾶν ἐλάττωμα, ἀπὸ πᾶσαν κακὴν ἔξιν, ἀπὸ πᾶσαν ἀξιοκατάκριτον διάθεσιν, τὴν ὅποιαν τυχὸν ἀνακαλύπτετε εἰς τὴν ψυχὴν σας. Τὰ παραμικρότερα ἐλαττώματα παραμελούμενα, αὐξάνουν, προχωροῦν, καὶ ἐπὶ τέλους καταντῶσι πάθη τρομερὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα ὀλέθρια· ἀπαράλλακτα ὥς τὰ μικρὰ καὶ ἡσυχὰ ρυάκια, τὰ ὅποια προχωροῦντα αὐξάνουν καὶ μεγαλύνονται, μεταβαλλέ-

μενα ἐπὶ τέλους εἰς πλατυτάτους, ὀρμητικούς, καὶ ἐπικινδύνους ποταμούς.

Ἐάν δέ, ὡς τέκνα φιλόστοργα, αἰσθάνησθε ἀπὸ τοῦδε πόθον τοῦ ν' ἀναφανῆτε χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς σας, τὸν αὐτὸν εὐγενῆ πόθον προσπαθήσατε ἀπὸ τοῦδε νὰ αἰσθάνηται ἡ ψυχὴ σας καὶ πρὸς τὴν μεγάλην μητέρα, τὴν φίλην πατρίδα σας. Καὶ ὁ Θεὸς τότε θέλει εὐλογήσει τοὺς ἀγῶνας, τὰς σπουδὰς, τοὺς κόπους, καὶ τὰ ἔργα σας· ὁ δὲ εὐγενὴς πόθος τῆς ψυχῆς σας θέλει βεβαίως ἐκπληρωθῇ.

Ὅστις δὲ ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, ἃς ὁμονοῇ μετὰ τῶν συμπολιτῶν του, ἐνθυμούμενος τὸν Ἀριστείδην εἰς τὴν Σαλαμῖνα, προσφέροντα φιλικὴν τὴν δεξιάν του εἰς τὸν ἐχθρόν του Θεμιστοκλέα.

Ἄς μὴ φθονῶμεν, ἃς μὴ ἀντιπράττωμεν ποτὲ τοὺς ἱκανωτέρους, τοὺς ἐμπειροτέρους, τοὺς ἐμπρονεστέρους ἡμῶν· ἀλλὰ προθύμως συντρέχοντες αὐτούς, ἃς ὠφελώμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πατρίς ὑπὸ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς πείρας αὐτῶν.

Τοὺς δὲ κατωτέρους ἃς μὴ περιφρονῶμεν, ἀλλὰ φιλικὴν καὶ ἐνθαῤῥυντικὴν χεῖρα ἃς τείνωμεν πρὸς αὐτούς.

Καθὼς δὲ πρέπει νὰ ἡμεθα πάντοτε πρόθυμοι πρὸς γενναίαν ἀντίκρουσιν παντὸς ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος, τοιοῦτοτρόπως ὀφείλομεν προθύμως νὰ καταπολεμῶμεν καὶ πάντα τοὺς ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς.

Οἱ ἐσωτερικοὶ δὲ οὗτοι ἐχθροὶ εἶναι, παιδίᾳ μου, ἡ ὀκνηρία, ἡ κακοήθεια, ἡ πολυτέλεια, ἡ διαφθορά, ἡ ἀδικία, καὶ τὸ ἔγκλημα.

Ὅσάκις δὲ ἔργον τι ἀγαθὸν καὶ κοινωφελὲς προτεῖνα-

ται ἢ ἐκτελεῖται ὑπό τινος τῶν συμπολιτῶν μας, ἃς μὴ ζηλεύωμεν, ἃς μὴ φθονῶμεν, ἃς μὴ ἀντενεργῶμεν, ἃς μὴ συκοφαντῶμεν· ἀλλ' ὀλοφύχως ἃς ὑποστηρίζωμεν αὐτό, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀσπονδοτέρου ἐχθροῦ μας ἂν ἔγινεν ἡ πρότασις ἢ ἡ πράξις. Τοιοῦτοτρόπως καὶ τὴν πρόοδον τῆς πατρίδος δὲν ἐμποδίζομεν, καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῆς συνωφελοῦμεθα καὶ τιμώμεθα.

- « Ὁ γὰρ ἡ μήτηρ εὐτυχῇ, ὅλοι συνευτυχοῦμεν,
 » Καὶ ὅταν ἦναι εὐδοξος, ὅλοι συνευδοχοῦμεν.
 » Ἀλλ' ὅταν πέσῃ εἰς αὐτὴν σκότος καὶ δυστυχία,
 » Φεῦ! ἄδοξα καὶ δυστυχῇ εἶναι καὶ τὰ παιδιά! »

Ἡ δόξα λοιπὸν τῶν συμπολιτῶν μας ἀντὶ τὰ φαρμακεύη, ἀπ' ἐναντίας ἃς εὐφραίνει τὴν καρδίαν ἡμῶν· διότι συνήθως ἡ δόξα ὀλίγων ἀτόμων ἀποτελεῖ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ἐντὸς δὲ τῆς ἐθνικῆς δόξης καὶ εὐδαιμονίας ἐπαναπαύεται ἡ φιλοτιμία, καὶ ἀνευρίσκεται ἡ εὐτυχία ἐκάστου πολίτου.

Ὁ Ἀριστείδης συντελέσας εἰς τὴν δόξαν τοῦ ἀντιπάλου του, ὑποστηρίξας τὰ ὀρθὰ σχέδιά του, καὶ συναγωνισθεὶς ὑπ' αὐτόν, δὲν ἐδόξασε μόνον τὸν Θερμιστοκλέα, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν συνεδόξασε, καὶ ὀλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὴν Σκλαμῖνα διέσωσεν.

Ο ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΟΝΟΣ.

Φιλοπατρία ἄνευ φιλοπονίας δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, μᾶς εἶπεν ἀκολούθως ὁ Γεροστάθης. Οὐδεὶς δύναται νὰ ὀνομασθῇ φιλόπατρις, ἂν διὰ τῶν ἀγώνων, διὰ τῆς παιδείας, διὰ τῶν χρημάτων ἢ διὰ τῆς ἀρετῆς του δὲν ἀνα-

φανῇ ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλ' οὔτε ἡ στρατιωτική πεῖρα, οὔτε τὰ χρήματα καὶ ἡ παιδεία, οὔτε ἡ ἀρετὴ δύνανται ποτε ν' ἀποκτηθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀργίας καὶ τῆς ὀκνηρίας.

Πολῖται διάγοντες βίον ἄεργον καὶ ὀκνηρόν, ἄνευ τινὸς ὠφελίμου ἐνασχολήσεως, καὶ ἐπομένως ἀναιδῶς ἐπιβαρύνοντες καὶ συμπολίτας καὶ πατρίδα, βεβαίως οὐχὶ μόνον ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνοι καὶ ἀποτρόπαιοι καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν πατρίδα ἀποκαθίστανται.

Διὰ τὴν ἀγάπην λοιπὸν τῆς πατρίδος κοπιάσατε, φίλοι μου, ἐνόσω εἰσθε νέοι, οὐχὶ μόνον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν διὰ τῶν γραμμάτων ὅπως καλλιεργήσητε, ἀλλὰ καὶ πόρον ζωῆς σταθερὸν ὅπως ἀποκτήσητε.

Αἰσχρὸν καὶ ἄτοπον θέλει εἶσθαι, ἂν ἡμέραν τινὰ παρουσιασθῇτε ἐνώπιον τῆς μεγάλης μητρός, οὐχὶ προσφέροντες εἰς αὐτὴν ὡς φιλόστοργα τέκνα τὰς ἀπαρχὰς τῶν κόπων σας, ἀλλὰ ζητοῦντες παρ' αὐτῆς, ὡς ὀκνηροὶ ἢ ἄσωτοι υἱοί, τροφὴν καὶ περίθαλψιν.

Ἀσυγκρίτως δ' αἰσχρότερον καὶ ἀναιδέατερον θέλει εἶσθαι ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, δι' ἑλλειψιν ἰδίων καταντήσητέ ποτε σφετεριζόμενοι τὰ τῆς πατρίδας.

Ἡ ἐργασία, καθὼς καὶ ἄλλοτε σᾶς εἶπον, οὔτε τοὺς σοφοὺς, οὔτε τοὺς πολιτικούς, οὔτε τοὺς στρατιωτικούς δύναται ποτε ν' ἀτιμάσῃ.

Ὁ Σωκράτης ἦτο ἀγαλματοποιός. Ὁ Σόλων, ὁ θαλῆς, ὁ Πλάτων μετῆλθον τὴν ἐμπορίαν. Ὁ Κιγκινάτος, ὁ σωτὴρ τῆς Ῥώμης, καὶ ὁ Φιλοποίμην, ὁ τελευταῖος ἐνδεξος στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος, ἰδίαις χερσὶν ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των. Ἰδίαις χερσὶ καὶ ὁ Φωκίων ἤντλει τὸ

ὕδωρ, ἐνῷ ἡ ἐνάρετος σύζυγός του ἐζύμونه τὸν ἄρτον τοῦ οἴκου της.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε λοιπὸν τὴν πατρίδα, ἀγαπήσατε ἐκ νεότητός σας καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἀποστράφητε δὲ τὴν ἀργίαν, διὰ νὰ μὴ ἀποστραφῇ ὑμᾶς ἡ πατρίς.

ΑΜΟΙΒΑΙ ΚΑΙ ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ.

Ἐὰν δέ ποτε ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ἔρωτος τῆς πατρίδος ἐμπνεόμενοι, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, ὑποκύψητε εἰς ἀγῶνας καὶ θυσίας, μὴ καταδεχθῆτε νὰ ζητήσητε ἀμοιβὰς καὶ τιμὰς.

Αἱ ἀμοιβαὶ καὶ αἱ τιμαί, χορηγούμεναι δικαίως καὶ αὐθορμήτως ὑπὸ τῆς πατρίδος, στολίζουν βέβαια καὶ ἐνθαρρύνουν τὰ ἀγαθὰ τέκνα αὐτῆς· ἀλλὰ ζητούμεναι ἀμαυρόνουν καὶ ἐξυτελιίζουν καὶ τοὺς ἐπαιτοῦντας αὐτάς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Ἡ μόνη ὥραία ἀμοιβὴ τῶν ὑπὲρ πατρίδος θυσιῶν καὶ ἀγῶνων σας ἂς ᾖ ἡναι ἡ γλυκυτάτη συναίσθησις τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς αὐτὴν υἱικῶν καθηκόντων σας.

Ὁ Μιλτιάδης, ὁ Κίμων, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Σωκράτης, ὁ Φωκίων, ὁ Ἐπαμεινώνδας, καὶ ὁ Πελοπίδας, οὐχὶ διὰ τιμῶν καὶ ἀνδριάντων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐνδόξως ἀπηθανατίσθησαν. « *Εἰ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἐκ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι ἐπιθυμεῖς, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εἴ ποιεῖν* » ἔλεγεν ἡ Ἀρετὴ πρὸς τὸν νέον Ἡρακλέα.

Ἄν δέ ποτε ἡ πατρίς, καὶ τοι εὐεργετηθεῖσα παρ' ὑμῶν, φανῇ ἀχάριστος, μὴ ἀδημονήσητε, μὴ ἀγανακτήσητε· ἀλλ' ἐνθυμήθητε τὸν Ἀριστείδην ἐξοριζόμενον, καὶ ὁμῶς

εὐχόμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος του· τὸν Κίμωνα ἐξωστραχισμένον, ἀλλὰ τρέχοντα προθύμως ὅπως συναγωνισθῇ μετὰ τῶν συμπολιτῶν του· τὸν Δημοσθένην εἰς τὴν ἐξορίαν του, ἀγορεύοντα ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν· τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Φωκίωνα εἰς τὴν φυλακὴν πίνοντας τὸ κώνειον, ἀλλ' εὐπείθειαν εἰς τοὺς νόμους καὶ ἀμνησικακίαν ὑπὲρ τῶν φονέων των συνιστῶντας.

Ποτὲ δὲ μὴ ταυτίσῃτε τοὺς προσωπικοὺς ἀντιπάλους καὶ τοὺς ἀτομικοὺς ἐχθροὺς σας μετὰ τὸ ἱερὸν πρόσωπον τῆς πατρίδος· καὶ ἐπομένως ποτὲ μὴ ἀνεχθῆτε ὥς ἐκ τῶν ἀτομικῶν παθῶν σας νὰ βλαφθῇ ὅπωςδὴποτε ἡ πατρίς.

Αὐτά, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, μᾶς εἶπε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὁ ἀγαθὸς γέρον.

Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ του ἤστραπτον, αἱ παρειαὶ του ἐφλόγιζον, αἱ χειρονομίαι του ἦσαν ἐκφραστικώταται, καὶ ἡ φωνὴ του μελωδική.

Σέβας καὶ ἐνθουσιασμός ἐκυρίευσον τὸν Γεροστάτην δσάκις περὶ τῆς φιλοπατρίας τῶν προγόνων μας ἐπρόκειτο· λάπη δὲ καὶ μελαγχολία ἐζωγραφίζοντο ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ὅτε περὶ τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος ἀνέφερεν. Ἀλλ' ὅτε περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς ὠμίλει, γλυκὺ μειδίαμα ἐφαίνετο εἰς τὰ χεῖλη του, καὶ ἀκτίνες ἐλπίδος ἑλαμπον ἐπὶ τοῦ μεγάλου μετώπου του.

Ποτέ, ποτὲ δὲν θέλω λησμονῆσαι τὸν Γεροστάτην τῆς ἡμέρας ἐκείνης! ἦτο θεῖος! καὶ θεῖον αἶσθημα ἐνεφύσησεν εἰς τὰς νεανικὰς μας καρδίας.

Ὅτε πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπεχωρίσθημεν, μᾶς ἔδωκε τοὺς ἀπολούθους στίχους, γεγραμμένους ἰδιοχείρως ἐπὶ τεμα-

χίου χάρτου, τὸ ὁποῖον εἰσέτι διατηρῶ ὡς τὸ παλυτιμότερον τῶν κειμηλίων μου.

«Τῶν τέκνων σου αἱ ἀρεταὶ καὶ ἡ φιλοπατρία

»Πάσαι ποτὲ σ' ἐδόξασαν, Πατρίς μου σεβασμία!

»Αὐτὰς λοιπὸν ἄς ἀσπασθῶ ὡς τέκνον γνήσιόν σου,

»Καὶ ἄς προσφέρω πρόθυμος τὸ πᾶν εἰς τὸν βωμόν σου!»

Η ΔΥΣΙΣ.

« Οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ
οὐδὲν κακὸν οὔτε ζῶντι
οὔτε τελευτήσαντι. »

(Πλάτωνος.)

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗΝ τινα ἐσπέραν τοῦ 1820 ἔτους, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὁ Γεροστάθης τὴν μεγαλοπρεπῆ δύσιν τοῦ ἡλίου, μᾶς ὠδήγησεν ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου, ὅπου πρὸ δύο περίπου ἐτῶν εἶχομεν θαυμάσει μετ' αὐτοῦ τὸν ἥλιον μεγαλοπρεπῶς ἀνατέλλοντα.

Ὅποια παράδοξος σύμπτωσις! Ἐπὶ τοῦ λόφου, ὅπου πρῶτην φορὰν εἶδομεν τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἀνέτειλαν καὶ αἱ πρῶται εὐεργετικαὶ ἀκτῖνες τῆς μετὰ τοῦ γέροντος φιλίας ἡμῶν.

Ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ ἰδίου λόφου εἶδομεν μετ' αὐτοῦ τὸν ἥλιον δύνοντα, ἔδυσαν καὶ αἱ γλυκεῖαι ἀκτῖνες, τὰς ὁποίας ἡ ἀγαθότης τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὰς ψυχὰς μας ἀπέπεμπεν.

Ἐκτοτε πλέον δὲν συνεπεριδιαβάσαμεν μετ' αὐτοῦ! ἐκεῖνος ἦτο ὁ τελευταῖος μετὰ τοῦ Γεροστάθου περίπατος!

Ὁ λόφος ἦτο ὑψηλὸς καὶ ἀνωφερής· ὁ δὲ γέρων πολὺ ἐκοπίασε καὶ ἐθερμάνθη ἀναβαίνων αὐτόν.

Ἡ ἡμέρα ἦτο μᾶλλον ὁροσερὰ ὥς ἐκ τοῦ πνέοντος βορείου ἀνέμου· ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ τοῦ λόφου ὁ βορέας ἐφύσα μᾶλλον ψυχρός, καὶ τὴν προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος αἰσθαντικῶς ὑπενθύμιζεν.

Ὅτε ἐπὶ τοῦ λόφου ἐφθάσαμεν, ὁ λαμπρὸς δίσκος τοῦ ἡλίου ἐπλησίαζε νὰ κρυφθῇ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, ὁ δὲ Γερυστάθης ἐπροκάλεσε τὴν προσοχὴν μας ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου φαινομένου.

Βραδέως καὶ βαθμηδὸν κατήρχετο τὸ μεγαλοπρεπὲς ἄστρον τῆς ἡμέρας· λαμπρὸς δὲ καὶ ἀξιοθαύμαστος ἦτο ὁ ποικίλος χρωματισμὸς τῶν πέριξ συννέφων· ἄλλα ἐξ αὐτῶν ἐφαίνοντο ὀλόχρυσα, ἄλλα κατακόκκινα καὶ φλογώδη, καὶ ἄλλα ἰοσιδῆ· ὡραιότατη δὲ ἦτο καὶ ἡ λεπτὴ ἐπιχρύσωσις, τὴν ὁποίαν αἱ δύουσαι ἀκτῖνες ἐπροξένουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πέριξ ἐρυθριῶντων βουνῶν.

Μετ' ὀλίγον ὁ ἥλιος ἐχάθη ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα, ἡ ἐπιχρύσωσις ἐσβέσθη, ἡ ποικιλία τῶν οὐρανίων χρωμάτων βαθμηδὸν ἐξηλείφθη, καὶ σοβαρὰ μελαγχολία ἐκάλυπεν ἅπασαν τὴν φύσιν.

— Τοιοῦτοτρόπως, μᾶς εἶπε τότε ὁ γέρων, ἔδυσε καὶ τὸ λαμπρὸν ἄστρον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐσβέσθη ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀρίζοντος καὶ ὁ πολιτισμὸς, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀρετή, καὶ ἡ ἐλευθερία, καὶ ἡ δόξα. Ὑπὸ τὴν ἀχλὺν δὲ τῆς ἀπαιδευσίας σκότος καὶ ἀθυμία περιεκάλυψαν ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν.

Ἄλλ' ὁ ἥλιος, ὅστις ἤδη ἔδυσεν, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, λαμπρὸς πάλιν θέλει ἀνατείλει αὐριον, διὰ νὰ φωτίσῃ

καὶ Ἰωογονήσῃ καὶ ἡμᾶς καὶ ὅλην τὴν φύσιν. Τίς ἐξεύρει ἂν εἰς τὰς βουλάς τοῦ Ὑψίστου δὲν ἦναι ἀποφασισμένον ὥστε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἄστρον ν' ἀνατείλῃ πάλιν, καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐπανεέλθωσιν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀρίζοντος ἡ ἐλευθερία, ἡ εὐνομία, τὰ γράμματα, αἱ τέχναι, αἱ προγονικαὶ ἀρεταί, καὶ ἅπαντα ἡ ἀρχαία δόξα καὶ λαμπρότης ;

Τὴν ποθητὴν ταύτην ἀνατολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀστέρος ἃς εὐχόμεθα πάντες ἀπὸ καρδίας, παιδιὰ μου, ὅσας αὐγὴν καὶ ἐσπέραν πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένοι ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν ἐλεήμονα Θεὸν τὰς παρακλήσεις ἡμῶν.

Ἐκ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν μία εἶναι καὶ ἡ ἐλπίς ὥς χριστιανοὶ λοιπὸν ἃς ἐλπίζωμεν τὴν ἀνατολὴν ταύτην. Ἀλλὰ πρὸς πραγματοποίησιν τῆς γλυκυτάτης αὐτῆς ἐλπίδος, ἃς μὴ παύωμεν καὶ τὴν ἀρετὴν σταθερῶς ἐργαζόμενοι, καὶ διὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς φιλοπονίας ἐξασκοῦντες καὶ αὐξάνοντες τὰς δυνάμεις ἡμῶν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς φίλης πατρίδος.

Ἐν τούτοις ὁ βορέας ἐξηκολούθει πνέων σφοδρότερος, καὶ τὸ ψῦχος ἐγένετο ὀριμύτερον. Συναισθανθεὶς δὲ αὐτὸ ὁ Γεροστάθης συνεκαλύφθη, καὶ ἤρχισε νὰ καταβαίνει τὸν λόφον, ἡμεῖς δὲ ἠκολουθήσαμεν τὸν γέροντα μέχρι τῆς οἰκίας του, ὅπου τῷ ἠυχθήμεν καλὴν νύκτα, καὶ ἀπεχωρίσθημεν.

Η ΔΣΘΕΝΕΙΑ.

Ἄλλ' αἱ καλονυκτικαὶ εὐχαὶ μας δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθησαν, διότι ὁ Γεροστάθης διῆλθε νύκτα κακίστην. Τὴν ἐπιούσαν δὲν εἶδομεν αὐτόν· ἐμάθομεν δὲ ὅτι, ἔχω

θέρμην καὶ βῆχα σφοδρότατον, προσεκάλεσε πρὸς ἐπίσκεψίν του τὸν ἱατρὸν τῆς κωμοπόλεως.

Ἄτυχῶς ἡ κωμόπολις δὲν εἶχεν εἰσέτι παρὰ ἓνα καὶ μόνον ἱατρὸν καὶ αὐτὸν ἐμπειρικόν. Τὸ δὲ ζεστὸν χαμαίμηλον καὶ ἡ θερμολουσία, τὰ ὅποια διέταξε, δὲν ἀπήλλαξαν τὸν Γεροστάθην ἀπὸ τὰ δεινά του, ἂν καὶ πρὸς ὥραν ἐλάφρωσαν ὀλίγον αὐτόν. Τὴν ἐπιούσαν ἡ θέρμη ἐπανῆλθε σφοδρότερα, καὶ ὑπὸ τοῦ σκληροῦ του βηχὸς ἔτι μᾶλλον ἠνωχλήθη.

Ὀλόκληρον τὴν κωμόπολιν κατετάραξεν ἡ ἀσθένεια αὕτη τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος. Οἱ δὲ προσετῶτες, βλέποντες τὴν χειροτέρευσιν τοῦ ἀσθενοῦς, ἔστειλαν ἀμέσως εἰς Ἰωάννινα ἔφιππον, διὰ νὰ προσκαλέσωσιν ἐκεῖθεν τὸν ἐπιστήμονα καὶ εὐυπόληπτον ἱατρὸν I. T.

Ὁ ἱατρὸς I. T., ὅστις ἐκ φήμης ἐγνώριζε τὸν ἀξιότιμον Γεροστάθην, ἔσπευσεν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἔλθῃ. Ἡ δὲ ἐμφάνισις αὐτοῦ ἐνέπλησεν ὅλους χαρᾶς καὶ ἐλπίδος.

Ματαίᾳ ὅμως καὶ διαβατικῇ ἀνεφάνη καὶ ἡ ἐλπίς καὶ ἡ χαρά μας. Κατηφὲς καὶ περίλυπος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενοῦς ὁ ἱατρὸς, εἶπε πρὸς τοὺς προσετῶτας — Λυποῦμαι, διότι πολὺ ἄργά ἔφθασα· ἡ ἀσθένεια εἶναι σφοδρὰ περιπνευμονία, ἡ φλόγῳσις ἐκορυφώθη, καὶ μικροτάτῃ ἐλπίς θεραπείας μένει πλέον εἰς τὴν ἐπιστήμην.

Ἀπόπληκτοι ἐμείναμεν ὅλοι, ὅτε ἠκούσαμεν τοὺς ἀπελπιστικούς αὐτοὺς λόγους τοῦ ἱατροῦ.

Τὸ Σχολεῖον κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἶχεν ἐρημώσει. Ἀπὸ τὰ χαράγματα δὲ μέχρι τῆς νυκτὸς περίλυποι καὶ σκυθρωποὶ ἐσυσσωρευόμεθα ἐμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ ἀ-

σθενοῦς, περιμένοντες νὰ μάθωμεν εὐχάριστόν τι περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ.

Οἱ δὲ πατέρες καὶ αἱ μητέρες ἡμῶν, ἐγκαταλιπόντες καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἔργα των, δὲν ἔπαυον ἡμέραν καὶ νύκτα περιποιούμενοι φιλοφρόνως τὸν ἀσθενῆ.

Ἀξιοθαύμαστος ἦτο ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσις, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων ἀνεξαίρετως ἡ ἀγαθότης τοῦ σεβασμίου ἀνδρός. Μεγίστη τῷ ὄντι καὶ μαγικὴ ἡ δύναμις τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγαθοεργίας!

Ἐν τούτοις ὁ ἱατρός, ἅμα ἐπισκεφθεὶς τὸν Γεροστάθην, διέταξε διπλὴν φλεβοτομίαν καὶ ἐπίθεσιν ἀφθόνων βδελλῶν, τῷ ἔδωκε δὲ καὶ τινὰ ἱατρικά, τὰ ὅποια μεθ' ἐαυτοῦ εἶχε φέρει ἐξ Ἰωαννίνων.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ.

Τὴν ἐπιοῦσαν εὐχαρίστως ἐμάθωμεν ὅτι ὁ Γεροστάθης, ὦν ὀλίγον καλλίτερα, ἐπεθύμει νὰ μᾶς ἴδῃ σιωπηλοὶ λοιπὸν εἰσῆλθομεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς.

— Καλῶς ἤλθετε, μικροὶ μου φίλοι, μὲ φωνὴν βραγχὴν καὶ ἀδύνατον μᾶς εἶπεν ὁ γέρον, πολὺ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω πρὶν διὰ παντὸς σᾶς ἀποχωρισθῶ· εὐχαριστῶ τὸν Πανάγαθον, ὅστις εἰσήκουσε καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην εὐχὴν μου.

Ὑπὸ σφοδροῦ βηχὸς διεκόπη ἡ ὁμιλία τοῦ γέροντος· Ἡμεῖς δέ, ἀκούσαντες περὶ ἀποχωρισμοῦ, ἤρχισαμεν νὰ ὀδυρώμεθα, ἐνῶ ἐκεῖνος ἀγωνιῶν ἔβηχε.

— Μὴ κλαίετε, παιδία μου, ἐπανέλαθε μετ' ὀλίγον ὁ γέρον, ὅλοι ἐγεννήθημεν διὰ ν' ἀποθάνωμεν· εὐτυχὴς δὲ ὁ ἀποθνήσκων ἐν τῷ μέσῳ τόσων φίλων. Μὴ κλαίετε,

φίλοι μου, μὴ φοβείσθε τὸν θάνατον. Διὰ τοῦ θανάτου ὁ ἐλεήμων Θεὸς πολλάκις παρηγορεῖ τοὺς δυστυχοῦντας, πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ μελλούσας δυστυχίας ἀπαλλάττει τὰ ἀγαπητὰ πλάσματά του. Τοῦ χριστιανοῦ ὁ θάνατος δὲν εἶναι καταστροφή, δὲν εἶναι ἐξόντωσις· εἶναι ἐλπίς ἱλαρωτέρου φωτός, εἶναι ἀρχὴ νέας ὑπάρξεως, εἶναι ἀθανασία ἀτελεύτητος, ἥ, καθὼς ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, ὁ θάνατος εἶναι μετοίκησις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς ἐπίγειον εἰς τὴν οὐρανίαν ζωὴν. Ὅλοι ἀργὰ ἢ ὀγλίγωρα θέλομεν ὑποβληθῇ εἰς τὴν μετοίκησιν ταύτην.

Εἰς τὴν παρούσαν δὲ πρόσκαιρον ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξίν εἰσερχόμεθα, ὅπως δοκιμασθῶσιν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν. Εὐτυχεῖς δὲ καὶ μακάριαι ὕσαι δυνηθῶσι νὰ ἐξέλθωσιν ἀκηλίδωτοι καὶ ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῆς φθορᾶς τῆς ταύτης ὕλης, τῶν παθῶν, καὶ τῶν ὕλικῶν συμπερόντων.

Ἐὰν ἐν κακίαις καὶ ἁμαρτίαις ᾔθελον διέλθει τὸν βίον, ἐν τῇ ἐσχάτῃ μου ταύτῃ ὥρᾳ βεβαίως ᾔθελον θρηνεῖν, ἀναλογιζόμενος τὴν δικαιοσύνην τοῦ Ὑψίστου καὶ σεῖς δὲ τότε δικαίως ᾔθέλετε κλαίει μετ' ἐμοῦ.

Ἄλλ' ὅστις, παιδίᾳ μου, ἀποθνήσκει μὲ τὴν γλυκυτάτην συναίσθησιν ὅτι ἐξεπλήρωσε κατὰ δύναμιν τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον καθήκοντά του· ὅστις, ἀφίνων τὴν γῆν, ἀφίνει συγχρόνως ἐπ' αὐτῆς μνήμην ἀγαθὴν, αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ τρέμη, οὐδὲ νὰ λυπηταί μεταβαίνων εἰς τὴν αἰωνιότητα· ἀπ' ἐναντίας ἅς χαίρῃ καὶ ἅς ἀγάλληται, διότι πρὸς αὐτὸν ὁ δίκαιος Κριτὴς φωνάζει « *Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, εἰσελθε εἰς τὴν αἰώνιον χαρὰν τοῦ Κυρίου σου.* »

Μὴ κλαίετε λοιπόν, ἀγαπητοί μου φίλοι· ἂν τὰ φθαρτὰ σώματά μας πρόκηται ν' ἀποχωρισθῶσιν, αἱ ἀθάνατοι ἡμῶς ψυχαί μας ποτὲ δὲν θέλουν ἀποχωρισθῇ. Ἡ ἰδιότης μου, μεταβαίνουσα εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, θέλει καθικετεύει τὸν Ὑψιστον ὅπως σὰς φωτίζῃ καὶ καθοδηγῇ πάντοτε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, καὶ τοιουτοτρόπως θέλει εἶσθαι πάντοτε μεθ' ὑμῶν. Σεῖς δὲ θέλετε εἶσθαι ἐπίσης μετ' ἐμοῦ, ἐάν, ὥς ἐλπίζω, ἐξακολουθήσητε πάντοτε ἀγαπῶντες καὶ ἐνθυμούμενοι τὸν φίλον τῆς νεότητός σας, τοὺς λόγους του, τὰς διηγήσεις του, συλλογιζόμενοι εἰς πᾶν βῆμα τῆς ζωῆς σας τί ἤθελαν εἰπεῖ περὶ αὐτοῦ ὁ γέρων Γεροστάθης.

Οἱ λόγοι αὗτοί, ἀντὶ νὰ καταπαύσωσιν, ἤρξαντο ἔτι μᾶλλον τὰ δάκρυα καὶ τοὺς ὀδυρμοὺς ἡμῶν, καὶ καταφιλοῦντες τὰς θερμὰς χεῖρας τοῦ γέροντος, κατεβρέχοντο αὐτὰς μὲ τὰ θερμότερα δάκρυά μας.

Συνεκινήθη τότε καὶ ὁ γέρων, ἐδάκρυσε, μᾶς ἠσπασθη, καὶ μᾶς ἠλόγησεν· ἡ δὲ συγκίνησις αὕτη τῷ ἐπέβαλεν ἐπὶ τινὰ ὥραν σιωπὴν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους διέκοψε διὰ τῶν ἀκολουθῶν λόγων, οἵτινες βαθέως ἔμειναν ἐντυπωσμένοι εἰς τὴν ψυχὴν μου, καὶ ζωηροὶ πάντοτε ἐπανερχονται εἰς τὰ ὦτά μου.

— Ζήσατε, φίλοι μου, πιστοὶ πάντοτε εἰς τῶν πατέρων σας τὴν θρησκείαν· αὕτη ἐν τῷ μέσῳ τῶν δεινῶν τῆς πολυχρονίου δουλείας μᾶς παρηγόρησεν· αὕτη μᾶς ἐδίδαξε μὲ καρτερίαν καὶ μὲ ἐλπίδα νὰ ὑποφέρωμεν τὰ δεινὰ μας· αὕτη διετήρησε τὴν ἐθνικὴν ἐνότητά μας, τὴν ὁμοθυμαδὸν ἡμῶν γλῶσσαν, καὶ τὸν ἐνδοξον ἑλληνισμόν μας. Ὑπὸ ὁποιασδήποτε περιστάσεις, ὑπὸ ὁποιοῦςδήποτε καταστάσεως,

διωγμοὺς ἢ σατανικὰς ξένων ῥαδιουργίας καὶ ἂν εὐρε-
θῆτε, μείνατε πάντοτε πιστοί, ἠνωμένοι καὶ ἀκράδαντοι
ὑπὸ τὴν ἀγίαν σημαίαν τῆς, ὅπως διατηρηθῇ οὕτω τὸ
πολυπαθὲς ἔθνος ἡμῶν πάντοτε ἐν καὶ ἀδιαίρετον.

Μετὰ Θεὸν δὲ ἀγαπήσατε τὴν πατρίδα καὶ τοὺς γο-
νεῖς σας· διὰ τῆς φιλοπονίας δέ, τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς εὐ-
γενοῦς θυσίας τῶν παθῶν σας ἀναδείχθητε προσφιλῇ τέ-
κνῃ καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων ὑμῶν.

Προσέχετε ἐπομένως τὴν ὑγίαν σας, φωτίζετε τὴν
ψυχὴν σας, ἐξευγενίζετε τὴν καρδίαν σας, ἀσπάσθητε
τάς χριστιανικὰς καὶ προγονικὰς ἀρετάς, καὶ ἀποφεύ-
γετε πᾶν αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον. Ἐχοντες δὲ κατὰ νοῦν
ὅτι τὸ μὲν γήινον σῶμά σας θέλει ἐπανέλθει εἰς τὴν γῆν,
ἡ δὲ ἀθάνατος ψυχὴ σας θέλει μεταβῇ εἰς τὴν αἰωνιό-
τητα, μὴ παύσητε ἀγωνιζόμενοι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς μνήμην
ἐγαθὴν ν' ἀφήσητε, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιον τοῦ
Πλάστου φαιδροὶ νὰ παρουσιασθῆτε.

Εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦ κόσμου ἐμβαίνοντες, πολλὰς
κακίας καὶ πάθη δυσειδῆ θέλετε ἀπαντήσῃ, παιδία μου·
εἰς πολλὰς δὲ δυστυχίας ἀπροσδοκῆτως ἴσως θέλετε ἐκ-
πεθῆ.

Καὶ τὰς μὲν δυστυχίας γενναίως ὑπομείνατε, ἀναλο-
ιζόμενοι ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀσυγκρίτως μεγαλή-
τεραι, τὰς ὁποίας μὴ ἔχοντες εὐχαριστεῖτε καὶ δοξάζετε
τὸν Θεόν.

Ἐνώπιον δὲ τῆς κακίας καὶ τῶν αἰσχρῶν παθῶν μὴ
ἐπελπισθῆτε, διὰ νὰ μὴ καταντήσητε μισάνθρωποι, καὶ
ἐπομένως ὄντα περιττὰ καὶ ἄχρηστα ἐπὶ τῆς γῆς. Μὴ
ἐνδελιάσῃτε δέ, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇτε ὑπ' αὐτῶν· ἀλλὰ

γενναίως καὶ ἐμφρόνως παλαίσατε, ὅπως ἡ ἀρετὴ ἀναφανῇ νικηφόρος.

Οὐδεὶς Ὀλυμπιονίκης ἄνευ ἀγώνων· ἀγώνων δὲ καὶ μαχῶν στάδιον εἶναι δυστυχῶς τὸ στάδιον τοῦ βίου. Εὐτυχεῖς ἂν ἐξέλθῃτε νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι, ὡς ἐκ τοῦ λαβυρίνθου τῆς Κρήτης ἐξῆλθε ποτὲ ὁ Θησεύς.

Μὴ παραμελήσητε δὲ τὸ παρόν, ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος, ἢ ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὸ μέλλον. Τὸ παρελθὸν παρῆλθε, τὸ δὲ μέλλον ἄδηλον καὶ ἀβεβαίον.

Μὴ παύετε λοιπὸν ἐργαζόμενοι πάντοτε ἐντὸς τοῦ παρόντος, ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τὰ μαθήματα τοῦ παρελθόντος, καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ μέλλοντος προσπαθοῦντες.

Τοιοιουτοτρόπως ἡ αὖριον θέλει σᾶς εὐρίσκει πάντοτε καλλιτέρους καὶ εὐτυχεστέρους. Ὅταν δὲ ἀπὸ τὴν παροῦσαν μεταβῇτε εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, εἶθε ν' ἀφήσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς ἵχνη τινὰ διακεκριμένα, ἅτινα θέλουν καθοδηγήσει καὶ παρηγορήσει ὅσους κατόπιν ὑμῶν εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κινδυνώδη τοῦ βίου λαβύρινθον.

Ὑπάγετε τώρα, παιδίᾳ μου, ἡσυχάσατε... μὴ κλαίετε πλέον... θέλομεν ἐνταμωθῇ πάλιν... ἂν ὅχι ἐπὶ τῇ γῆς... βεβαίως ὅμως εἰς τὸν οὐρανόν. »

Ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησεν· ἡμεῖς δὲ ὀδυρόμενοι ἐπέσαμεν ἐπὶ τῆς κλίνης του, καταφιλοῦντες τὰς χειράς του· ὁ δὲ γέρων καὶ πάλιν μᾶς ἡσπάζετο καὶ μᾶς ὑλόγει.

Ἀλλ' εἰσελθὼν ὁ ἰατρός, καὶ ἰδὼν τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην σκηνήν, μᾶς προσεκάλεσε νὰ ἐξέλθωμεν.

Ἐκείνη ἦτο ἡ τελευταία μετὰ τοῦ Γεροστάθου συνέντευξις μας· ἐκτοτε πλέον δὲν ἠκούσαμεν τὴν γλυκερὰ φωνήν του!

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΣΤΑΘΟΥ.

Ἡ πρωϊνὴ μετὰ τοῦ Γεροστάθου συνέντευξις μας συνετάραξεν αὐτόν, καὶ ἐχειροτέρευσε τὴν ἀσθένειάν του. Ὁ ἱατρὸς ἐπανελάβε τὰς φλεβοτομίας· ἀλλὰ μικρὰ βελτιώσεις ἀνεφάνη. Ὁ γέρον ἐζήτησε τότε ν' ἀποχαιρετίσῃ καὶ εὐχαριστήσῃ τοὺς προσετώτας διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίδας των. Ἀκολούθως ἐζήτησε τοὺς διδασκάλους, καὶ μετ' αὐτοὺς τὸν ἱερέα διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ κοινωνήσῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν δὲ καὶ τοῦ τελευταίου τούτου χριστιανικοῦ καθήκοντος συνωμίλησε μετὰ τῶν διδασκάλων καὶ τοῦ ἱερέως περὶ τῶν θείων καλλωνῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀγαλλιᾶσεως, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς κατὰ τε τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του, καὶ κατὰ τὰς ὥρας τοῦ θανάτου του.

Ἡθέλησε τότε ν' ἀποχαιρετίσῃ καὶ τὸν ἀγαπητὸν του κῆπον. Ὅτε δὲ ἤνοιξαν τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου, βλέμμα μελαγχολικὸν ἔρριψεν ὁ γέρον εἰς τὰ ἄνθη καὶ εἰς τὰ δένδρα τοῦ κήπου του.

Καὶ τὰ μὲν ἄνθη μαραμμένα παρουσιάσθησαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του· κατάχλωμα δὲ τὰ φθινοπωρινὰ φύλλα τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐπιπτον κατὰ γῆς.

— Οὕτως, εἶπε τότε ὁ γέρον, πίπτουν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, σήμερον ὁ εἰς καὶ αὖριον ὁ ἄλλος. Καὶ τὰ ἄνθη τοῦ κήπου μου ἐμαράνθησαν καὶ παρῆλθον! ἀλλ' οἱ σπόροι, τοὺς ὁποίους εἰς τὰς ἀπαλὰς καρδίαις τῶν μικρῶν μου φίλων ἐπροσπάθησα νὰ ἐνσπείρω, εἴθε νὰ μὴ μαρανθῶσι ποτέ! Εἴθε ἡμέραν τινὰ νὰ βλαστήσωσι, καὶ ἀμάραντον δόξαν εἰς τὴν πατρίδα νὰ

καρποφορήσωσιν ! Αὐτὴ εἶναι ἡ θερμότερα εὐχὴ τῆς φυχῆς μου. Εἰς Σὲ δέ, πάτερ ἀγαθέ, καὶ εἰς τοὺς συναδέλφους σου διδασκάλους ἀναθέτω τὴν πραγματοποιήσειν τῆς ἐγκαρδίου μου ταύτης εὐχῆς.

Ἐξακολουθήσατε φωτίζοντες μετὰ ζήλου δι' ὠφελίμων καὶ βιωτικῶν γνώσεων τὸν νοῦν τῶν μικρῶν μαθητῶν σας. Γυμνάζετε καὶ ἐνισχύετε ἰδίως τὴν κρίσιν, τὴν καλλιαισθησίαν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀρετὴν αἶσθημά των. Συνειθίζετε αὐτοὺς εἰς τὴν σεμνότητα, τὸ σέβας, τὴν ὑπομονήν, καὶ τὴν φιλοπονίαν καὶ μὴ ἐπιτρέπετέ ποτε εἰς αὐτοὺς ν' ἀγαπῶσι τὸ φθαρτὸν σῶμά των περισσότερον τῆς ἀθανάτου ψυχῆς των. Ἡ κατὰ Χριστὸν καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος διάπλασις τῶν Ἑλληνοπαίδων ἂς ἦναι ὁ κύριος καὶ τελικὸς σκοπὸς ὧν τῶν ἀγόνων καὶ ὧν τῶν διδασκαλιῶν σας.

Αὐτὰ ἀγωνιῶν καὶ πυρέσσων εἶπεν ὁ Γεροστάθης, διακοπτόμενος ὑπὸ σφοδροτάτου βηχός, ὡς ἀκολουθῶς μᾶς ἔλεγον οἱ διδάσκαλοι. Μετὰ τινα δὲ διακοπὴν ἔστρεψε πάλιν πρὸς τὸν κῆπον τοὺς θνήσκοντας ὀφθαλμοὺς του, ὀψώσας δ' ἔπειτα πρὸς τὸν οὐρανὸν μελαγχολικὸν βλέμμα, « *Θεέ μου, εἶπε, πόσα δένδρα ἤξιώθηρ γὰ ἰδῶ ἀνεστημένα ! . . . ἀλλὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς πατρίδος . . .* » Καὶ μὲ τῆς πατρίδος τὸ γλυκύτατον ὄνομα εἰς τὰ χεῖλη μετέβη ἀπὸ τὴν ἐπίγειον εἰς τὴν οὐρανίαν ζωὴν.

Περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔδυσε καὶ ὁ βίος τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος. Ἡ δὲ ψυχὴ του, ἐξαγιασθεῖσα διὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀφῆκε τὰ γήινα δεσμὰ της, καὶ ἀγαλλομένη ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Πλάστου.

Οἱ προεστῶτες, οἱ διδάσκαλοι, καὶ ὁ ἱερεὺς συνήλθον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεροστάθου εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐξετάσωσιν ἂν ἀφῆκε διαθήκην, καὶ συγχρόνως διὰ νὰ ἐξασφαλίσωσιν ὅλα τὰ τῆς οἰκίας του.

Καὶ κατὰ πρῶτον ἤνοιξαν τὸ συρτάριον τῆς τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας συνήθως ἔγραφε. Μεταξὺ δὲ διαφόρων ἐγγράφων, τὰ ὅποια ἐντὸς αὐτοῦ ὑπῆρχον, εὔρον περικάλυμμα, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν « *Ἡ διαθήκη μου.* »

Ὁ ἱερεὺς, ἀνοίξας τὸ περικάλυμμα, ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὸ ἐν αὐτῷ ἔγγραφον, τὸ ὅποιον πραγματικῶς ἦτο ἡ ἰδιόχειρος διαθήκη τοῦ γέροντος.

Τῆς διαθήκης ταύτης οὔτε τὸ πρωτότυπον διεσώθη, οὔτε ἀντίγραφον αὐτῆς ἐλήφθη ποτέ· ὥστε μὴ δυνάμενος νὰ καταχωρήσω αὐτὴν ἐνταῦθα, θέλω ἀναφέρει ὅσας ἐκ τῶν διατάξεών της διετήρησεν ἡ μνήμη μου.

Κατ' ἀρχὰς ἐζήτει συγχώρησιν παρὰ πάντων, ὅπως καὶ ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς συγχώρησιν τὰ ἑκούσια καὶ ἄκούσια ἁμαρτήματα αὐτοῦ.

Ἀκολουθῶς ἔλεγεν ὅτι, μὴ ἔχων ἴδια τέκνα, οὐδὲ συγγενεῖς, υἱοθετεῖ καὶ κληρονόμους τοῦ ἀποκαθιστᾶ ὅλα τὰ παρόντα καὶ μέλλοντα τέκνα τῆς πατρίδος του.

Ἀλλ' ἐπειδὴ, ἐπρόσθετεν, ἐκτὸς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας τὰ πάντα ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι φθαρτά, διέταττε νὰ μένωσι τὰ χρήματά του διαρκῶς εἰς τινὰ Τράπεζαν· διὰ δὲ τῶν ἐτησίων τόκων νὰ ἐξακολουθῇ ἡ διατήρησις τοῦ σχολείου, ὅπως ἐξ αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀπολαμβάνωσι τὰ μόνα ἄφθαρτα καὶ ἰληθῶς πολύτιμα κτῆματα τῆς ἀρετῆς καὶ παιδείας.

Τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπικαρπίαν τοῦ κήπου του ἀνέθε-
 εν εἰς τὸν συμμαθητὴν μας Ἰωάννην διέταττε δὲ ὅταν
 ἐπανεῖλθῃ ἐξ Ἰταλίας ὁ ἀποσταλὴς παρ' αὐτοῦ πρὸς ἐκ-
 μάθησιν τῆς ἱατρικῆς, νὰ μεταβῇ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης,
 ὥπως σπουδάσῃ τὴν γεωπονίαν, καὶ ἐπανερχόμενος εἰς
 τὴν πατρίδα διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα τῶν κτηματιῶν.

Πρὸς ἀμοιβὴν δὲ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ κόπων καὶ ὑπηρε-
 σιῶν τοῦ συμμαθητοῦ μας Κωνσταντίνου προσδιώριζε
 ποσὸν χρηματικόν, ὅπως μεταβῇ καὶ ὁ νέος αὐτὸς εἰς τι
 Εὐρωπαϊκὸν ὀπλουργεῖον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ὀπλοποιίας
 καὶ τῶν ἄλλων σιδηρουργικῶν τεχνῶν.

Τὴν ὑπὲρ τοῦ Κωνσταντίνου διάταξιν του ἐτελείονεν
 ἐκφράζων λύπην ἐνδόμυχον διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν ὅπλων.
 Ἡύχето δὲ νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ θεία ἐποχή, καθ' ἣν ἐν χρι-
 στιανικῇ ἀγάπῃ καὶ ἀρετῇ ἅπαντες ὡς ἀδελφοὶ φιλά-
 δελφοὶ ζῶντες, θέλουν ἀποτελέσει ἐπὶ τῆς γῆς *μίαν ποί-
 μην* ὑπὸ *ἑνα ποιμένα*.

Ἀκολουθῶς ἡ διαθήκη προσδιώριζε χρηματικὰς χορη-
 γήσεις πρὸς περίθαλψιν δυστυχῶν τινῶν γερόντων, ὀρ-
 φανῶν, καὶ ἀδυνάτων χηρῶν.

Ἐπὶ τέλους ὠνόμαζεν ἐκτελεστάς τῆς διαθήκης του
 ταύτης ἄνδρας ἀκεραίους καὶ ἀξιοσεβάστους, καὶ ἐπρό-
 βλεπεν ὅσον ἐνεστί προνοητικώτερον περὶ τῆς διαρκoῦς
 ὑπάρξεως τοιούτων ἐκτελεστῶν πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν
 τῆς τελευταίας θελήσεώς του.

Ὅτε δὲ ἐγένοντο γνωστὰ εἰς τὴν κωμόπολιν τὰ τῆς
 διαθήκης, ἔτι μᾶλλον ἀξιαγάπητος κατέστη ἡ μνήμη
 τοῦ ἀγαθοῦ Γεροστάθου· διότι ἐκ τῆς διαθήκης αὐτοῦ
 ἀνεφάνη ὅτι οὐχὶ μόνον ζῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον

ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ εὐεργετῶν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ.

Η ΚΗΔΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

Τὴν κηδεῖαν τοῦ Γεροστάθου δὲν συνώδευσαν οὔτε τύμπανα καὶ μουσικαί, οὔτε ἀρχιερεῖς καὶ ἱερέων στίφη, οὔτε στρατιῶται καὶ νεκρικοὶ πυροβολισμοί.

Γενικὴ ὁμῶς κατήφεια, βαθυτάτη θλίψις, στεναγμοί, καὶ δάκρυα συνώδευσαν τὸν νεκρὸν εἰς τὸ τελευταῖον κατοικητήριόν του.

Μαθηταί, χῆραι, γέροντες, πτωχοί, ὀρφανά, καὶ πάντες ἐν γένει οἱ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως θρηνοῦντες παρηκολούθουν τὸ λείψανον τοῦ εὐεργέτου αὐτῶν.

Καὶ οἱ μὲν θλιβεροὶ παλμοὶ τῶν καρδιῶν μας ἦσαν οἱ νεκρώσιμοι τῆς κηδείας τυμπανισμοί, ὁ δὲ θρῆνος τῶν παρακολουθούντων ἦτο ἡ κατανυκτικὴ μελωδία, δι' ἧς τοῦ παραδείσου αἱ πύλαι ἠνοίγοντο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Γεροστάθου.

Τοιαύτας κηδεῖας μόνον οἱ ἐνάρετοι, οἱ φιλάνθρωποι, καὶ οἱ φιλοπάτριδες ἀπολαμβάνουν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνῶ αἱ ψυχαὶ των ἀγαλλόμεναι ἀναβαίνουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου ὁ διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν ἐξεφώνησε λόγον ἐπιτάφιον γλαφυρὸν καὶ διδακτικώτατον· εἶχε δὲ καὶ τὸ μέγα ἀλλὰ σπάνιον προτέρημα τῆς συντομίας, ὥστε, ὅτε ὁ ρήτωρ ἔπαυσεν, οἱ ἀκροαταί, ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθῶσιν, ἐλυπήθησαν, παύσαντες ἀκροαζόμενοι ἔργα ὥρατα κομψῶς ἐξιστορούμενα.

Τὸ ρητόν, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ διδάσκαλος ἐπροοιμίασεν, ἦτο τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ σὺν τοῖς μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.»

Διατηρήσας δὲ ἀντίγραφον τοῦ ἐπιτύμβιου, τοῦ χα-
ραχθέντος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ γέροντος, εὐχαρίστως κα-
ταχωρῶ τοῦτο ἐνταῦθα εἶχε δὲ οὕτως·

ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΕΙΤΑΙ

Ο

ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΕΝΑΡΕΤΟΣ

ΚΑΙ

ΕΛΛΗΝ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ,

ΟΞ

ΚΥΡΙΟΝ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΕΞ ΟΛΗΣ ΨΥΧΗΣ.

ΚΑΙ

ΤΟΝ ΠΛΗΞΙΟΝ ΩΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΑΓΑΠΗΣΑΣ,

ΑΥΤΟΣ ΤΕ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΗΝ,

ΚΑΙ

ΤΟΥΣ ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ ΕΠΙ ΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΝ

ΗΓΕΝ.

Οἱ συντάξαντες τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο συνήνωσαν ἐντὸς
αὐτοῦ τὰ δύο μεγάλα παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου
μετὰ τῶν περὶ Σωκράτους λόγων τοῦ Ξενοφώντος. Φαί-
νεται δὲ ὅτι ἠθέλησαν οὕτω ν' ἀποδείξωσιν ὅτι εἰς τὴν
καρδίαν τοῦ Γεροστάθου συνηνοῦτο ὁ Χριστιανισμὸς μετὰ
τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὥς συνήνονεν αὐτοὺς τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου
τοῦ μάρμαρον.

Μετὰ πολυχρόνιον ἀποδημίαν περιηγηθεὶς ἐσχάτως
τὴν Ἑπειρον, μετέβην καὶ εἰς τὴν κωμόπολιν τοῦ Γερο-

θου, ὅπου τόσαι γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς
ἡλικίας θερμῶς μ' ἐπροσκάλουν.

Ἀλλὰ τὴν μὲν κωμόπολιν εὖρον σχεδὸν ἔρημον ζητή-
δὲ μὲ πάλλουσιν καρδίαν τὸ σχολεῖον καὶ τὴν οἶ-
ον τοῦ γέροντος, δὲν εὖρον εἰμὴ ἐρείπια.

Περίλυπος μετέβην τότε ἀπὸ τὸ κοιμητήριον αὐτὸ τῶν
πτωτῶν εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν ἀποθανόντων, ὅπως ἀσπα-
σθὼν τὸν τάφον τοῦ εὐεργέτου μου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ κλαύσω
ἐρήμωσιν τῆς πατρίδος. Ἀλλ' οὐδὲ ἵχνος τοῦ τάφου
ὑπῆρχε πλέον!

Δυστυχεστάτη πατρίς! ἀνέκραξα τότε στενάζων βα-
ρυς, δὲν θέλει λοιπὸν παρέλθαι ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου ἀπὸ

Ἀλλ' ὄχι! χριστιανισμὸς καὶ ἀπελπισία εἶναι ἀντίφα-
τικὰ εἶναι ἀμάρτημα. Ἄς ἐξακολουθῶμεν λοιπὸν ἐλπίζον-
τες πάντοτε διὰ τῆς παιδείας δέ, τῆς φιλοπονίας, καὶ
τῆς ἁγίας ἐνισχύωμεν, ἁγίας ἀναπτύσσωμεν, ἁγίας πολλαπλα-
ζώμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν, καὶ αἱ γλυκεῖαι ἡμῶν ἐλ-
πίδες βεβαίως θέλουν πραγματοποιηθῇ.

Τὸ τρίτον. Μιλτιάδου δὲν ἄφινε νὰ κοιμηθῇ τὸν
ἐν Θεμιστοκλέα τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ προγονικὴ εὐ-
δοκία ἁγίας μὴ ἀφίνη τοὺς νέους ἡμᾶς Ἕλληνας νὰ κοιμώ-
μεθα ἡσυχον ὕπνον· ἀλλ' ἀδιαλείπτως ἁγίας ἀγωνιζώμεθα
ὅπως ἀξιοθῶμεν ν' ἀποτινάξωμεν τὴν ἐθνικὴν κακοδαι-
μονίαν, ἐπαναφέροντες ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν εἰς
ἐκείνην τὴν εὐδαιμόνων ἐθνῶν!

Κατὰ τὴν θλιβεράν δ' ἐκείνην ἡμέραν ἀπεφάσισα νὰ
ἱερώσω τὰς ἀναμνήσεις μου ταύτας, ὅπως διὰ τῶν ἰδίων
ῥημάτων καὶ λόγων τοῦ ἀγαθοῦ Γεροστάθου ἀνεγείρω εἰς

αὐτόν, ἀντὶ τοῦ καταστραφέντος, μνημεῖον ἄλλο διακρίστερον ἴσως ἐκείνου, σύμφωνον δὲ μὲ τὰς εὐγενεῖς τοῦ ἀνδρὸς διαθέσεις.

« *Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν, φίλτατε φίλων!* »

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ

ΤΟΥ

ΤΡΙΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

	Σελ.
Ἡ πρώτη ἀγάπη	3
Ὁ πάππος, ὁ υἱός, καὶ ὁ μικρὸς Θωμᾶς.	7
Ὁ Αἰνείας καὶ ὁ πατήρ του	9
Ἡ Σπαρτιάτις Χειλωνίς.	10
Ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ οἱ γονεῖς του	12
Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ Ὀλυμπιάς	13
Ὁ πῆπος καὶ ἡ καρδιά	14
Ὁ Κοριολάνος καὶ ἡ μήτηρ του	16
Ὁ Βάσιγκτων καὶ ἡ μήτηρ του	19
Μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα	21
Ὁ κλώνος καὶ τὸ δερμάτιον	28
Οἱ δύο μικροὶ φίλοι	25
Ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀλκιτιάδης, καὶ ὁ Ξενοφών	29
Ἡ φιλία τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου	31
Δέμων καὶ Φιντίας	38
Ἡ δονὴ γλυκυτάτη	36
Ὁ Πέτρος καὶ ὁ πτωχὸς μαθητὴς του	38

	Σελ.
Ὁ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τέλειος ἄνθρωπος	41
Ἡ ἐλεημοσύνη τῆς τυφλῆς	43
Ὁ ἱερεὺς τῆς Μόσχας	45
Ἡ ἐλευθεριότης τοῦ Κίμωνος	47
Θεὸς νόμος	56
Ἡ φιλάνθρωπία τοῦ Θεσέως	—
Τὸ ἀληθὲς προτέρημα τοῦ Περικλέους	61
Ὁ ἐφημέριος τῆς κωμοπόλεως	65
Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη	66
Ὁ χωρικός, ὁ ἐπονομασθεὶς Σωτήρ	68
Ὁ χωρικός καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰδάν	71
Ὁ λέων καὶ ὁ Ἀνδροκλῆς	75
Ὁ ἀγαθὸς Τίτος	79
Οἱ τριάκοντα Τύραννοι καὶ ὁ Σωκράτης	81
Ὁ δίκαιος Ἀριστείδης	82
Ἡ ὑπερτάτη ἀρετή	87
Ὁ Παῦλος καὶ ἡ Εὐφροσύνη	—
Σωτήριον μάθημα	89
Ὁ Λυκοῦργος καὶ ὁ Ἀλκανδρος	91
Ὁ Πελοπίδας καὶ ὁ στρατιώτης	92
Ὁ Περικλῆς ὑβριζόμενος	—
Ὁ Σωκράτης προαπόστολος	98
Ἡ τελευταία παραγγελία τοῦ Φωκίωνος	95
Ὁ Δημοσθένης καὶ τὸ ὄνειον γάλα	98
Ἡ ἀμνησικακία τοῦ Ἀριστείδου	100
Ἡ ἐκδίκησις τοῦ ἐξορίστου Κίμωνος	105
Ὁ ἰρῶτερος ἔρως	107
Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου	109

Σελ.

Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου	440
Ὁ ὄρκος τῶν νέων	441
Ἡ Ἀργεῖα Τελέσιλλα	442
Αἱ Σπαρτιάτιδες κατὰ τοῦ Πύρρου	443
Ἡ Κρατησίκλεια εἰς τὴν Αἴγυπτον	445
Ὁ Θρασύδουλος κατὰ τῶν τριάκοντα Τυράννων	446
Ὁ Πελοπίδας ἐλευθερόνων τὰς Θήβας	447
Ὁ Σωκράτης ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ	449
Ὁ Μάρκος Ῥήγουλος	424
Ὁ Λυκούργος ἐκουσίως ἐξοριζόμενος	427
Ὁ Ἱπποκράτης καὶ ὁ Ἀρταξέρξης	428
Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τὰ Στάγειρα	—
Θυσία παθῶν	429
Ὁ φιλόπατρις καὶ φιλόπονος	432
Ἀμυδαὶ καὶ ἀχαριστία	434
Ἡ δύσις	436
Ἡ ασθένεια	438
Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις	440
Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ Γεροστάθου	445
Ἡ διαθήκη	447
Ἡ κηδεὰ καὶ τὸ ἐπιτόμιον	449

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ Ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Βιβλιοπωλείῳ
Σ. Κ. Βλαστοῦ.

Τιμᾶται ἕκαστος τόμος Δραχμῆς	1.—
Τὸ δὲ ὅλον σῶμα Δραχμῶν	2.50

Дружбѣ и вѣрѣ Вѣрѣ и вѣрѣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ //

KINHΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

800

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

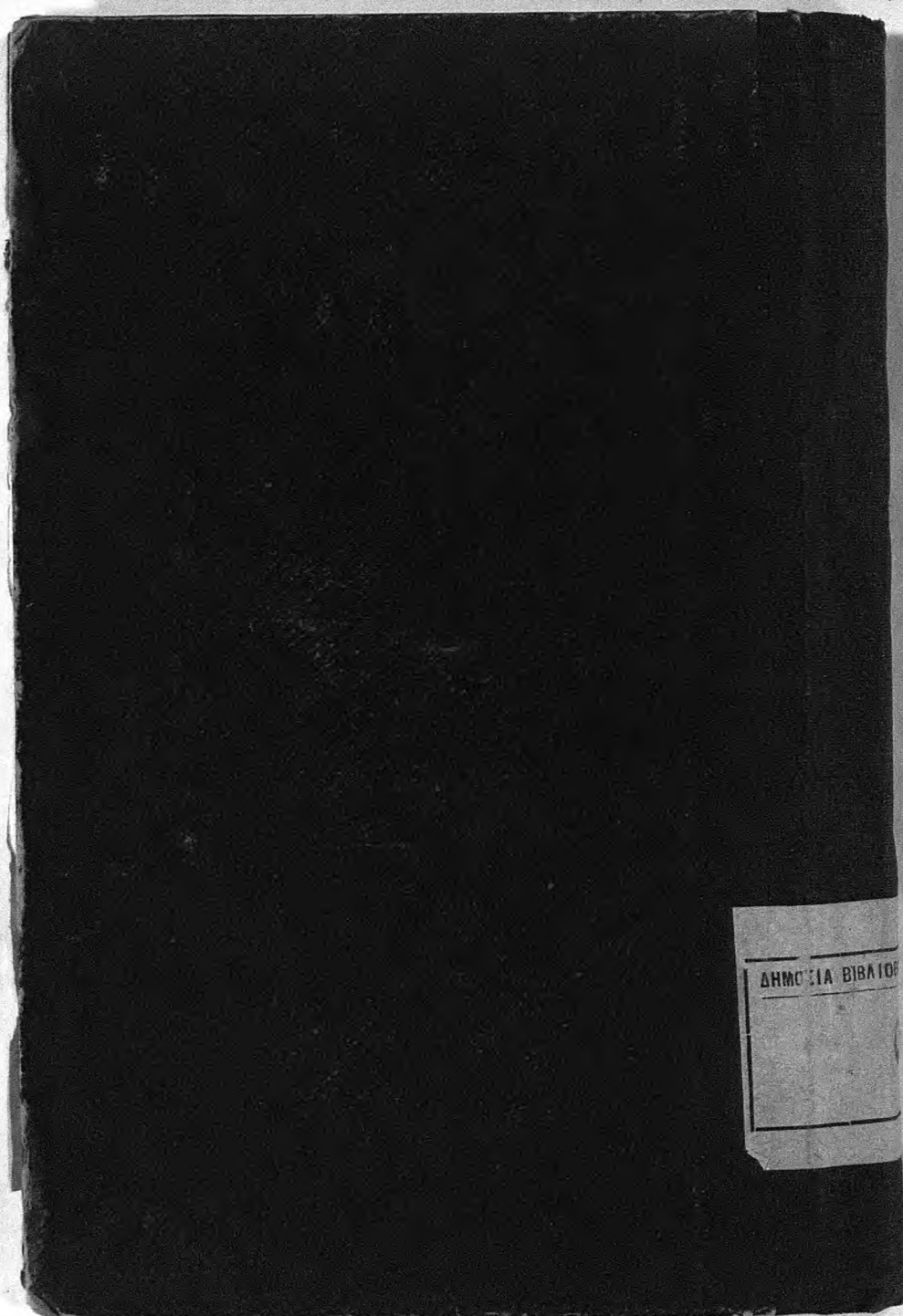
ἀριθ. χρ. 68I

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέρμης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας